

**Isien tiedon- ja tuentarpeet sekä käsitykset yhdessä
kasvattamisesta vauvaperheessä**

Minna Ranta

Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma

Kevät 2018

Kasvatustieteiden laitos

Jyväskylän yliopisto

TIIVISTELMÄ

Ranta Minna. 2018. Isien tiedon- ja tuentarpeet sekä käsitykset yhdessä kasvattamisesta vauvaperheessä. Kasvatustieteen pro gradu -tutkielma. Jyväskylän yliopisto. Kasvatustieteen laitos. 82 sivua. Liitteet 2.

Tutkimuksen tarkoituksena oli selvittää vauvaperheen isien tiedon- ja tuentarpeita ja kokemuksia sekä käsityksiä yhdessä kasvattamisesta eli jaetusta vanhemmuudesta vanhemmuuden alkutaipaleella. Tutkimus toteutettiin laadullisena tutkimuksena fenomenografisen lähestymistavan mukaisesti. Aineisto kerättiin haastattelemalla kymmentä 21–40-vuotiasta vauvaperheen isää, jotka olivat saaneet ensimmäisen tai toisen biologisen lapsensa vuoden sisällä ja asuivat yhdessä lapsensa äidin kanssa. Isät edustivat sekä korkeakoulutettuja että toisen asteen koulutuksen käyneitä. Puolistrukturoidut teemahaastattelut toteutettiin toukokuussa 2017 Keski-Suomessa.

Tutkimukseen osallistuneilla isillä oli tarve, halu ja kyky osallistua lasten hoitoon ja kasvatukseen. Tutkittavien mielestä isyys vaatii kuitenkin uudenlaista sopeutumista, tunteiden käsittelyä ja ajanhallintaa. Tulosten perusteella isäksi kasvaminen näyttäytyi kolmella tavoin. Isyys nähtiin oppimisprosessina ja tasa-painoiluna eri elämänalueiden välillä, mutta myös puolisoitten välisenä yhteistyönä ja jakamisena, jossa molemmilla vanhemmilla on tärkeä vastuu edistää perheen hyvinvointia. Tarve omalle ajalle ja parisuhteen hoitamiselle nousivat keskeisiksi tekijöiksi isien psyykkisen hyvinvoinnin kannalta.

Tutkielman johtopäätöksiin sisältyi se, että yhteiskunnan kasvaneet vaatimukset ovat tehneet miesten aseman isänä ajoittain hankalaksi. Työelämän joustavuus sekä puolisoitten välinen tuki ja yhteistyö ovat tekijöitä, joilla isien vaatimuksia voidaan helpottaa. Tutkittavien kokemus, arvomaailma, lapsen ikä ja parisuhteen tila vaikuttivat tiedon- ja tuentarpeisiin ja yhdessä kasvattamisen käsityksiin enemmän kuin tutkittavien ikä tai koulutustaso.

Asiasanat: Isyys, vauvaperheet, tuentarve, vanhemmuuteen siirtymä, vanhemmuuden jakaminen, fenomenografia, teemahaastattelu

SISÄLTÖ

TIIVISTELMÄ

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	5
2	SIIRTYMÄ VANHEMMUUTEEN	7
	2.1 Vanhemmuuteen ja isyyteen siirtymä	7
	2.2 Isäksi tuloon liittyvät tunteet	10
3	ISIEN TIEDON- JA TUENTARPEET VAUVAPERHEESSÄ	13
	3.1 Tarpeet ja huolenaiheet	13
	3.2 Isien tukiverkostot tiedon- ja tuenlähteinä	14
4	COPARENTING	16
	4.1 Käsitteen määrittely ja osatekijät	16
	4.2 Yhdessä kasvattamisen yhteys parisuhteeseen ja isien osallistumiseen	19
	4.3 Isyys ja yhdessä kasvattaminen kulttuurin kontekstissa	22
	4.4 Yhdessä kasvattaminen tiimityönä	23
5	TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKYSYMYKSET	25
6	TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN	26
	6.1 Tutkimuksen konteksti	26
	6.2 Metodologinen lähestymistapa.....	26
	6.3 Tutkimukseen osallistujat.....	28
	6.4 Aineiston keruu.....	29
	6.5 Aineiston analyysi	32
	6.6 Eettiset ratkaisut.....	35
7	TULOKSET	37
	7.1 Isien kokemukset vauvaperheen vanhemmuuden haasteista	37

7.2	Vauvaperheen isien tiedon- ja tuentarpeet	43
7.2.1	Isien psyykkiseen hyvinvointiin liittyvät tarpeet.....	44
7.2.2	Kasvatukseen ja lapseen liittyvät tiedontarpeet	46
7.2.3	Yhteiskuntaan ja perhepalveluihin kohdistuvat tiedon- ja tuentarpeet.....	49
7.3	Isien käsitykset yhdessä kasvattamisesta ja jaetusta vanhemmuudesta	55
7.4	Isien kokemukset ja käsitykset puolisoiden välisestä tuesta.....	60
7	POHDINTA.....	66
7.1	Isyys moniulotteisena kasvuprosessina	66
7.2	Käytännön johtopäätökset.....	75
7.3	Tutkimuksen luotettavuus ja jatkotutkimushaasteet	77
	LÄHTEET	80
	LIITTEET.....	83

1 JOHDANTO

Tutkimus käsittelee vauvaperheen elämää, vanhemmuuden siirtymää ja vanhempien keskinäistä vuorovaikutusta isyyden näkökulmasta. Lapsiluku pienenee Suomessa ja myös muuallakin länsimaissa, jonka seurauksena miehet saavat vähemmän lapsia ja yhä harvemmasta miehestä tulee isä (Eerola & Mykkänen 2014). Tästä huolimatta isyyttä pohditaan enemmän kuin koskaan. Isyys ja isät ovat olleet aiempia vuosikymmeniä enemmän esillä suomalaisen yhteiskunnan keskusteluissa. Näkemykset isänä olemisen muodoista ja tavoista ovat laajentuneet ja tulleet sallitummiksi. Samanaikaisesti hyvän isän kriteerit ovat kuitenkin tiukentuneet suomalaisessa yhteiskunnassa. Miesten osuus lastenhoitoon ja perhevapaiden jakamiseen on saanut aikaan tunteellista keskustelua. Puhe miesten omista kokemuksista vanhemmuudesta on yleistynyt, mutta on edelleen vähemmistönä verrattuna äitien kokemuspuheisiin. (Eerola & Mykkänen 2014, 7-9.) Isyyden alkua on aika tarkastella avarakatseisemmin (Mykkänen 2014, 48).

Lähestyn tässä tutkimuksessa vanhemmuutta tarkastelemalla isyyttä henkilökohtaisena kokemuksena. Tutkimuksella halusin nostaa isien äänen kuuluviin myös yksilöllisinä kokemuksina ja käsityksinä yhteiskunnallisessa ja kulttuurisessa kontekstissa. Toinen keskeinen näkökulma tässä tutkimuksessa on puolisoiden välinen yhdessä kasvattaminen eli jaettu vanhemmuus (*coparenting*), jota ovat tutkineet kansainväliset tutkijat Feinberg, Kan, McHale, Van Egeren, Hock ja Mooradian. Isien osallistuminen lapsen hoitoon ja kasvatukseen vaikuttaa vanhemmuuden kokemuksiin ja käsityksiin sekä puolisoiden väliseen yhteistyöhön. Yhdessä kasvatamisella tarkoitetaan kahden yksilön välistä molemminpuolista ja sitoutunutta toimintaa lapsen hyvinvoinnin edistämiseksi (Van Egeren 2004, 455). Tutkimukset ovat osoittaneet yhteisen vanhemmuuden laadun ja vanhemmuuden käytäntöjen välillä olevan yhteys. Voimakas yhdessä kasvattamisen kokemus linkittyy tyydyttävään vanhemmuuteen ja läheiseen kiintymyssuhteeseen lapsen ja vanhemman välillä (Hock & Mooradian 2013, 315) ja sen on havaittu lisäävän perheiden hyvinvointia.

Tutkimukseni kohderyhmänä olivat vauvaperheiden isät ja tarkoituksena oli kartoittaa heidän tiedon- ja tuentarpeitaan ja kokemuksia sekä käsityksiä yhdessä kasvattamisesta vanhemmuuden alkutaipaleella laadullisin tutkimusmenetelmin. Valitsin fenomenografisen lähestymistavan, koska halusin tutkimuksellani selvittää miten nykyvauvaperheiden isät isyytensä kokevat ja millaisia käsityksiä vanhemmuuteen ja yhdessä kasvattamiseen liittyy. Tutkimukseen osallistuvat isät nähdään tutkimuksessa aktiivisina osapuolina ja merkityksiä luovana. Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitoksella ovat isyyttä tutkineet muun muassa Jouko Huttunen, Johanna Terävä (ent. Mykkänen) ja Petteri Eerola. Isien tiedon- ja tuentarpeet sekä yhdessä kasvattamisen kokemukset ja käsitykset ovat kuitenkin suhteellisen vähän kartoitettu alue suomalaisessa tieteellisessä tutkimuksessa. Isyyttä ja etenkin isyyden alkua on tärkeää tutkia. Parempi ymmärrys isyydestä, isien tekemistä valinnoista, teoista ja tunteista auttavat tukemaan paremmin miehen ja koko perheen hyvinvointia. (Mykkänen 2014, 32.) Perheiden hyvinvoinnin edistäminen ja vanhemmuuden tukeminen on yhteiskunnallisesti merkittävä tutkimusala ja siihen on syytä myös panostaa.

Pro gradu- tutkielmani on osa Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitoksen BabyTrail-hanketta. Hankkeessa kehitetään digitaalinen oppimispeli vanhemmuuteen, ja sen tavoitteena on levittää perhetutkimustietoa perheille, ammattilaisille ja päättäjille. Tuotoksena on oppimispeli, joka vahvistaa vanhemmuutta ja perhesuhteita sekä herättää keskustelua vauvaperheiden hyvinvointiin vaikuttavista palveluista ja päätöksenteosta. Opinnäytetyöni tuottamaa tietoa on hyödynnetty pelin kehittämisessä.

Tässä tutkimuksessa perhe nähdään perhesysteemiteorian mukaan systeeminä eli kokonaisuutena, johon vaikuttavat perheenjäsenten keskinäiset suhteet. Tutkimukseen osallistuvat miehet olivat tulleet isäksi oman lapsen syntymän johdosta ja asuivat yhdessä puolisonsa kanssa. Vanhemmuus on yhteinen asia molemmille vanhemmille ja toimiakseen se tarvitsee yhteistyötä vanhempien välillä. Tieto ja tuki ovat osa yhdessä kasvamista ja kehittymistä myös vanhempina. Teoriaosassa vanhemmuutta käsitellään kansallisen ja kansainvälisen tutkimustiedon isien kokemusten ja käsitysten valossa.

2 SIIRTYMÄ VANHEMMUUTEEN

2.1 Vanhemmuuteen ja isyyteen siirtymä

Vanhemmuuteen siirtymä ja vauvan odotusaika ovat perheiden merkittävimpiä kehitysjaksoja. Vanhemmuuteen siirtymän sujuvuudella on merkittäviä vaikutuksia vanhemmuuteen, vanhempi-lapsi suhteeseen ja lapsen kehitykseen. (Deave & Johnson 2008, 626.) Elämäkulun kehitykselliset siirtymät ovat pitkäkestoisia prosesseja, joiden tuloksena ihmisessä tapahtuu laadullisia sekä yksilöllisiä sisäisiä ja ulkoisia muutoksia. Vanhemmuuteen siirtymä on yksi tällainen merkittävä kehityksellinen muutos. Positiivinen päätös tälle kehitykselliselle tehtävälle johtaa vanhemmuuteen valmistautumiseen, yksilöllisiin psykologisiin säätelyihin ja koettuun kokemukseen riittävästä vanhemmuudesta. Toisenlainen päätös sen sijaan tarkoittaa vanhemmuuden siirtymän keskeneräisyyttä, jolloin kokemus vanhemmuuteen valmistautumisesta on vielä kesken ja voi aiheuttaa myös psyykkisiä oireita. (Pinto, Figueiredo, Pinheiro & Canario 2016, 343–344.)

Vanhemmuuteen valmistautuminen on luonnollinen osa vanhemmaksi tuloa ja vanhemmuutta. Svensson, Barclay ja Cooke ym. (2006) analysoivat tekijöitä, joilla vanhemmat valmistautuvat vanhemmuuteensa. Vanhemmuuteen valmistaudutaan keskustelemalla muiden vanhempien kanssa kiinnostuksenkohteista, huolenaiheista ja mieltä askarruttavista kysymyksistä sekä katsomalla ja havainnoimalla muita vanhempia. Muita vanhemmuuteen valmistautumisen tapoja ovat tuen etsiminen ja hakeminen sekä oppiminen omista kokemuksista. Vanhemmat osallistuvat vanhempainvalmennuksiin ennen lapsen syntymää saadakseen mahdollisuuden käsitellä kaikkea luettua ja kuultua informaatiota. (Svensson ym. 2006, 24.)

Viimeaikaisten tutkimusten mukaan isät kokevat useissa maissa, etteivät he ole valmiita vanhemmuuteen (Deave & Johnson 2008, 626). Pinto ym. (2016) tuovat esiin vanhemmuuteen liittyvän pystyvyyden tunteen (parenting self-efficacy). Kun vanhemmuuden pystyvyyttä tutkittiin 86 portugalilaisen isän koekemana raskauden ensimmäiseltä kolmannekselta lapsen puolen vuoden ikään

asti, havaittiin, että isien vanhemmuuteen siirtymässä on pystyvyyden tunteella tärkeä osa psykologisissa prosesseissa ja sopeutumisessa isänä olemiseen. (Pinto ym. 2016, 351.)

Isäksi tuloon voi sisältyä vaikeuksia, jotka voivat liittyä sopeutumiseen tähän uuteen elämäntilanteeseen, tai oman paikan ja isänä olemisen tavan löytämiseen. Isä voi kokea riittämättömyyttä omien taitojen suhteen tai oman roolin löytämisessä äidin ja lapsen symbioottisen suhteen kanssa. (Eerola & Mykkänen 2014, 15.) Myös mieheen kohdistuvat odotukset saattavat olla ristiriidassa sen kanssa, mitä mies itse kokee ja mitä mies tuntee ja haluaa (Mykkänen 2010, 35).

Isyyteen siirtymä voidaan kuitenkin kokea hyvin eri tavoin ja isyyden vaikutukset miesten elämään voivat vaihdella. Isäksi tuleminen mullistaa usein miehen elämän ja isyyteen siirtymää kuvataankin yhdeksi miehen elämän syvälimemmäksi muutokseksi verrattuna muihin miehen elämän kehityskausiin. (Deave & Johnson 2008, 632.) Kansallisten ja kansainvälisten tutkimusten mukaan monen isäksi tulleen miehen elämä muuttuu myönteiseen suuntaan (Mykkänen 2014, 32). Toiset isät voivat kokea, ettei elämä ole muuttunut lapsen syntymän jälkeen ja toiset isät kokevat, että elämä on muuttunut kokonaan. Ne isät, jotka kokevat elämänsä muuttuneen kokonaan, ovat usein hyvin sitoutuneita päivittäiseen vauvan hoivaan. (Fox 2009, 5.)

Siirtymä vanhemmuuteen voi tarkoittaa uutta elämää ja muuttunutta parisuhdetta. Vanhemmuuteen siirtymä vaatii pareilta yhteistyötä ja tukea toinen toisistaan enemmän kuin aiemmin. Vanhempien pitää neuvotella heidän lisääntyneestä keskinäisestä riippuvuudesta ja tarpeesta saada tukea toinen toisiltaan tänä muutoksen ja uusien vaatimusten aikana. Monille pareille vanhemmuus tuo keskinäisiä jännitteitä. (Fox 2009, 249.) Vanhemmaksi tuleminen kuvattiin Svenssonin ym. (2006, 21) tutkimuksessa merkittäväksi askeleeksi parien aikuiselämälle ja nähtiin myös uusien mahdollisuuksien ikkunaksi.

Suomessa on nykyisin alettu puhua enemmän hoivaavasta isyydestä ja vanhemmuudesta (Mykkänen & Huttunen 2008, 183). Lastenhoidon ja perhevapaiden jakautuminen on kuitenkin yhä epätasaista äitien ja isien välillä. Kulttuuriset ihanteet ja työmarkkina-asema ovat vaikuttamassa isien ja äitien työnjakoon.

(Närvi 2013, 8.) Foxin (2009, 31) mukaan sekä naiset että miehet omaksuvat tavanomaiset vanhemmuuteen ja sukupuoleen liittyvät roolit vahvistaakseen omaa identiteettiään miehenä ja naisena. Myös Malinen (2011, 30) toteaa, että puolisoiden välinen roolijako muuttuu usein perinteisempään suuntaan lasten syntymän myötä. Naiset jäävät usein kotiin hoitamaan lasta, ja miehet keskittyvät työelämään. Foxin (2009) tutkimukset pohjautuivat Kanadaan, jossa isät rinnastavat isyyden paljolti perheen elättämiseen ja kokevat, että vanhemmaksi tullessa etenkin taloudellinen menestyminen tulee merkityksellisemmäksi. Naiset ottavat enemmän vastuuta vauvan tarpeista huolehtimisesta ja miesten vastuulla on taloudelliset järjestelyt.

Siirtymässä vanhemmuuteen voidaan kokea ongelmia, jotka johtuvat eroista naisten ja miesten töissä sekä vastuissa. Muutokset rooleissa eivät aina ole toivottuja, mikä voi herättää tyytymättömyyttä myös parisuhdetta kohtaan (Malinen 2011, 30). Sellaiset sosiaaliset järjestelyt, jotka aiheuttavat sukupuolista epätasa-arvoa töissä ja vastuissa, aiheuttavat ongelmia usein molempien vanhempien kokemana (Fox 2009, 103, 294). Tämän johdosta ensimmäinen vuosi vanhempina voi olla miehelle ja naiselle hieman erilainen (Fox 2009, 183). Vanhempien välistä työnjakoa ja yhdessä kasvattamista kuvataan tarkemmin luvussa 4.

Suomi ei enää kuulu Euroopan suhteellisen korkean syntyvyyden maiden joukkoon. Syntyvyys on yhteiskunnassamme laskenut ja oma perhe perustetaan myöhemmin kuin aiemmin. Sekä syntyneiden lasten määrä että syntyvyys ovat laskeneet kuusi vuotta peräkkäin ja ensimmäisen kerran äidiksi ja isäksi tulevat ovat iältään yhä vanhempia. Tuoreimpien tilastokeskuksen tietojen mukaan ensisynnyttäjien keski-ikä on noussut Suomessa pohjoismaiden kärjen tasolle noin 29,1 vuoteen ja miehet saavat nykyisin ensimmäisen lapsensa keskimäärin 31,2-vuotiaana. (Suomen virallinen tilasto 2017.) Suomessa on noin 1,2 miljoonaa isää ja yhdellä isällä on keskimäärin 2,24 lasta (Suomen virallinen tilasto 2016). Mietinen selittää syntyvyyden laskua vuoden 2015 Perhebarometrissä lastenhankinnan kulttuuristen ihanteiden muuttumisella, ihanteellisen lapsiluvun alentumisella, kumppanin puuttumisella tai lapsettomuuden valinnalla. Lisäksi yhteis-

kunnallinen ilmapiiri vaikuttaa lastenhankintaan. (Miettinen 2015, 3-4.) Gisslerin, Klementin, Lammi-Taskulan ja Miettisen (2009, 74) mukaan tärkeimmät syyt lastenhankinnan lykkäämiseen alle 30-vuotiailla ovat kuitenkin opinnot, joiden kesto on pidentynyt. Myös työelämään liittyvät syyt kuten määräaikaiset työsuhteet vaikuttavat lastenhankinnan lykkäämiseen etenkin nuorilla aikuisilla (Närvi 2013, 8). Miettinen (2015, 89) myös pohtii, onko nykyinen yhteiskunnallinen ilmapiiri perhe-elämään houkutteleva ja millaisia mielikuvia muun elämän ja perhe-elämän yhdistäminen tässä yhteiskunnallisessa tilanteessa antaa.

2.2 Isäksi tuloon liittyvät tunteet

Isäksi tuleminen herättää miehessä monenlaisia tunteita. Lapsen syntymän herättämiä tunteita kuvataan usein elämän voimakkaimmiksi ja hätkähdyttävimmiksi. Isyys voi yllättää positiivisesti ja tuoda esille onnen, ilon ja rakkauden tunteita etenkin ensimmäisten kuukausien aikana. Isäksi tulo voi muuttaa miehen arvomaailmaa ja kokemusta asioiden merkityksistä. (Mykkänen & Huttunen 2008, 178–179; Deave & Johnson 2008, 631.) Isyys voi antaa miehelle sellaisen tunnemaailman ja ylpeyden aiheen, jota ei voi muualta hankkia. Isyyden myötä isät voivat saada merkitystä elämään ja vanhemmuus kannustaa heitä pohtimaan asioiden tärkeysjärjestystä. (Mykkänen & Eerola 2014, 63.) Mykkänen (2010, 127) kuvaa isien oman lapsen odotuksen ja synnytyksen laukaisemia tunteita tunneylätyksiksi, joiden kautta muu elämä voi näyttää toisenlaiselta ja tunnemaailma laajentua aiemmasta.

Tutkimustulosten mukaan isäksi tulemiseen liittyy sekä myönteisiä että kielteisiä tunteita. Mykkänen ja Huttunen (2008) ovat tarkastelleet isäksi tulon tunteita koskien lapsen odotusaikaa, synnytystä ja lapsen ensimmäisiä elinkuukausia. Isäksi tuleminen voi tarkoittaa tunteiden osalta vaihtelevasti iloa, ylpeyttä, epätoivoa ja ahdistuneisuutta sekä läheisyyttä ja etäisyyttä. Lisäksi isäksi tulemiseen voi liittyä tunteiden ambivalenssia eli ristiriitaisuutta, joka voi johtua

sukupolvien välisestä epäjatkuvuudesta ja mieskulttuuriin liitetyn tunteista puhumattomuuden perinteestä. Isät eivät juurikaan saa tukea isäksi tuloonsa omalta isältään tai isänsä sukupolven miehiltä. Tunteiden kokeminen ja niiden näyttäminen ovat tulleet vasta 2000-luvulla osaksi isyyden kokemusta. Miehet kokevat tuntevansa kulttuurisesti hyväksytyjä isille kuuluvia tunteita, mutta myös heille uusia tunteita, joista ei ole ollut tapana kertoa muille. Tuore 2000-luvun isä voi joutua tilanteeseen, jossa hän kokee isyytensä tunneperäisesti, mutta hänellä ei ole malleja tai perinteitä siitä, miten aikaisemman sukupolven isät ovat tunteneet tai toimineet. (Mykkänen & Huttunen 2008, 169–173.)

Myös Svenssonin ym. (2006, 22–23) tutkimustuloksista ilmeni, että vanhemmuus voidaan kokea haasteellisena ja siihen liittyy usein runsaasti vaihtelevia tunteita. Vanhemmuudesta puhuttiin *tunteiden vuoristoratana*, johon vaikutti se, kuinka huolestuneita vanhemmat olivat ja kuinka hyvin he kokivat onnistuvansa tai epäonnistuvansa. Mykkänen ja Huttunen (2008) tuovatkin esille *jännitteet*, joita mm. muodostuu hyvän isän vaatimusten ja miehen henkilökohtaisten toiveiden ja odotusten välille. Lisäksi biologinen tosiasia, että lapsi kasvaa odotusaikana fyysisesti naisessa, tuo isäksi tulon tunteisiin omanlaisensa jännitteen ja voi tuoda esiin ulkopuolisuuden tunteita. Isän tunne ulkopuolisuudesta saattaa väistyä, kun lapsen oikea olemassaolo konkretisoituu. Äidin ja lapsen välinen kiinteä suhde ruokailu ja lepo hetkineen voi tuntua isästä turhauttavalta tai jopa esteeltä kahdenkeskiselle vanhempi-lapsi suhteelle. Äidin katsotaan voivan vaikuttaa tahtomattaankin siihen, millaisia tunnekokemuksia mies voi saada isä-lapsi-suhteessaan. Äiti voi antaa isälle tilaa, aikaa, mahdollisuuksia olla kahden kesken lapsensa kanssa ja isä voi käyttää näitä mahdollisuuksia saadakseen läheisyyden tunteita oman lapsensa kanssa. (Mykkänen & Huttunen 2008, 173–174.)

Isyys voidaan nähdä myös yksilöllisenä kokemuksena. Osa isistä on erittäin innostuneita isyydestään. Toiset ovat onnettomia ja stressaantuneita ja kokevat epämukavuuden tunteita vanhemmuuden vastuuta kohtaan. Toisille vauvan hoito tuntuu luonnolliselta, toisille epämukavalta ja epävarmalta. Osa isistä kokee kyvyttömyyttä ja avuttomuutta toimia itkevän vauvan kanssa. Ensimmäiset

kuukaudet voivat siten aiheuttaa stressiä vanhemmille etenkin, jos vauva on itkuinen. (Fox 2009, 102–104.) Ne isät, jotka ovat innostuneita isyydestään, voivat kokea myös ulkopuolisuuden tunteita ja jopa pelkoa käytännön vauvanhoitoa kohtaan. He voivat kokea, etteivät ole valmiita isyyteen. (Deave & Johnson 2008, 630; Entsieh & Hallström 2016, 6.) Isät voivat kokea myös lisääntyviä rajoituksia elämässään, kun lapsen myötä vaatimukset kasvavat. Kotona ei välttämättä voi rentoutua, sosiaalinen elämä rajoittuu, kontaktit ystäviin vähenevät tai loppuvat ja he voivat kokea olevansa aina töissä. (Fox 2009, 226–228.)

Isien tunteet ovat yhteydessä perheen sisäisiin suhteisiin. Isien tunteet puolisoaan kohtaan ovat yhteydessä tunteisiin myös vauvaa kohtaan. Naisen emotionaalinen energia kohdistuu ensimmäisinä kuukausina erityisesti vauvaan. Kun isät huolehtivat vauvasta, se todennäköisesti parantaa tunteita myös puolisoa kohtaan. Jos isän tunteet heikkenevät vauvaa kohtaan, heidän suhteensa puolisoon saattaa kärsiä. (Fox 2009, 281.)

3 ISIEN TIEDON- JA TUENTARPEET VAUVAPERHEESSÄ

3.1 Tarpeet ja huolenaiheet

Vanhemmuuteen ja isyyteen liittyviä tiedon- ja tuentarpeita on tutkittu jonkin verran suomalaisessa ja ulkomaisessa perhetutkimuksessa. Usein isien omia kokemuksia tuen tarpeista ei ole kuitenkaan huomioitu riittävästi (Eerola & Mykkanen 2014, 15). Svenssonin ym. (2006) artikkeli käsittelee odottavien ja vanhemmaksi tulleiden halua oppia ja saada tietoa vanhemmuudesta. Tutkimustulokset osoittavat, että odottavien ja vanhemmaksi tulleiden huolenaiheet ja kiinnostuksenkohteet voidaan jakaa viiteen toisiinsa liittyvään käsitteelliseen alueeseen: Saavutusten ja epäonnistumisen havaitsemiseen, riskien ottamiseen, tunteiden vuoristoradalla olemiseen ilosta ja huolesta epävarmuuteen, tarpeeseen tietää mikä on normaalia sekä tarpeeseen saada apua suoriutuakseen hyvin. (Svensson ym. 2006, 18, 21.)

Deave ja Johnson (2008) tuovat esiin kaksi miehiltä saatua näkemystä siitä, millaista tietoa erityisesti isät kaipaavat. Tiedon saannissa on tärkeää itse tiedon sisältö ja se missä muodossa tieto saadaan. Odottavat ja lapsen jo saaneet isät usein kokevat, etteivät saa relevanttia tietoa, roolimalleja tai suunnannäyttäjiä avuksi vanhemmuuden siirtymään tai isänä olemiseen. Isät tarvitsevat tietoa alkaakseen valmistautua isyyteen jo ennen lapsen syntymää. Raskausaika on tärkeä kehityksellinen jakso miehen elämässä, joka voidaan nähdä potentiaalisena aikana tiedon jakamiselle. (Deave & Johnson 2008, 629–632.)

Vanhempien *tarve tietää, mikä on normaalia*, kannustaa heitä lukemaan kirjoja ja keräämään tietoa ajallisista virstanpylväistä. Syntymän jälkeen vanhempien kiinnostus kohdistuu erityisesti vauvan kasvuun ja kehitykseen. (Svensson ym. 2006, 23.) Svensson ym. (2006, 23) tutkimustulosten mukaan vanhemmilla

on *tarve suoriutua hyvin*, jolloin heidän täytyy tietää, miten asiat tehdään parhaalla mahdollisella tavalla. Ensimmäisen vauvuuden aikana tiedontarve siirtyy yleisistä vanhemmuuden kysymyksistä enemmän yksityiskohtaisiin käytännön tehtäviin kuten vauvan kylvetykseen. Erityisesti isät haluavat tietää yksityiskohtaisempaa tietoa käytännön tehtävistä. Myös Deave ja Johnson (2008) korostavat isäksi tulleiden tarpeita saada käytännön neuvoja vauvanhoitoon, mutta myös vauvan ja vanhemman suhteen muutoksiin. Isät näkevät potentiaalisena tiedonjakotapana mm. koulutukselliset DVD:t jotka sisältävät käytännön hoitoneuvoja ja tietoa vanhemmuuden suhteen muutoksiin. He katsoisivat näitä yksin tai yhdessä puolison kanssa ja silloin kun heille itselleen sopii. Isien mielestä onkin tärkeää, että heidän tiedon- ja tuentarpeisiin vastataan niille sopivana ja potentiaalisena aikana. (Deave & Johnson 2008, 629–632.)

Vanhemmat kokevat vaihtelevia määriä huolestuneisuutta ja itsevarmuutta. Tarve tuntea enemmän kontrollia on yksi tekijä, joka vaikuttaa heidän huolestuneisuutensa tasoon. (Svensson ym. 2006, 21.) Isät eivät ole niin paljon huolissaan vauvan tarpeista kuin äidit, mutta osallistuvat vauvan hoitoon liittyvään päätöksentekoon (Fox 2009, 183). Mykkäsen ja Eerolan (2014) tutkimustulosten mukaan isää huolettavat lapsen terveys, ympäristön turvallisuus sekä isän ja lapsen välinen suhde. Huolenaiheet liittyvät myös monenlaisiin päivittäisiin tilanteisiin kuten ajankäyttöön. Yhteisen ajan riittävyys, isyyden ja ansiotyön yhdistäminen ja taloudellinen vastuu perheen hyvinvoinnista sekä vanhemman oma jaksaminen huolettavat myös liittyen työn ja perheen yhteensovittamiseen. Isyytensä vahvistamiseksi isät tarvitsevat tietoa ja ymmärrystä. (Mykkänen & Eerola 2014, 57- 63.)

3.2 Isien tukiverkostot tiedon- ja tuenlähteinä

Lapsen syntymän jälkeen isän elämä muuttuu ja vanhemmuuteen liittyvä tuentarve kasvaa. Erityisesti lapsen syntymän jälkeen vanhemmat tuntevat usein tarvetta saada tukea ja opastusta (Entsieh & Hallström 2016, 6). Isien omat tukiver-

kostot voivat toimia tiedon- ja tuenlähteinä. Lähteenmäen ja Neitolan (2014) tutkimusten mukaan tärkein vanhemmuuden tuen lähde vauvaperheiden isille onkin oma lähiverkosto eli omat vanhemmat, ystävät ja sukulaiset. Tietoa saadaan ystäviltä ja sukulaisilta erityisesti käytännön asioihin. Myös toiset isät ovat tärkeässä osassa vauvaperheiden elämää. Vanhemmuuden siirtymässä tapahtuva muutos saa vauvaperheen isät tukeutumaan myös toisiin isiin. (Lähteenmäki & Neitola 2014, 73–74.) Isät kokevat hyödyllisenä kuulla muilta uusilta vanhemmilta raskaudenaikaisista ja lapsen syntymän jälkeisistä kokemuksista ja näkemyksistä selviytyä uuden vauvan kanssa. Tärkeimmäksi tiedonlähteeksi isät kokevat kuitenkin etenkin raskaudenaikana keskustelut oman puolison kanssa. (Deave & Johnson 2008, 628–629.)

Lähteenmäen ja Neitolan (2014) tutkimus osoittaa, että vauvaperheiden isät pitävät kokemusten jakamista tärkeänä asiana. Virallisen tuen merkitys ensisijaisena tuenlähteenä on sen sijaan vähäisempi. Sosiaalinen verkosto voi vähentää isyyden stressaavuutta lastenhoitoavun ja kasvatuseuvojen myötä ja myös ehkäistä stressitilanteiden haitallisia vaikutuksia ja edistää kykyä kasvattaa. Emotionaalinen tuki voi vaikuttaa oman merkityksellisyyden tunteisiin ja kokemuksiin hoivasta. (Lähteenmäki & Neitola 2014, 73.) Entsieh ja Hallström (2016, 5) korostavat sitä, etteivät tuoreet isät saa tarpeeksi tukea, mikä voi vaikuttaa myös isien mahdollisuuteen antaa tukea puolisolleen. Kaikki isät eivät koe tarvitsevansa tukea, eivätkä kaikki saa tarvitsemaansa ja haluamaansa tukea ja kokevat tukiverkostot riittämättöminä. Ne isät tulisikin tavoittaa, joiden oma sosiaalinen verkosto ei tarjoa tukea riittävästi. (Lähteenmäki & Neitola 2014, 74; Deave & Johnson 2008, 628–629.) Huomioitavaa on myös se, että isäksi ja äidiksi tulleiden tarpeet ja vahvuudet eroavat toisistaan (Christopher ym. 2015, 3648.)

4 COPARENTING

4.1 Käsitteen määrittely ja osatekijät

Coparenting- käsite on käännetty suomenkielisessä tutkimuskirjallisuudessa pääasiassa jaetuksi vanhemmuudeksi. Jaettu vanhemmuus voidaan kuitenkin käsittää joko yhteisenä tai erillisenä vanhemmuuden jakamisena. Tästä syystä käytän käsitteestä coparenting myös ilmaisua yhdessä kasvattaminen, joka on lähellä Savion (2017, 32) väitöskirjatutkimuksen suomenkielistä vastinetta yhteinen vanhemmuus. Coparenting määritellään kansainvälisessä tutkimuskirjallisuudessa moninaisesti. Taulukossa 1 kuvataan tämän tutkimuksen näkökulmasta merkittävimpien kansainvälisten tutkijoiden määritelmiä. Taulukko on tiivistetty ja muunneltu Hockin ja Mooradianin (2013, 319–320) artikkelista.

TAULUKKO 1. Käsitteen coparenting määritelmät kansainvälisten tutkijoiden mukaan.

Tutkijat	Feinberg 2003, Feinberg & Kan 2008	McHale, Kuersten-Hogan & Rao (2004) McHale (1995)	Van Egeren (2004)
Määritelmä	Kuinka vanhemmat koodinoivat vanhemmuuttaan, tukevat tai horjuttavat toinen toisiaan tai selviytyvät konflikteista lastenhoidon suhteen.	Missä määrin puoliset jakavat vastuuta ja johtamista sekä kuinka he tukevat toinen toisiaan vanhempina.	Puolisoiden välisen suhteen osa, joka kohdistuu vanhemmuuteen sisältyviin huoliin.
Osatekijät	Tuki: lämmin ja yhteistyökykyinen Väheksyminen: vihamielinen, kriittinen ja kilpaileva Työnjaollinen jakaminen: vastuun jakaminen ja tyytyväisyys niihin Perhesuhteiden dynamiikka ja hallinta: tasapaino, arvot ja odotukset, vanhemmuudesta jaettu läheisyys	Perheen harmonia: tuki ja solidaarisuus vanhempien välillä Vihamielisyys- kilpailullisuus: eripuraisuus jaetun vanhemmuuden välillä sekä vanhempien välinen epäjohdonmukaisuus kasvatuksessa	Solidaarisuus vanhempien kesken, yhdessä kasvattaminen. Tuki: toiminta, joka tukee puolison vanhemmuutta Väheksyminen: puolisolalle kohdistettu kritiikki, kunnioituksen puute. Jaettu vanhemmuus: yhdenmielisyys rajoista, vastuunjaosta ja osallistumisesta lapsen hoitoon

Hock ja Mooradian (2013) ovat koonneet coparenting- tutkimuksia systemaattisesti yhteen ja löytäneet vanhemmuuden jakamiseen liittyviä vahvuuksia. He tuovat artikkelissaan esille arvostettujen coparenting- tutkijoiden tutkimuslöydöksiä kokoavasti. (Hock & Mooradian 2013, 318). Yhteistä näille taulukossa 1 esitetyille tutkijoille on heidän näkemyksensä yhdessä kasvattamisesta kahdensuuntaisena ulottuvuutena puolisoiden välisessä suhteessa, joka on sidoksissa myös vanhempi-lapsisuhteisiin.

Vanhemmuuden jakaminen on keskeinen perhe-elämän elementti, joka vaikuttaa vanhemmuuden kokemuksiin, vanhemmuuden roolien jakautumiseen ja lapsiin. Coparenting selittää vanhemmuutta ja vanhempien välistä suhdetta vanhemman roolissa. (Feinberg 2003, 95.) Vanhemmuuden jakaminen ilmenee, kun yksilöt jakavat vastuuta kasvattaakseen lapsiaan (Feinberg 2003, 1; Hock & Mooradian 2013, 321). Se sisältää kuitenkin paljon enemmän kuin vain aikuisten välisen huolehtimisen lapsen kasvatusvastuusta (Mchale 1995). Coparenting voi olla perheen voimavara ja vaikuttaa sekä lapsien että vanhempien hyvinvointiin. (McDaniel, Teti & Feinberg 2017, 2396). Vanhemmuuden jakaminen voi sisältää aikuisten välillä tukea ja yhteistyötä tai niiden puutetta. Se ei sisällä kuitenkaan sellaista romanttista, seksuaalista, emotionaalista, taloudellista tai juridista näkökulmaa aikuisten välisessä suhteessa, jotka eivät liity lapsen kasvatukseen. Termi ei myöskään määrittele vanhemmuuden rooleja tai yhtäläistä vastuunjakamista. Jokaisessa yhdessä kasvattamisen suhteessa tasa-arvoisuuden aste määrittyy osallistujiensa mukaan, joihin vaikuttaa myös laajempi sosiaalinen ja kulttuurinen konteksti. (Feinberg 2003, 96.)

Feinberg ja Kan (2008) määrittelevät yhdessä kasvattamisen viiden ulottuvuuden avulla, jotka löytyvät taulukosta 1. Yhdessä kasvattaminen sisältää työnjaollisen jakamisen (division of a labor), perhesuhteiden välisen dynamiikan (family dynamics), puolisoiden välisen tuen ja heikentämisen (coparental support and undermining) sekä vanhemmuuteen perustuvan läheisyyden (parenting-based closeness). Feinberg ja Kan (2008) kuvaavat puolisoiden tukea toisilleen toisen kunnioittamisena ja toisen näkemysten ja päätösten huomioonottamisena

sekä yhteenkuuluvuuden tunteena. Puolisoiden välinen tuki on yhteydessä vanhemmuuteen perustuvaan läheisyyteen, jossa yhdessä jaetaan lapsesta saatua iloa. (Feinberg & Kan 2008, 253–254.)

Feinberg (2003, 102) ja Van Egeren (2004) kuvaavat yhtä yhdessä kasvattamisen osatekijää myös lapsen kasvatuksen yksimielisyytenä, jossa ollaan samaa mieltä lapsen liittyvät arvoista, rajoista, käyttäytymisestä sekä osallistumisesta ja tulevaisuuden odotuksista. Perheen yhteisjohtajuus (joint family management) on myös tärkeä osa vastuullista vanhemmuutta, jossa vanhemmat kommunikoiivat keskenään ja kontrolloivat omaa käyttäytymistään vaikuttaen samalla koko perheen sisäisiin suhteisiin (Feinberg 2003, 106–107). Vahvin yhdessä kasvattamisen side on McHalen ym. (2004, 221) mielestä kuitenkin puolisoiden kokemus ja huolehtiminen toinen toisilleen antamasta tuesta ja solidaarisuudesta vanhemmuuden ponnisteluista kohtaan. Tuki ja huolehtiminen toisistaan kuvastaa heidän tutkimuksessaan perheen harmoniaa, kuten taulukosta 1 ilmenee. Hock ja Mooradian (2013) käsittävät vanhemmuuden harmonian (parental harmony) yhdeksi yhdessä kasvattamisen osatekijäksi, johon sisältyy yhteinen linja lapsen kasvatuksesta, toisen työpanoksen kunnioittaminen, vanhemmuuteen liittyvien konfliktien käsittely, kritiikin sekä hyväksymisen ilmaiseminen sekä molemminpuolinen emotionaalinen tuki. (Hock & Mooradian 2013, 326.)

Hock ja Mooradian (2013, 321) korostavat, että yhdessä kasvattaminen koskettaa myös erilaisia perheitä. He määrittelevät vanhemmuuden jakamisen vahvuudeksi sen mahdollisuudet vastata erilaisten perheiden tarpeisiin. Yhdessä kasvattamista voidaan nähdä olevan biologisten vanhempain lisäksi myös esimerkiksi äiti- isoäiti suhteissa, yksinhuoltajaperheissä ja eroperheissä. Yhteinen vanhemmuus voi kestää, vaikka avioliitto tai parisuhde päättyisikin. (Hock & Mooradian 2013, 315; McHale ym. 2004, 222–223.) Hock ja Mooradian (2013, 328) tuovat esiin, että yhdessä kasvattamisen laadulla on heijastava vaikutus muille perhe-elämän alueille kuten vanhemman mielenterveyteen, ja lapsen sopeutumiseen sekä kaikkiin vanhempain välisen suhteen ristiriitoihin.

Yhdessä kasvattaminen voidaan nähdä olevan yhteydessä myös aikuisen oppimiseen ja vanhempana kehittymiseen. McHale ym. (2004) ja Van Egeren

(2004) tuovat esiin yhdessä kasvattamisen suhteen kehittymisen yhtenä vanhemmuuden ulottuvuutena. Van Egerenin (2004) tutkimusten mukaan yhteinen vanhemmuus on keskimäärin positiivinen ja vakaa usein lapsen puolen vuoden ikään asti ja isät ovat tyytyväisempiä yhdessä kasvattamiseen kuin äidit. Parisuhteen laatu ennen lapsen syntymää ja erityisesti isien myönteinen vuorovaikutus suhteessa on tärkeä vaikuttaja siihen, kuinka vanhemmat kokevat saavansa tukea ja ymmärrystä toisiltaan. Tekijöitä, jotka voivat vaikuttaa yhdessä kasvatamiseen ovat erityisesti muutokset parisuhteen laadussa, loukkaavat odotukset lastenhoidon jakamisesta ja lapsen temperamentti. Tutkimusten mukaan isät kokevat parempaa yhdessä kasvattamisen laatua, jos lapsella on niin sanottu helppo temperamentti. (Van Egeren 2004, 453.) Se, miten tärkeitä ensimmäiset kuukaudet lapsen syntymän jälkeen ovat puolisoitten väliseen yhteistyöhön ja jakamiseen, vaatii kuitenkin lisää tutkimista (McHale ym. 2004, 227).

Parisuhteen laadussa tapahtuvilla muutoksilla on vaikutusta vanhemmuuteen ja vanhemmuus liitetään olennaiseksi osaksi parisuhdetta (Fox 2009, 191). Seuraavissa teoriaosioissa kuvaan yhdessä kasvattamista ja vanhemmuutta parisuhteessa vanhempien välisen dynamiikan, vuorovaikutuksen ja isien osallistumisen näkökulmista sekä kulttuuristen muutosten näkökulmista. Lopuksi kuvaan yhdessä kasvattamista myös tiimityönä vanhempien välillä.

4.2 Yhdessä kasvattamisen yhteys parisuhteeseen ja isien osallistumiseen

Vanhempien välinen suhteen laatu ja dynamiikka vaikuttavat yhdessä kasvattamisen kehittymiseen. Vauvan syntyessä perheeseen (Savio 2017), alkaa perheen uudelleenorganisoiduminen ja uusien puolison ja vanhemman roolien sekä vauvan kehitystä tukevien vanhempien mielikuvien synkronoituminen. Savio (2017) korostaa vanhempien parisuhteen merkitystä koko vauvaperheen perhedynamiikassa. Pariskunnan täytyy sopia rooleistaan, työnjaostaan ja sovittamaan siihen parisuhteensa. Molempien vanhempien sopeutumista edistävä oma ja yhteinen työskentely on koko perheen hyvinvoinnin edellytys. (Savio 2017, 147–149.)

Toinen toisistaan huolehtiminen, käytännön töiden jakaminen sekä vauvanhoitoon osallistuminen vaativat molempien vanhempien ponnisteluja (Fox 2009, 184).

Malisen (2011) tutkimus osoittaa, että parisuhteen laadulla ja vanhemmuuden laadulla on yhteys toisiinsa. Puolisojen tyytyväisyys parisuhteeseen vähentää kokemusta nähdä vanhemmuus elämää rajoittavana tekijänä. (Malinen 2011, 56.) Myös perheiden systeemiteoria ehdottaa, että parisuhteen laadulla ja jaetun vanhemmuuden laadulla on kaksisuuntainen suhde (Christopher, Umemura, Mann ym. 2015). Christopher ym. (2015) tutkivat, kuinka muutokset parisuhteen laadussa vaikuttavat yhdessä kasvattamisen laatuun lapsen ollessa alle vuoden ikäinen. He jakoivat yhdessä kasvattamisen kilpailulliseen ja yhteistyötä sisältävään vanhemmuuteen. Tutkimustulosten mukaan isien heikompi parisuhdetyytyväisyys ennustaa heikompa yhteistyötä ja vanhemmuuden jakamista ja enemmän kilpailevaa vanhemmuutta. Äideillä parisuhteen laadulla ei havaittu olevan samanlaista yhteyttä vanhempien väliseen yhteistyöhön tai kilpailullisuuteen. Äidit kääntävät huomionsa parisuhteesta enemmän lapseen. (Christopher ym. 2015, 3644–47.)

Parien yksilölliset, aineelliset ja sosiaaliset resurssit ovat vaikuttamassa parisuhteen laadun lisäksi siihen, kuinka puoliset neuvottelevat vanhemmuuden vastuistaan (Fox 2009, 157). Vanhemmuuden siirtymä on haastava, koska puolisoilla ei ole enää yhtä paljon yhteistä vapaa-aikaa, lapsen hoitoon ja kodinhoitoon kuluu enemmän energiaa ja vanhemmuuden rooliin tulee sopeutua. Kaikki nämä syyt vaikuttavat siihen, että tyytyväisyys parisuhteessa saattaa laskea ja konfliktit lisääntyä. (Christopher ym. 2015, 3636–37; Fox 2008, 7-8.) Lisääntyvät parisuhteen konfliktit ja heikentynyt tyytyväisyys parisuhteeseen, vaikuttavat puolisoitten välisen tuen ja yhteistyön heikkenemiseen (Christopher ym. 2015, 3648). Vanhempien kokemat ongelmat keskinäisessä kommunikoinnissa, työnjaoissa ja roolien vastavuoroisuudessa lisäävät pulmia ja vaikeuttavat niiden ratkaisua. Kuitenkin kokemukset vanhempien välisestä yhteenkuuluvuudesta, py-

syvyydestä ja keskinäisestä rakkaudesta suojaa perhettä selviytymään vauvaperheen ongelmissa. Toimiva parisuhde voi olla siis perhettä suojaava tekijä. (Savio 2017, 142, 145.)

Isien kokemukset yhdessä kasvattamisesta ovat yhteydessä miesten osallistumiseen ja tyytyväisyyteen. Isät, jotka ovat tyytyväisiä puolisoiden väliseen yhteistyöhön, ovat kiinnostuneempia vanhemmuudestaan kuin isät, jotka ilmaisevat tyytymättömyyttä. He voivat olla etäisempiä ja osallistuvat vähemmän yhdessä kasvattamiseen. (Van Egeren 2004, 471; Christopher ym. 2015, 3647.) Eerola ja Mykkänen (2014, 14) kuvaavat isyyteen sitoutumista keskeisenä mittarina määriteltäessä miesten osallistumista lasten hoivaan ja hoitoon. He näkevät isyyteen sitoutumiseen vaikuttavan myös vahvasti isän suhde lapsen toiseen vanhempaan. Lapsen äiti voi vahvistaa tai heikentää isyyteen sitoutumista. Puolison antama tila ja mahdollisuus osallistumiseen vaikuttavat myös isyyteen sitoutumiseen. (Mykkänen & Eerola 2014, 49–52.)

Tutkimusten mukaan puolisoiden väliseen vuorovaikutukseen voi liittyä valtasuhteita. Malinen (2011, 30) ja Savio (2017, 33) liittävät äitiyteen ns. portinvartijana toimimisen, jolloin äiti ottaa vastuun lapsesta. Tämä johtaa vanhemmuuden jakamisen epätasaisuuteen ja aiheuttaa tarkoituksella tai vahingossa isän suhteen heikentämisen tai sulkemisen pois suhteesta lapseen. Fox (2009) tuo esiin lisäksi lapsen äidin suojelukäyttäytymisen, jossa äidillä on tarve huolehtia myös lapsen isästä ja suojella häntä vanhemmuuden vaatimuksilta. Tämä voi johtaa isien heikompaan osallistumisen tasoon. (Fox 2009, 105.) Myös äitien kriittinen suhtautuminen isien vauvanhoitoa ja kotitöitä kohtaan saattaa lisätä puolisoiden parisuhdekonflikteja ja miesten tyytymättömyyttä parisuhteeseen. (Christopher ym. 2015, 3647.) Parisuhteen toimiessa naiset tukevat miehen ja lapsen välistä vuorovaikutusta (Malinen 2011, 30).

Myös olosuhteet vanhemmuuden alussa vaikuttavat siihen, kuinka isät osallistuvat vauvan hoitoon. Foxin (2009) mukaan ne isät, joiden parisuhteeseen kuuluu jo ennen vanhemmuutta vastavuoroista huolehtivaisuutta, tarvitsevat vähemmän aktivoimista vauvanhoitoon. Heidän osallistumisensa tulee helpommin luonnostaan. Useat isät osallistuvat vauvanhoitoon myös auttaakseen naista.

Koska heidän motiivinsa liittyy puolison auttamiseen, on parisuhteen laadulla erityinen merkitys miehen osallistumisen tasoon. Hyvä parisuhteen laatu voi olla siis avain isien osallistumiseen (Fox 2009, 145–151) ja yhdessä kasvattamisen myönteisiin kokemuksiin.

Isyyteen osallistumisen ja sitoutumisen seuraukset voivat olla sekä myönteisiä että samanaikaisesti synnyttää jännitteitä ja hankaluuksia miehen elämään. Myös työpaikan käytänteet voivat aiheuttaa vaikeuksia etenkin, jos ne eivät tue perhekeskeistä elämäntapaa. (Mykkänen & Eerola 2014, 52.) Miehen työ vaikuttaa ajankäyttöön ja energiaan, kuten myös luottamukseen ja kärsivällisyyteen. Turhautuminen työssä voi näkyä osallistumisessa vauvanhoitoon. Isien työn määrä, vaatimukset ja stressaavuus vaikeuttavat vauvan hoitoon osallistumista. (Fox 2009, 104, 184.) Ystävä- ja harrastepiiristä ulkopuolelle jääminen perheellistymisen myötä voi myös synnyttää hankaluuksia (Mykkänen & Eerola 2014, 52).

4.3 Isyys ja yhdessä kasvattaminen kulttuurin kontekstissa

Isyyttä, yhdessä kasvattamista ja vanhempien välistä työnjakoa voidaan selittää myös kulttuuristen muutosten avulla. Vanhemmuuden jakamisen roolit ovat vaihdelleet ajan saatossa sosiaaliluokan ja kulttuuristen vaikutusten mukaan. Isien osallisuus lapsen päivittäiseen hoivaan ja päätöksentekoon on myös vaihdellut lapsen iän ja sukupuolen mukaan. Vaikka hoiva olisikin jakaantunut perheessä pääasiassa äidille, on isien rooli ollut psykologisesti merkittävä perheen keulakuvana. (McHale ym. 2004, 221.)

Kekäle ja Eerola (2014) kuvaavat kolme historiallista isyyden kulttuurista mallitarinaa: esimoderni, moderni ja postmoderni. Esimodernissa isyystarinassa isä on lapsilleen etäinen ja autoritaarinen patriarkka. Modernissa isyystarinassa isä on leiväntuoja ja lapsilleen etäinen perheen elättäjä. Isän ja äidin roolit eroavat molemmissa selkeästi. Sen sijaan postmoderni isyystarina kuvastaa enemmän nykyistä kulttuurista isäkuva, jossa isä osallistuu lastensa elämään läheisesti jaetun vanhemmuuden mukaisesti ja molempien vanhempien osallistuminen

lasten hoitoon ja kasvatukseen on keskeistä. (Kekäle & Eerola 2014, 20–22.) Kulttuuriset käsitykset hyvästä isyydestä ovatkin vaikuttamassa siihen, miten isät vertaavat omaa ja muiden isyyttä ja isyyteen liittyviä vaatimuksia ja velvollisuuksia. Hoivaavaa ja osallistuvaa isyyttä kunnioittava kulttuurinen ilmapiiri on ensiarvoisen tärkeää ja selittää yhdessä muiden tekijöiden kanssa sitä, miksi toiset isät ovat sitoutuneempia kuin toiset. (Mykkänen & Eerola 2014, 50–52.) Osallistuvan ja hoivaavan isyyden yleistymisen antaa edellytyksiä isyyden muutokselle perheen arjessa. Salliva kulttuurinen ilmapiiri vaikuttaa isien perhevapaisten suosion lisääntymiseen yhdessä yhteiskunnassa harjoitetun perhepolitiikan kanssa. Postmodernin isyystarinan levinneisyydestä on näyttöä etenkin länsimaissa. (Kekäle & Eerola 2014, 30.) Useissa maissa osallistuvasta isyydestä on tullut myös kulttuurinen odotus (Deave & Johnson 2008, 632).

Närvi (2013) kuvaa lapsen hoidon järjestämistä ja vanhempien työnjakoa koskevia ratkaisuja järkeilyinä molempien vanhempien työtilanteiden sekä vanhemmuuden vastuita koskevien ihanteiden välillä. Käytännössä se, ettei perhevapaalla olevalla äidillä ole työsuhdetta, johon palata, johtaa usein sukupuolittuneeseen työnjakoon, jossa äiti kantaa vastuun lapsenhoidosta ja vakaammassa työasemassa oleva isä ottaa väliaikaisesti vastuun elättämisestä. Joillekin eriytyneet vastuut ovat omista ihanteista poikkeava tilanne, toisille taas kulttuurinen malli, jonka mukaan on itsestään selvää toimia. Vanhemmuuden jakaminen edellyttää vanhempien keskinäisiä neuvotteluja ja tietoista pyrkimystä tasa-arvoisempaan työnjakoon. Isän epävarma työtilanne saattaa myös avata tilaisuuksia toisin toimimiselle, äidin työuran tukemiselle ja isän hoivalle. (Närvi 2013, 8.)

4.4 Yhdessä kasvattaminen tiimityönä

Vanhemmuutta voi vahvistaa ajatus tiimityöstä tai yhteisestä projektista. Sitoutuminen omaan perheeseen on tärkeää vanhemmuuden alkutaipaleella ja sen voi nähdä myös tiimityönä. Kun parit suhtautuvat vanhemmuuteen yhteisenä projektina ja ovat molemmat sitoutuneita vauvaan, he tuntevat vanhemmuuden merkityksellisenä ja edistyvät suhteessaan riippumatta vaikeuksista ja vastuusta

(Fox 2009, 282). Foxin (2009) tutkimuksissa isät, jotka näkivät perheen projektina, eivät vastustaneet myöskään kotitöiden jakamista. He kokivat, että vanhemmuus on tiimityötä ja heidän roolinsa myös äidin auttajana on tärkeä. Parisuhteissa, joissa vanhemmat jakavat vanhemmuutta on tyypillistä vastavuoroinen vaihtelu hoivassa. Siihen liittyy emotionaalinen tuki ja käytännön apu sekä hellyyttä ja rakkautta miehen ja naisen välillä. Pareilla, joilla hoiva jakaantuu molemmille vanhemmille, on tyypillistä se, etteivät isät koe äidin kiinnittymistä vauvaan ongelmana vaan tukevat puolisoaan vanhemmuudessa. Tämä voi olla yksi tekijä menestyneen yhdessä kasvattamisen takana. (Fox 2009, 143, 169–217.)

Kokemus tyydyttävästä yhdessä kasvattamisesta koettiin Malisen (2011, 58) tutkimuksessa tärkeäksi parisuhteen, puolisoitten oman hyvinvoinnin ja lasten kannalta. Yhdessä tekeminen, puhuminen ja vastuun ottaminen lapsista mahdollisti myös oman ajan harrastusten parissa toiselle vanhemmalle. Tilan antaminen toiselle sekä keskinäinen lämpö ja kunnioitus vanhempien välillä, voivat olla tekijä, jossa kumpikaan vanhempi ei koe jäävänsä ulkopuolelle (Christopher 2015, 3645). Myös Savion (2017, 142) vauvaperheiden perhedynamiikkaa käsittelevä tutkimus osoittaa, että puolisoitten parisuhdetta ja perheen hyvinvointia tukevat puolisoitten välinen yhteenkuuluvuuden tunne, kokemukset perheen pysyvyydestä, selkeästä kommunikaatiosta ja työnjaosta sekä roolien vastavuoroisuudesta.

Kansainvälisistä tutkimuksista on saatu vahvaa näyttöä siitä, että jaetun vanhemmuuden suhteen laadulla on keskeinen rooli perhesuhteisiin ja perheen vanhempien ja lasten hyvinvointiin (Feinberg & Kan 2008, 261). Vaikka vanhempien välisen yhteisen vanhemmuuden dynamiikka on osoittanut tutkimusten mukaan ajallista pysyvyyttä, voi dynamiikassa tapahtua uudelleenorganisointia lapsen kypsymisen ja kasvamisen seurauksena (McHale ym. 2004, 228). Vanhemmuus ja yhdessä kasvattaminen voidaan siten nähdä muuttuvana ja kehittyvänä ilmiönä yksilön ja yhteiskunnan kannalta. Joka tapauksessa taito kommunikoida keskenään lasta koskevista asioista, on yksi tärkeä tekijä yhdessä kasvattamisen kehittymiseen. (McHale ym. 2004, 227.)

5 TUTKIMUKSEN TARKOITUS JA TUTKIMUSKY- SYMYKSET

Tämän laadullisen tutkimuksen tarkoituksena oli kartoittaa ja kuvata vauvaperheiden isien käsityksiä ja kokemuksia isyyteen liittyvistä tiedon- ja tuentarpeista sekä yhdessä kasvattamisesta. Tavoitteena oli saada nykytietoa isyydestä liittyen vauvaperheen elämään. Mitä haasteita isät kokevat perheiden elämässä olevan vanhemmuuden ensimmäisenä vuotena ja millaista on heidän mielestään vanhemmuus yhteisenä puolisoiden välisenä kokemuksena?

Tutkimuskysymykset jakaantuvat kahteen päätutkimuskysymykseen ja niiden alakysymyksiin.

1 Millaista tietoa ja tukea nykypäivän isät kaipaavat vanhemmuuteensa?

1.1 Millaisiin haasteisiin isät kaipaavat tietoa ja tukea?

1.2 Mistä vauvaperheen isät saavat tietoa ja tukea?

2 Millaisia käsityksiä ja kokemuksia isillä on yhdessä kasvattamisesta eli jaetusta vanhemmuudesta?

2.1 Millaista on vanhemmuus yhteisenä puolisoiden välisenä kokemuksena?

2.2 Millaista on puolisoiden välinen tuki toisilleen?

6 TUTKIMUKSEN TOTEUTTAMINEN

6.1 Tutkimuksen konteksti

Tutkimus oli osa Jyväskylän yliopiston kasvatustieteiden laitoksen koordinoimaa BabyTrail- hanketta. Hankkeessa perhetutkimustietoa levitetään perheille, ammattilaisille ja päättäjille uudenlaisen oppimispelin avulla. Digitaalinen, tutkimusperustainen oppimispeli on suunnattu vanhemmille, jotka odottavat ensimmäistä lastaan, ja jo lapsen saaneille vauvaperheen vanhemmille. (www.babytrail.fi). BabyTrail- hanke kytkeytyy Jyväskylän yliopiston Perheen perustamisen globaalit haasteet ja innovatiiviset ratkaisumallit- tutkimushankkeeseen eli tieteen työpajaan (TRIAD, Transition to parenthood in a cross-national perspective: global challenges, future solutions). BabyTrail- oppimispeli on yksi tällainen perheiden vahvistamista tukeva innovatiivinen ratkaisukeino. Tällä tutkimuksella kerättiin aineistoa myös oppimispeliä varten. Varsinaista oppimispeliä koskevaa aineistoa en kuitenkaan käsittele tässä työssä.

6.2 Metodologinen lähestymistapa

Tässä tutkimuksessa etsittiin fenomenografisen lähestymistavan keinoin vastauksia koettuihin isyyden merkityksiin. Fenomenografia on kasvatustieteellisessä tutkimuksessa käytetty laadullinen lähestymistapa, jossa tutkimuksen kohteena ovat erilaiset arkipäivän ilmiöitä koskevat käsitykset ja ymmärtämisen tavat (Huusko & Paloniemi 2006, 162–164; Koskinen 2011, 267). Fenomenografia (*phenomenographia*) tarkoittaa käsitteenä ilmiön kuvaamista ja kirjoittamista (Metsämuuronen 2006, 228). Kiinnostus kohdistuu ilmiöiden sisältöjen kuvaamiseen, jotka ovat luonteeltaan psyykkisiä, tunteita, mielikuvia ja ajattelua sellaisina kuin ne koetaan (Niikko 2003, 13). Lähestymistavan perustajana pidetään Göteborgin yliopiston professori Ference Martonia 1970-luvulta (Huusko & Paloniemi 2006,

163; Niikko 2003, 10). 1980-luvun alkupuolella Martonin tutkimusprojektien tarkoituksena oli selvittää, mitä ja kuinka ihmiset oppivat maailmasta (Niikko 2003, 10). Vanhemmuus voidaan nähdä myös oppimisprosessina. Suomessa ovat muun muassa Niikko (2003) sekä Huusko ja Paloniemi (2006) käsitelleet kasvatustieteellistä fenomenografista tutkimusta.

Tässä tutkimuksessa oletukset todellisuuden luonteesta eli ontologiset oletukset lähtivät kvalitatiivisen tutkimuksen mukaan ajatuksesta, että todellisuus on subjektiivinen ja moninainen niin kuin tutkittavat sen kokevat (Hirsjärvi & Hurme 2000, 22–23). Fenomenografiassa ontologiset oletukset asettuvat realismiin ja konstruktivismiin välimaastoon, jossa maailma on samanaikaisesti todellinen ja koettu. On olemassa yhteinen todellisuus, jonka kokeminen ja käsittäminen on yksilöllistä. (Huusko & Paloniemi 2006, 163–165.) Se, mitä koetaan ja tiedetään, on todellisuutta tutkittaville, ja todellisuuden merkitys ilmenee tutkittaville omien kokemusten ja käsitysten kautta. Tausta-ajatuksena fenomenografiassa onkin se, että eri ihmiset antavat erilaisia sisältöjä ilmiöille ja käsittävät sekä ymmärtävät samoja asioita eri tavoin. (Niikko 2003, 25–29.) Myös Marton (1988, 146) korosti fenomenografiaan sisältyvää ajatusta sen suhteellisuudesta ja jokaisen yksilöllisestä tavasta nähdä maailmaa ja ilmiöitä. Fenomenografisessa tutkimuksessa ei ole siis tavoitteena tehdä todellisuutta koskevia väitelauseita, vaan tarkoituksena on kuvata ihmisten käsityksiä todellisuuden ilmiöistä (Huusko & Paloniemi 200, 165). Tässä tutkimuksessa tutkijana näin, ettei vanhemmuuteen ja isyyteen ole yhtä oikeaa tapaa ymmärtää, kokea tai käsittää sitä.

Fenomenografia ei ole pelkästään tutkimus- tai analyysimenetelmä vaan myös tutkimusprosessia ohjaava tutkimussuuntaus (Huusko & Paloniemi 2006, 163). Metsämuuronen (2006, 73) määrittelee fenomenografian ensisijaiseksi tutkimusstrategiaksi silloin, kun tutkimuksen mielenkiinnon kohteena on yksittäisten henkilöiden käsitysten kuvaus. Valitsin tutkimukseni metodologiseksi lähestymistavaksi fenomenografian, koska fenomenografinen tutkimus pyrkii kuvaamaan ja ymmärtämään tutkittavien kokemuksia ja käsityksiä. Fenomenografiassa tutkimuksessa käsitteitä käsitykset ja tapa ymmärtää asioita ja ilmiöitä käytetään synonyymeinä tavalle kokea (Niikko 2003, 46). Käsitykset muodostuvat

tietoisuudessa todellisuutta koskevien kokemusten kautta, joissa ilmenee yksilölle ja yhteisölle ominaisia piirteitä (Huusko & Paloniemi 2006, 163–165). Keskeistä on se, että maailma koetaan kokemuksen kautta ja kokemus luo perustan sille, josta käsin ajattelua luodaan ja käsityksiä rakennetaan. Kokemukset ovat erilaisia tapoja, joilla henkilöt kokevat tietyn ilmiön. (Niikko 2003, 14–18.) Tämän tutkimuksen lähestymistapa keskittyi isyyden kokemuksiin, tiedon- ja tuen tarpeisiin sekä niistä nouseviin käsityksiin ja yhdessä kasvattamiseen tai jaettuun vanhemmuuteen (*coparenting*) laadullisen tutkimuksen keinoin. Kokemukset isyydestä antoivat tähän tutkimukseen tietoa tutkittavasta ilmiöstä.

Martonin (1988) mukaan fenomenografia tutkii erityisesti laadullisia eroja ihmisten kokemuksista ja käsityksistä tiettyä ilmiötä kohtaan (Marton 1988, 144). Näkemys ilmiöistä perustuu ensisijaisesti tutkittavan näkökulmaan, ei tutkijan näkökulmaan (Niikko 2003, 49). Fenomenografia pyrkii kuvaamaan ilmiötä toisen asteen näkökulmasta, mikä tarkoittaa toisten ihmisten tai tietyn ryhmän kokemusten ja heidän erilaisten näkökulmien kuvaamista tutkittavaa ilmiötä kohtaan (Niikko 2003, 24–25; Marton 1988, 146). Tässä tutkimuksessa oli tavoitteena saada erilaisia näkemyksiä vauvaperheen isien omista näkökulmista vauvaperheen elämään ja siitä, kuinka isät itse sen omasta kokemusmaailmastaan ja kontekstistaan näkevät ja käsittävät.

6.3 Tutkimukseen osallistujat

Tutkimukseen osallistui kymmenen vauvaperheen isää, jotka olivat saaneet ensimmäisen tai toisen biologisen lapsensa noin vuoden sisällä. He elivät siis parhaillaan vauvaperheen arkea tai vauvaperheen arki oli heillä tuoreessa muistissa. Tutkimukseen osallistuneista kymmenestä isästä seitsemän oli ensimmäisen lapsensa saaneita ja kolme toisen lapsen saaneita. Isäksi tulon ikä vaihteli 20-ikävuodesta 40-ikävuoteen. Isien keski-ikä oli 32 vuotta. Kaikista isistä tutkimushetkellä nuorin oli 21-vuotias ja vanhin 40-vuotias. Vauvojen iät puolestaan vaihtelivat 2

kuukaudesta 12 kuukauden ikään. Jokaisella isällä oli avo- tai aviopuoliso, ja parisuhteet olivat kestäneet tutkimushetkellä vaihtelevasti kolmesta vuodesta kahteentoista vuoteen asti.

Kvalitatiivisessa tutkimuksessa voidaan puhua otoksen sijasta harkinnanvaraisesta näytteestä, koska tilastollisten yleistysten sijasta pyrkimyksenä on ymmärtää ilmiötä ja uusia näkökulmia syvällisemmin (Hirsjärvi & Hurme 2000, 58–59). Fenomenografiassa käsitysten ymmärtäminen vaatii kontekstuaalisuuden huomioimisen. Kontekstuaalisuus liitetään tutkimusaineiston tarkoituksenmukaiseen valintaan ja tulkinnan sekä raportoinnin kysymyksiin. (Huusko & Palo-niemi 2006, 166.) Tässä tutkimuksessa tutkimukseen osallistujia kerättiin kaupungeista ja maaseudulta. Osallistujien tavoittamiseen käytettiin erilaisia tutkijan sosiaalisia verkostoja. Aineistonkeruuvaiheessa vauvaperheen isät pyrittiin saamaan mukaan tutkimukseen huomioiden erilaiset koulutustaustat. Isien valintaan vaikuttivat myös ikä, ammatti sekä lapsen tai lasten ikä. Isät edustivat korkeakoulutettuja ja keskiasteen koulutuksen saaneita. Toisen asteen koulutuksen saaneista kahdella oli lukiokoulutus ja kahdella ammattitutkinto. Korkeakoulutuksen saaneista kolmella oli alempi korkeakoulututkinto ja kolmella ylempi korkeakoulututkinto. Kaikki tutkimukseen osallistujat olivat Keski-Suomen alueelta.

6.4 Aineiston keruu

Aineistonkeruumenetelmänä käytettiin teemahaastattelua. Haastattelu on yleisin ja tyypillisin tiedonhankintamenetelmä fenomenografisessa tutkimuksessa (Niikko 2003, 31; Koskinen 2011, 270), jossa hyödynnetään erilaisia kirjalliseen muotoon muokattuja aineistoja. Myös Suomessa tehdyissä fenomenografisissa tutkimuksissa on käytetty teemoittain eteneviä haastatteluja (Huusko & Palo-niemi 2006, 163).

Teemahaastattelu on puolistrukturoitu haastattelumenetelmä, jonka taustajajatuksena on se, että kaikkia yksilön kokemuksia, ajatuksia, uskomuksia ja tun-

teita voidaan tutkia. Teemahaastattelu huomioi ihmisten tulkinnat ja asioille antamat merkitykset ja tuo tutkittavien äänen kuuluviin. Strukturoidulle haastattelulle tyypillinen kysymysten tarkka järjestys ja muoto ei kuulu teemahaastatteluun, mutta haastattelujärjestys ei ole myöskään niin vapaa kuin syvähaastattelussa. (Eskola & Vastamäki 2010, 28; Hirsjärvi & Hurme 2000, 47–48.) Teemahaastattelussa voidaan kuitenkin päästä hyvinkin syvälle käsiteltäviin teemoihin (Eskola & Vastamäki 2010, 29). Valitsin teemahaastattelun metodologisen lähestymistavan huomioimisen lisäksi siksi, että haastattelu kohdennetaan tutkimuksen kannalta keskeisiin teemoihin. Haastattelu on myös sopiva aineiston hankkimisen metodi, kun tutkitaan emotionaalisia ja intiimejä asioita (Metsämuuronen 2006, 233) kuten vanhemmuudessa koettuja tiedon- ja tuentarpeita sekä perheen sisäisiä suhteita.

Tässä tutkimuksessa aineistoa kerättiin yksilöhaastatteluilla. Haastattelun keinoin voidaan selventää ja syventää vastauksia ja saada selville arkoja ja vaikeitakin aiheita (Hirsjärvi & Hurme 2000, 35). Tällöin haastattelijan ja haastateltavan välille tulee olla syntynyt luottamuksellinen ilmapiiri (Niikko 2003, 32). Haastattelumuodoksi valitsin yksilöhaastattelun, koska tiedon- ja tuentarpeita sekä tunteita ja jaettua vanhemmuutta käsittelevät teemat vaativat luottamuksellisen ilmapiirin, joka on helpompaa toteuttaa kahdenkeskisessä keskustelussa.

Haastattelurunko koostui seuraavista teemoista: 1. tiedon- ja tuentarpeet, 2. oppimispeli, 3. huolenaiheet, haasteet ja voimavarat, 4. coparenting- yhdessä kasvattaminen sekä 5. isyyteen liittyvät tunteet. Teema-alueita tarkennettiin kysymyksillä, jotka tukivat teemojen sisältöjä. Teemat ja haastattelukysymykset nousivat kirjallisuudesta aikaisempien kotimaisten ja kansainvälisten tutkimusten pohjalta. Isien huolenaiheita, tarpeita ja tunteita koskevissa kysymyksissä hyödynsin muun muassa tutkijoiden Mykkänen ja Huttunen (2008), Lähteenmäki ja Neitola (2014), Svensson ym. (2006), Christopher ym. (2015) tutkimustuloksia sekä coparenting- aihetta käsittelevissä kysymyksissä hyödynsin Feinbergin ja Kanin (2008) sekä Foxin (2009) tutkimuksia. Suuri osa kysymyksistä oli tuke-
massa myös BabyTrail- hankkeeseen suunniteltuja teemoja ja tutkimustarpeita. Haastattelurungon teemat pyrkivät myös vastaamaan laaja-alaisesti isyyden ja

yhdessä kasvattamisen kokemuksiin ja käsityksiin tutkimuskysymysten ja fenomenografisen lähestymistavan suuntaisesti.

Haastattelurungon testaamiseen tutkijana tein esihaastattelun, jonka tavoitteena oli arvioida haastattelun etenemistä, kestoja, mahdollisia ongelmakohtia ja kysymyksen kielellistä soveltuvuutta haastattelijalle. Haastattelurunkoa testatessani päädyin siihen, että ensiksi esitellään tiedon- ja tuentarpeisiin ja oppimispeiliin liittyvät kysymykset, jonka jälkeen siirrytään vanhemmuudesta koettuihin huolenaiheisiin, haasteisiin ja voimavaroihin. Coparenting- aiheet kysymykset ja isyyteen liittyvät tunteet käsiteltiin vasta lopussa, koska oletin, että monien miesten on vaikea puhua parisuhteestaan ja tunteistaan etenkin vieraalle ihmisille. Turvallisen keskustelun aikana tunteista puhuminen voi kuitenkin helpottua. Isyyden aikana koettujen tunteiden kuvaamisen apuna oli kasvatustieteen laitoksen vuonna 2013 laadittu tunne- ja tunnelmasanalista (liite 1).

Haastattelun alkaessa kysyttiin ensin henkilön taustatiedot: isäksi tulon ikä, ikä haastatteluhetkellä, ammatti, koulutus ja perheeseen kuuluvat henkilöt mukaan lukien puolison kanssa yhdessä vietetty aika sekä vauvan ikä. Tämän jälkeen haastattelussa edettiin teemojen ja teeman sisältämien kysymysten järjestyksessä, mutta luonnollisella keskustelunomaisella tavalla. Teemahaastattelussa kysymysten ymmärtämiseksi ja tarkentamiseksi voi tutkija ja tutkittava tehdä tarkennuksia keskustelun edistämiseksi (Hirsjärvi & Hurme 2000, 66). Haastatteluissa teemoja tukevia kysymyksiä tarkennettiin lisäkysymyksillä tarvittaessa. Teemoihin liittyvien kysymysten järjestys saattoi hieman muuttua, jos asia tuli puheeksi muussa yhteydessä. Haastattelut sisälsivät lisäksi niin sanottuja silta-lauseita, joiden avulla oli helpompaa siirtyä seuraavaan teemaan.

Aineisto kerättiin Keski-Suomen alueella vuoden 2017 touko- ja syyskuun aikana. Haastattelut toteutettiin pääasiassa Jyväskylän yliopiston eri tiloissa: kahdeksan haastattelua toteutettiin yliopiston tiloissa ja kaksi muussa julkisessa tilassa.

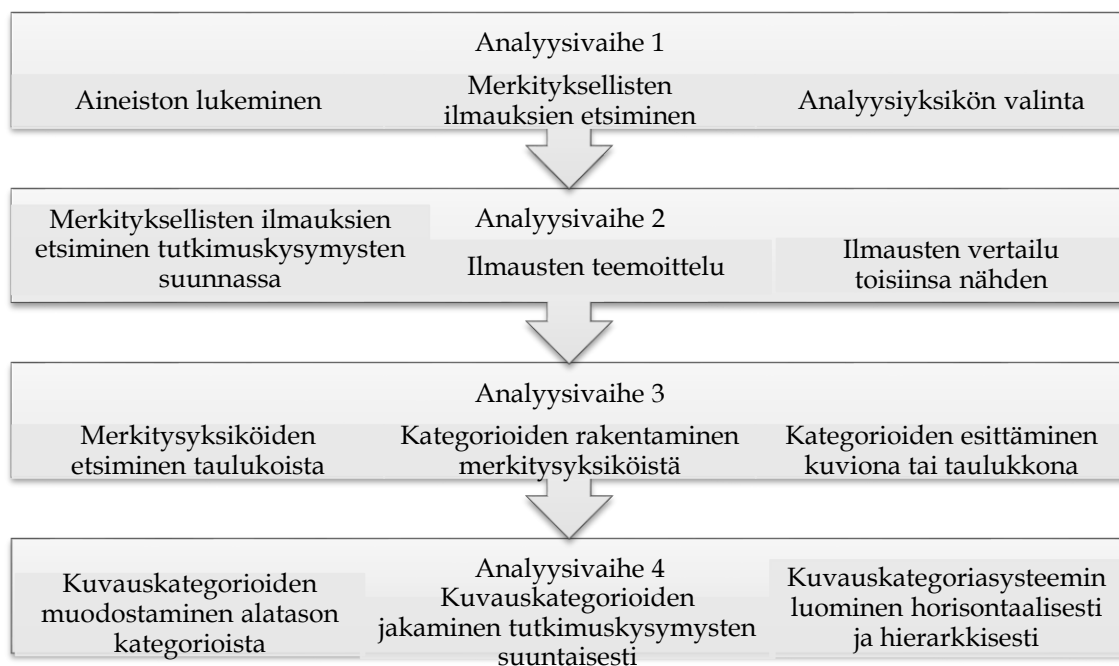
6.5 Aineiston analyysi

Tutkimuksen analyysiprosessi eteni aineistolähtöisesti ja kategorioiden muodostaminen tapahtui induktiivisesti. Fenomenografisessa tutkimuksessa aineiston analyysi toteutetaan aina empiirisen aineiston pohjalta. Aineistoa analysoidaan aineistolähtöisesti, jolloin teoriaa ei käytetä luokittelurunkona eikä teoriasta nousevien olettamusten testaamiseen. (Huusko & Paloniemi 2006, 166.)

Fenomenografinen analyysi noudattaa kvalitatiiviselle ihmistieteille ominaisia piirteitä, eikä sille ole löydettävissä mitään erityistä yksittäistä ja selkeästi määriteltyä menettelytapaa. Analyysiprosessi on systemaattinen, reflektiivinen ja looginen, jossa aineisto jaetaan merkityksellisiin osiin ja luokitellaan. (Niikko 2003, 32–33.) Koskinen (2011, 270) korostaa tutkimusaineiston analyysiä kuvailevaksi ja tulkinnalliseksi ja samasta aineistosta voivat eri tutkijat päätyä erilaiseen tulkintaan. Tulkinta perustuu tutkijan ja aineiston väliseen vuorovaikutukseen, jossa aineisto on kategorisoinnin pohjana. Tutkijan omien käsitysten ja olettamusten tiedostaminen sekä avoimuus uusille käsityksille on tärkeää aineiston analysoinnissa. (Huusko & Paloniemi 2006, 166.)

Fenomenografisissa tutkimuksissa keskitytään ajattelun sisällöllisiin näkökulmiin ja tietyn sisällön laadullisiin eroihin (Niikko 2003, 9). Tärkeää on aineiston sisällön erilaisten ulottuvuuksien vertailu. Lajittelukriteerit ja niiden organisointi jalostuvat analyysiprosessin kuluessa. (Niikko 2003, 32–33.) Fenomenografiassa ei olla kiinnostuneita käsitysten erojen syistä, vaan mielenkiinto kohdistuu käsitysten sisältöihin ja niiden suhteisiin toisiinsa (Huusko & Paloniemi 2006, 166, 4; Niikko 2003, 26). Yksittäinenkin käsitys voi olla laadullisesti ja teoreettisesti mielenkiintoinen (Koskinen 2011, 270). Analyysi jatkuu koko aineiston keruun ajan ja sille on tyypillistä vaiheittainen eteneminen (Niikko 2003, 32).

Aineiston analyysi alkoi aineiston litterointivaiheessa, jolloin tutkijana jo reflektoin tutkimusaineistosta nousevia käsityksiä. Varsinainen ensimmäinen analyysivaihe alkoi kuitenkin silloin, kun kaikki haastattelut oli kirjoitettu sanasta sanaan valmiiksi. Taukoja en merkinnyt, koska kiinnostukseni kohdistui puheen sisältöön. Tässä tutkimuksessa edettiin fenomenografisen lähestymistavan analyysivaiheiden mukaan, jotka on esitetty kuviossa 1.

KUVIO 1. Aineiston analyysivaiheet

Fenomenografisen analyysitavan mukaisesti aloitin analyysin lukemalla aineiston useaan kertaan. Aineiston lukemisen jälkeen analyysissa huomio siirretään tutkittavista ilmauksista ja ilmausten merkityksiin, huolimatta siitä ovatko ne samalta tutkittavalta. Rajat tutkittavien välillä siis hylätään. (Niikko 2003, 33.) Tummensin esiin nousevat merkitykselliset ilmaukset aineistosta. Analyysiyksiköksi valitsin lauseet, koska yksittäiset sanat eivät antaneet riittävää kuvaa ilmauksista.

Toisessa vaiheessa etsitään merkityksellisiä ilmauksia tutkimuskysymysten suunnassa, jotka lajitellaan ja ryhmitellään ryhmiksi ja teemoiksi (Niikko 2003, 34). Teemoittelemalla aineistoa jäsennetään teemojen mukaisesti ja sen jälkeen pelkistetään (Eskola & Vastamäki 2010, 43). Analyysin ytimenä on löytää merkitysten joukosta samanlaisuuksia ja erilaisuuksia, mutta myös harvinaisuuksia ja rajatapauksia (Niikko 2003, 34). Teemoittelu tapahtui osittain teemahaastattelun teemojen mukaisesti: haasteet ja huolenaiheet, tiedon- ja tuentarpeet, tiedon- ja tuenlähteet sekä yhdessä kasvattaminen (*coparenting*). Teemoihin liittyvät ilmaukset merkkasin eri värein tutkimusaineistoon. Tämän jälkeen keräsin teemoihin liittyvät olennaiset ilmaukset omiin taulukoihin.

Kolmannessa vaiheessa analyysityön tuloksena saadut merkitysryhmät käännetään eli transformoidaan kategorioiksi, jolloin yksittäisten kategorioiden tulisi olla selkeässä suhteessa toisiinsa sekä myös ilmiöön. Jokainen kategoria kertoo jotakin erilaista tietystä tavasta kokea ilmiö. (Niikko 2003, 36.) Tässä vaiheessa muodostin merkitysyksiköistä eli ilmauksista alataason kategorioita ja kokosin kategoriat käsitekarttaan ja taulukoihin, jotka syntyivät vertailemalla merkitysyksiköitä toisiinsa. Käsitekartta tai taulukko kohdistui aina yhteen tutkimuskysymykseen kerrallaan, jolloin analyysiprosessin aikana tein niitä useamman.

Neljännessä vaiheessa tavoitteena on yhdistää alataason kategorioita teoreettisista lähtökohdista käsin laaja-alaisemmiksi ylemmän tason kuvauskategorioiksi, jotka yhdessä muodostavat niin sanotun ylätaason kategorijoukon (Niikko 2003, 36). Tässä vaiheessa muodostin omien tulkintojeni pohjalta alataason kategorioista ylätaason kuvauskategorioita, jotka käsittelin tutkimuskysymysten suuntaisesti. Kuvauskategoriat kuvaavat yhtäläisyyksiä ja eroja sekä kertovat laadullisesti erilaisia tavoista, joilla ilmiötä voidaan kuvata, analysoida ja ymmärtää. Nämä kuvauskategoriat ovat tutkijan tulkintoja tutkittavilta saadusta ja kootusta tiedosta ja heidän todellisuutta koskevista käsityksistään. (Niikko 2003, 36–37.)

Fenomenografinen analyysi ei etene suoraviivaisesti ja aikaisempiin vaiheisiin voidaan palata useita kertoja (Koskinen 2011, 271). Kuvauskategorioiden muodostamisen aikana tarkistinkin aiempien vaiheiden päätelmiä ja lopulta kuvauskategorioista muodostui tuloksiin horisontaalinen tai vertikaalinen esitystapa eli tulosavaruus. Horisontaalisessa kuvauksessa laadullisesti erilaiset kuvauskategoriat eroavat vain sisällön suhteen, ja ovat muutoin samanarvoisia. Vertikaalisessa kuvauskategoriasysteemissä kuvauskategoriat järjestyvät keskinäiseen järjestykseen jonkun aineistosta nousevan kriteerin perusteella kuten yleisyyden perusteella. (Koskinen 2011, 271, Niikko 2003, 38.) Ylätaason kuvauskategoriat olivat tämän tutkimuksen löydöksiä isien tiedon- ja tuentarpeista sekä yhdessä kasvattamisesta. Haastattelutilanteessa isät peilasivat luonnollisesti

omia vanhemmuuden käsityksiään suhteessa omaan toimintaympäristöönsä. Fenomenografia antoi mahdollisuuden systematisoida ja tulkita näitä erilaisia tapoja nähdä isyyden merkityksiä. Tulokset sisältävät suoria lainauksia, jotka on tässä tutkimuksessa liitetty kuvauskategorioiden yhteyteen.

Analyysissa tutkija sulkeistaa eli asettaa sivuun omat esioletuksensa niin paljon kuin mahdollista. Esioletuksia ovat tutkijan oma persoonallinen tieto ja uskomukset tutkittavasta ilmiöstä, ennakoitua teoreettiset rakenteet ja tulkinnat kerätystä aineistosta sekä ilmiöön liittyvät aikaisemmat tutkimustulokset. (Niikko 2003, 35.) Tähän pyrin vaikuttamaan pyrkimällä asettumaan isien asemaan ja näkemään isyyden heidän näkökulmastaan sekä välttämään teoriataustan lukemista analyysivaiheessa, jotta löydän aidosti aineistosta esiin nousevat tekijät.

6.6 Eettiset ratkaisut

Tutkimuksessa huomioitavia eettisiä tekijöitä ovat tutkittavien anonymiteetin suojaaminen ja takaaminen, luottamuksellisuus ja tietoinen suostumus tutkimukseen. Kasvatustieteellisessä tutkimuksessa, kun tutkitaan ihmisiä, on tärkeää, että tutkimukseen osallistujia kohdellaan oikeudenmukaisesti, sensitiivisesti ja arvostavasti. Sitä tietoa, jota tutkimukseen osallistujilta saadaan, tulee arvostaa ja kunnioittaa. Luottamuksen säilyttäminen tarkoittaa tutkimuksessa sitä, että tutkija ei paljasta aineistonkeruuvaiheessa kerättyä tietoa. Kun tutkittavat vakuuttuvat tutkimuksen anonymiteetistä, he voivat antaa näkemyksensä ja kokemuksensa tutkimukselle. (Curtis, Murphy & Shields 2014, 185–186.) Näihin tekijöihin kiinnitin tutkijana huomiota tutkimuksen edetessä.

Tutkimukseen osallistujat tavoitettiin pääasiassa sähköpostin välityksellä. Kaksi isää kutsuttiin tutkimukseen julkisessa tapahtumassa, josta tutkija heidät tavoitti heidän viettäessään aikaa perheensä kanssa. Kaikille tutkimuksen kohderyhmään soveltuville lähetettiin kuitenkin sähköpostitse haastattelupyyntö tutkimukseen osallistumisesta. Hankkeen tarkoituksesta ja toteutuksesta sekä

haastatteluaineiston käytöstä kerrottiin haastateltaville ennen haastatteluun lupautumista. Tutkimushankkeen saatekirjeestä kävi ilmi tutkimuksen tavoitteet, tutkimuksen luottamuksellisuus ja miten antamia tietoja tullaan käyttämään ja säilyttämään. Saatekirjeessä oli lisäksi tietoa BabyTrail- hankkeesta. Yhteinen haastattelu-aika sovittiin tarkemmin puhelimitse.

Tutkimukseen osallistuneet eivät olleet tutkijalle ennestään tuttuja. Haastatteluissa noudatettiin Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2012) antamia ohjeita. Haastatteluun osallistuminen oli vapaaehtoista ja haastateltavia informoitiin siitä, että heidän henkilöllisyytensä tullaan pitämään salassa koko prosessin ajan ja myös tulevaisuudessa. Osallistujat saivat valita haastattelupaikan itse. Ennen haastattelun alkamista, pyydettiin vielä lukemaan saatekirje ja allekirjoittamaan suostumuslomake. Suostumus pyydettiin suullisesti ja kirjallisesti. Haastattelun alussa varmistettiin, että haastateltavalle sopii haastattelun nauhoittaminen. Tutkimuksen kulku kerrottiin tarkasti ja lisäksi muistutettiin mahdollisuudesta jättää vastaamatta kysymykseen tai keskeyttää tutkimukseen osallistuminen missä tahansa tutkimuksen vaiheessa. Haastattelujen kesto vaihteli 45 minuutista 75 minuuttiin. Tarvittaessa tutkittavien oli mahdollista kysyä vastauksia mieltä askarruttaviin kysymyksiin.

Haastattelun jälkeen, tiedot siirrettiin tietokoneelle omaan tiedostoon ja tutkija itse litteroi koko aineiston. Tämän jälkeen nauhuri tyhjennettiin. Muilla osapuolilla ei ollut pääsyä litteraatteihin, eikä niissä ollut henkilötietoja tutkimukseen osallistuneista. Aineistoa käsiteltiin ja tullaan säilyttämään niin, ettei kolmannella osapuolella ole pro gradu tutkijan lisäksi pääsyä aineistoon.

7 TULOKSET

Tutkimuksessa tavoitteena oli selvittää vauvaperheiden isien käsityksiä ja kokemuksia isyyteen liittyvistä tiedon- ja tuentarpeista sekä yhdessä kasvattamisesta. Tulosluvun ensimmäisissä osioissa tuodaan esille tutkimukseen osallistuneiden isien kokemukset vauvaperheen haasteista sekä tiedon- ja tuentarpeista. Tulosten kahdessa jälkimmäisessä osiossa kuvataan myöskin fenomenografisen tutkimusotteen mukaisesti vauvaperheen isien aineistoista esille nousseita kuvauskategorioita, jotka selittävät isien kokemuksia ja käsityksiä jaetusta vanhemmuudesta ja puolisoiden välisestä tuesta toisilleen.

7.1 Isien kokemukset vauvaperheen vanhemmuuden haasteista

Tutkimusaineistosta etsittiin ensiksi vauvaperheiden isien kokemia vanhemmuuteen liittyviä haasteita. Isät toivat esille kokemuksia hyvin erilaisista vaatimuksista vanhemmuudessaan. Haasteet liittyivät isyyteen ja vanhemmuuteen sopeutumiseen, omaan ja puolison jaksamiseen, lapsen hoitoon ja parisuhteen hoitamiseen liittyviin haasteisiin, ajankäyttöön sekä omien tunteiden käsittelyyn haasteisiin. Kuviossa 2 kuvataan näitä haasteita, joita isät kokivat kuuluvan vauvaperheen vanhemmuuteen.

KUVIO 2. Vanhemmuuden haasteet vauvaperheen isien kokemana

Vanhemmuuteen sopeutuminen nousi yhdeksi keskeiseksi tekijäksi isien aineistosta löytyneissä ilmaisuissa. Sopeutuminen vanhemmuuden tuomiin muutoksiin ja vaatimuksiin vaihtelivat yksilöiden välillä. Lapsen syntymä nähtiin muutavan elämää ja arkea monella tavalla. Vanhemmuuden tuomat vaatimukset ja muutokset aiheuttivat ristiriitaisia tunteita, joihin sopeutuminen ja tottuminen vaihtelivat yksilöllisesti.

Kauheetahan se oli, kaikki meni uusiks. Kaikki siinä muuttu kun ei saanut enää mennä miten halus, perustarina varmaan. Toisaalta se oli hienoo ja onhan se hienoo vieläkin. Sitten ei nukuttu ensimmäiseen vuoteen ja kun siitä vähän toivuttiin, niin sitten tehtiin toinen ja sit ei nukuta taaskaan... Nyt siihen on alkanut jo tottua. Nyt sitä tehään niinku perheen jälkeen on mahdollista. H10

Isät kokivat, että valmistautuminen lapsen syntymään vaikutti kokemuksiin ja käsityksiin sen aiheuttamista muutoksista. Henkinen valmistautuminen ja ennakointi muutoksiin nähtiin auttavan sopeutumaan vanhemmuuteen. Osa isistä koki myös isäksi tuleminen myöhemmällä iällä vaikuttavan kokemuksiin lapsen syntymän jälkeisistä tunnelmista.

Se, että tiesi miten se vaikuttaa, niin en mä kokenut, että se mitenkään mullisti elämää. Elämä ja arki on muotoutunut ihan uudella tavalla, lapsen hoitaminen ja vanhemmuus täyttää arkea enemmän, sillä tavalla kun on tullut yksi perheenjäsen lisää, niin elämä ja oleminen kotona on varsin toisenlaista. Kyllä mä osasin kuitenkin ennakoida, että isäksi tuleminen tarkoittaa elämässä aika paljon muutoksia, oli hyvin ehtinyt henkisesti valmistautua ja miettiä mitä se ja oli osannut sillä tavalla suhteuttaa sen siihen, että miten on ennen viettänyt arkea ja harrastanut ja muuta, se muuttuu niin kuin isolla tavalla. H2

Jos olis nuorempana tullut isäksi, se ois ehkä ollut isompi tai rajumpi juttu, nyt siihen oli ehkä valmistautunut niin paljon paremmin. H6

Isyyteen valmistautuminen nähtiin tärkeänä, mutta kokonaan siihen ei ajateltu kuitenkaan voitavan valmistautua. Vaikka oli odotusvaiheessa ajatellut vanhemmuuden tuovan muutoksia, saattoi vaativuus kuitenkin yllättää ja herättää huoltakin. Myös isän rooli suhteessa äitiin nostettiin esille. Äidin tiivis suhde lapseen voi jättää isän osittain ulkopuoliseksi, mikä voi tuntua isästä odottamattomalta. Arjen askareisiin valmistautumista ja kotitöihin osallistumista suositeltiin harjoittelemaan jo etukäteen. Uuteen muutokseen tarvittiin joka tapauksessa aikaa sopeutua.

En ainakaan ite koe olevani valmis, vaikka ois miten paljon ottanut selvää ennen kun vauva syntyy. Se on silti ihan uskomaton tilanne. Siinä on aluks ihan kujalla, vaikka tietäs kaiken. Ei sitä ihmistä kuitenkaan tunne, kun ei se oo syntynyt. H1

Sairaalasta tultiin kotia ja sitten oli se vauva siinä, et mitäs me nyt tolle tehään tai tän tyyppisiä ajatuksia ja vähän semmosta jälkeinpäin ajateltuna sekamelskaa ja tunnemyrskyä, kun kaikki on uutta ja sitten kaikki asiat pitääkin tehdä pikkusen eri tavalla niin sitten semmosta sopeutumista siihen. H5

Toisaalta kun ei tiennyt eikä ollut kokemusta vanhemmuudesta niin se vaativuus yllätti aika paljon ja herätti sitä huolta, mutta oli kyllä sitä iloakin. H2

Semmonen arjen pyörittäminen, siihen henkisesti valmentautuminen olis hyvä ja sen toteuttaminen. Helpottaa kummasti, kun ei tuu jännitteitä siihen valmiiksi. Ylipäättään monelle saattaa tulla yllätyksenä että isä jää väkisinkin aika sivurooliin siinä alkuvaiheessa tietystä mielessä, kun äidin ja lapsen välinen yhteys on paljon tiiviimpi luontaisestikin, se heijastuu moniin asioihin. H2

Parisuhde ja parisuhteen hoitaminen nousivat esiin aineistosta yhtenä haasteellisena alueena. Aika ja mahdollisuudet kahdenkeskiseen yhdessäoloon vauvavaiheessa koettiin hankalana järjestää. Isät näkivät parisuhteen hoitamisen vauvaperheessä asiana, jonka eteen pitää tehdä työtä. Molempien osallistuminen vauvan- ja kodinhoitoon nähtiin vaikuttavan siihen, että molemmat keskittyvät vauvaan ja arjen pyörittämiseen ja omasta parisuhteesta huolehtiminen unohtuu taka-alalle.

Kyllähän se vie parisuhteelta aikaa. Se on oikeesti järjestettävissä, et se veis parisuhteelta niin paljon aikaa et veis kriisiin. Sanotaan niin, että pitää tehdä enemmän töitä parisuhteen eteen kun on lapsi. H1

Helposti tulee astuttua moneen miinaan kyllä, väsyneenä ja kiireisenä...jossain vaiheessa aina tuntuu, että hirveen vaikeeta raivata niinku jonkinäköistä vapaa-aikaa kummallekaan vanhemmalle erikseen saatikka yhtä aikaa. H8

Ehkä sitä kahdenkeskistä aikaa sais olla vähän enemmän, sitä ei oo juuri ollenkaan tällä hetkellä. Se on hyvin vähäistä. H8

Isien vastauksissa korostuivat väsymyksen erilaiset puolet. Oma ja puolison jaksaminen nousi esiin jokaisessa haastattelussa. Jaksaminen nähtiin olevan yhteydessä puolisoitten väliseen väsymiseen, mutta myös lapseen ja sen tulkintoihin vanhempien käyttäytymisestä. Väsyminen koettiin vaikuttavan omien tunteiden hallintaan ja vaikeuttavan pysyä kärsivällisenä lapsen kanssa. Pitkäaikainen krooninen univelka koettiin arjessa selviytymiseltä, jolla oli myös vaikutuksia työssä jaksamiseen ja sosiaalisiin suhteisiin.

Ehkä semmonen väsymys mitä varmaan kaikki kokee. Vauva oli sanotaan 2 kk -11kk tosi huono nukkuu ja heräs puolentoista tunnin välein yöllä aika tasasesti, että, enemmän se vaikutti puolisoon mut välillisesti myös muhun. Se on ollut yks vaikuttava tekijä. H9

Jos on niinku molemmat vanhemmat ihan väsyneitä koulupäivän jälkeen niin se tuo monesti haasteita kun ei kuitenkaan halua antaa sille lapselle sellaista vaikutelmaa, että siitä ei välitetä, koska jos vanhemmat on ihan väsähtäneitä, eikä jaksaa kiinnittää lapseen huomiota niin sehän tulkitsee sen niin, että se on jotenkin sen vika. Pitää jaksaa pysyä omien periaatteidensa takana H1

Mulla on sellainen tietty kärsimättömyys varsinkin silloin, kun ite on väsynyt ja muuta et en mä tiedä onks se huoli vai se tuo sellaista ja aiheuttaa haasteita välillä. Meillä oli aika raskas eka puolitoista vuotta esikoisen kanssa, sitten se jossain vaiheessa se krooninen uni-velka ja sellainen selviytyminen, niin kyllähän se sitten aika paljon verotti sellaista sosiaalista elämää ja työnyhyvinvointia ja omaan hyvinvointiin liittyvää juttua. H6

Kun väsyttää niin tahtoo olla vähän sen jaksamisen ja kärsivällisyyden kanssa haasteita, ei jaksaa olla aina niin kärsivällinen sen lapsen kanssa, kun olis hyvä olla. Kun se syöminen kestää aina sen puolituntia, tuntikin voi mennä tai kolme varttia aina kun syyään. Jos kattoo selän taakse näkee tiskivuoren vaan kasvavan ja vois vaan olla ja istua ja aatella, et tämmönen päiväkin. Väsymykseen liittyen saattaa pinna katketa esim. toisiimme nähden tai vauvaankin nähden aika usein, sitä tulee. H2

Isien kokemuksista välittyi se, että työn ja perheen yhteensovittaminen vaikuttaa myös omaan hyvinvointiin ja kokemukseen stressistä. Vähäinen tai katkonainen yöuni vaikutti etenkin keskittymistä vaativiin työtehtäviin. Työnteko ja arki tuntuivat sekasotkulta ja pelkältä suorittamiselta univajeen takia. Joustavuus omassa työssä nähtiin helpottavan työn ja perheen yhteensovittamista. Hankalassa perhetilanteessa työn olisi hyvä antaa joustaa.

Eihän se helpoo oo. Sen moni täällä jakaa, et vanhemmuus ei sitä helpota, kun on väsynyt, niin kognitiiviset taidot heikkenee, on vaikeee keskittyä. Mä muistan pahimpina öinä, kun on nukkunut sen parikolmetuntia niin ajatus katkee, kun kirjoittaa sähköpostia niin huomaa et on kolme sanaa kirjoittanut, eikä oikein saa kiinni mitä kirjoittaa ja jatkaa sitä lausetta ihan väärästä kohtaa, se on semmosta sekasotkua se työnteko. H2

...stressaantunut, varsinkin töitten aikaan oli semmosta kun töissä piti suorittaa ja myös kotona piti suorittaa sillä tavalla ties, että puoliso on väsynyt, niin piti antaa mahdollisimman paljon sitten. Ja varsinkin jos se suorittaminen ei toteutunut niin se osaltaan myös stressasi. Kun en saanut tehtyä sitä. H9

Työn olisi hyvä antaa vähän joustaa, vaikka se äiti on siellä kotona. Meilläkin oli alkuun aika haastava tilanne kotona lapsen kanssa, niin oli hyvä, että sain tehtyä vähän lyhyempää päivää. H2

Ajankäytön haasteet korostuivat isien vastauksissa aineistossa ja ne koettiin olevan läsnä etenkin perheiden arjessa. Isät puhuivat elämänrytmin muutoksista lapsen syntyessä ja vaatimuksista vapaa-ajan aiempaa aktiivisempaan järjestämiseen sekä oman ajan vähenemiseen tai jopa puuttumiseen. Asioita piti laittaa tärkeysjärjestykseen ja priorisoida. Toisaalta lapsi toi mukanaan myös rytmiä arkeen, joka nähtiin myönteisenä asiana.

Se on vaikuttanut elämän rytmiin sillein, että mä olen enemmän semmonen päivärhythminen, ja vähän sillei tietyllä tapaa pysäyttännyt, ei tietenkään kaikkia menoja poistanu mutta joutuu aika paljon priorisoimaan, että mitä tekee millonkin, kumpi harrastaa ja mitä harrastaa ja milloin. H1

Arkeen ei niin paljon ole vapaa-aikaa, se pitää sitten aina järjestää. Se tietty rytmittää päivää, että milloin tehdään mitäkin. H3

Mun oli pakko jättää toinen harrastus pois, mun oli valittava niiden väliltä.... Tajusin kuitenkin, että kahta harrastusta ei ainakaan meidän perheeseen mahdu. H2

Ajankäytön haasteisiin liittyi myös työn ja perheen yhteensovittaminen. Kaikki eivät kuitenkaan kokeneet työn ja perheen yhteensovittamista ongelmana. Isien mukaan hyvässä työpaikassa ei ajankäytön näkökulmasta tarvitse matkustaa tai olla pitkiä aikoja poissa kotoa tai tehdä usein ylitoita. Isät kokivat tärkeäksi sen, että heillä on työpäivän aikana mahdollista osallistua perhettä koskeviin asioihin ja työnantaja joustaa tarvittaessa. Myös valintoja tekemällä voitiin vaikuttaa ajan riittämiseen ja kokemuksiin työn ja perheen yhteensovittamisesta.

Ihan hyvä työpaikka siihen, ei mulla oo mitään hankaluuksia, ei tarvi reissata ja olla pitkiä aikoja poissa ja ei tarvi olleenaan olla öitä poissa, eikä tarvi tehdä pitkiä ylityöpäiviä jos ei halua ja varsinkaan se ei oo jatkuvaa. Sitten jos pitää päästä johonkin menemään niin, se on aina sovittavissa. Mulla on siinä suhteessa varmaan tosi hyvä tilanne. H10

Nyt mietityttää se, että työ on aika vaativaa ja vie paljon aikaa, että oon aika paljon pyhittänyt sen arjen sille kodille. Semmosia ajatuksia on ollut tässä, et kuinka aika riittää, mut nyt kun sen on tiedostanut ja tehnyt valintoja sen eteen, niin nyt on aika ihan hyvin sitten riittänyt. H4

Meillä on onneks aika joustavat työmahdollisuudet, mä voi tulla ja mennä ja jakaa mun työtäni sopivasti. Jotenkin mulla on semmonen fiilis, että muissa työpaikoissa se ei oo välttämättä niin helppoo. H2

Lapsen hoitoon liittyvät haasteet koettiin osaltaan luonnollisena vanhemmuuteen kuuluvana asiana. Kokemuksen kautta oma luottamus lapsen hoitamiseen nähtiin kasvavan ja onnistuminen vauvan hoidossa koettiin tuottavan mielihyvää. Lapsen hoitoon liittyvinä ongelmina aineistosta nousivat esiin lapsen terveyteen liittyvät vaikeudet kuten vatsaongelmat ja allergiat. Myös lapsen tarpeisiin vastaaminen, vaipparalli ja nukuttaminen sekä muut kasvattamisen käytännöt tuntuivat isistä välillä vaativilta. Etenkin toisen lapsen isät kokivat kasvattamisen vaatimusten askarruttavan enemmän, kun perheessä oli ensimmäinen lapsi jo isompi. Vauvaperheen isän toteamus: "Kun lasten pitää olla vaativia, niin lapsen tarpeisiin vastaaminen on välillä aika raskasta." - kuvastaa mielestäni sitä,

kuinka lapsi nähdään luonnostaan vaativana ja johon vanhemman tulee sopeutua lasta hoitaessaan. Toisaalta isillä korostui myös halu oppia lapsen hoitoa. Myös ammattilaisten suhtautuminen ja riittämätön tuki etenkin terveydellisten vaikeuksien edessä koettiin haasteellisena.

Olihan se vaipparalli alussa vähän hakemista, mutta kyllä siihenkin taas tottuu sitten ja nyt kun on yritetty laittaa tyttöä nukkumaan, niin siinä on ihan haasteita, multa se ei ihan vielä onnistu, mutta jos se kesäloma alkaa niin, jos senkin sais paremmaks. H3

Kyllä sitä aina sellaisia pieniä juttuja on ainakin ensimmäisen kanssa, että miten tää nyt tehään että sitten vaan pitää lähteä kokeilemaan. Silloin ensimmäisen kanssa nyt tällaisia et mitenkähän tän nyt sais nukkumaan, kun se yöllä heräilee. H8

Tietenkin ne vatsaongelmat, kun ne on niin haastavia ja ne voi johtua melkein mistä vaan ja monet vanhemmat ehkä vähän turhankin helposti käy valittamassa niin jotenkin niihin suhtaudutaan ainakin ekan lapsen kohdalla jotenkin tai tuntuu että vähän vähättelevästi. H6

Isät toivat esille isyyteen liittyvät moninaiset tunteet, joista kulttuurissamme ei juurikaan puhuta. ”Kyllä se on niinku vuoristorata. Esimerkiks alussa, kun oli sitä hankalampaa, niin pelotti että mitenkä käy ja mitä tapahtuu H5”. Isyyden myötä tunne-elämä koettiin laajempaan ja tunteiden käsittelyn haasteet jouduttiin kohtaamaan uudella tavalla. Isien tunnemaailmaa koettelivat eniten stressistä ja väsymyksestä johtuvat tekijät sekä huoli lapsesta. Erityisesti huoli lapsen terveydestä, tulevaisuudesta ja erilaiset epävarmuustekijät vaikuttivat huolestuneisuuden tasoon. Huoli omasta lapsesta tuotiin esille niin valtavana tunnekokemuksena, ettei sitä voi verrata mihinkään muuhun.

Stressin ja kielteisten tunteiden käsittely, tuntuu et se just on semmonen aihe josta ei puhuta, varsinkaan isien tunteista. Se on itelleni ainakin tällä hetkellä semmonen tärkeä teema, minkä kanssa on joutunut työskentelemään. H1

Pari kertaa on käyny et esikoinen on saanu myrkytyskohtauksen bataatista ja sit niinku on menny tosi huonoon kuntoon ja pari kertaa käyty sairaalassakin näyttämässä niin aina tuo pinnalle sen, kuinka valtava on se tunnekokemus ja huoli, et sellaista huolta ja menettämisenpelkoa on ehkä kenestäkään muusta ihmisestä kuin niistä omista lapsista, et sitä ei voi oikein verrata mihinkään. H6

Varmaan jossain kohtaa oli sellasta alakuloa, ei ehkä masentunutta, mutta oli sellainen olo, että nyt on oravanpyörässä ja nyt vaan selviydytään. Paras hetki oli se, kun illalla sai vaan oikasta sohvalle. Tai ehkä haluton vois kuvata sitä. Siis kaikki harmistumisesta raivoon ja siltä väliltä on hyvin läsnä olevia. Ollut muutamia tunteja, kun on nukkuttu ja sit luulee, et on nukahtanut ja sit kuulee sen rääkäsyn, niin siin on aika voimakas raivonkokemus. H6

Ne on niitä, mitä niistä lapsista tulee, jatkuva huolenaihe. Ei muuta, semmonen tietämättömyys on aina se semmonen, epävarmuustekijät. H10

Isäksi tuleminen nosti esiin myös muistoja omasta lapsuudesta ja suhteesta omiin vanhempiin. Yksi isä kuvasi omaa ajatusprosessiaan vaativana omien muistojen läpikäyntinä, jossa hän joutui miettimään sitä, millaisia malleja hän halusi omasta lapsuudesta ja vanhempisuhteista siirtää omalle lapselle, ja varsinkin mitä ei halunnut. Tämä prosessi vaati tunteiden ja ajatusten runsasta läpikäymistä, vaikka omassa lapsuudessa ei ollut suurempia vaikeuksia ollutkaan.

Eniten on mietityttänyt semmonen, että millaiset välit on ollut oman isän kanssa ja mitä siitä haluaa siirtää omalle lapselle ja varsinkin mitä ei halua. Aluksi tavallaan vaati, että mietti läpi, millaista on ollut omassa lapsuudesta ja muisti myöskin paljon juttuja mitä ei ollut muistanu ja se oli osittain ihan hyvä kokemus ja osittain aika traumaattinen kokemus, että yhtäkkiä muistaa kaikkea menneisyydestä, mutta ei oo sillei mitään isoja kriisejä ollu silti lapsuudessa, että ei ole sillee mitään hirveitä käännetä tullut siihen vähän vaan sillee on niinku aivot ollut kovilla. H1

Haasteiden ja huolien jakautuminen isien vastauksissa on kuvattu tarkemmin liitteessä 2. Nämä kaikki alueet ovat kuitenkin vaikuttamassa toinen toisiinsa, jolloin kokonaisuudesta muodostuu kokemus hyvinvoinnista ja käsitykset vanhemmuudesta ja isänä olemisesta.

7.2 Vauvaperheen isien tiedon- ja tuentarpeet

Tutkimuksessa selvitettiin myös vauvaperheiden isien tiedon- ja tuentarpeita, joiden taustalla olivat erityisesti edellä esitetyt haasteet ja huolenaiheet. Aineiston pohjalta vauvaperheen isien tiedon- ja tuentarpeet voitiin jakaa kolmeen laajaan kuvauskategoriaan: psyykkiseen hyvinvointiin liittyviin tuentarpeisiin, kasvatukseen ja lapsen liittyviin tiedontarpeisiin sekä yhteiskuntaan ja perhepalveluihin kohdistuviin tiedon- ja tuentarpeisiin. Taulukossa 3 kuvataan tiedon- ja tuentarpeiden jakautumista kuvauskategorioiden sisällä. Kolmesta kuvauskategoriasta korostuivat etenkin isien psyykkiseen hyvinvointiin liittyvät tarpeet.

TAULUKKO 2. Isien tiedon- ja tuentarpeiden kolme kuvauskategoriaa

1. Isien psyykkiseen hyvinvointiin liittyvät tarpeet					
Tarve olla hyvä isä	Tarve hoitaa parisuhdetta	Tarve tavata kavereita ja ystäviä	Tarve omalle ajalle ja harrastuksille	Tarve käsitellä tunteita	Tarve asioiden pohtimiselle
2. Kasvatukseen ja lapseen liittyvät tiedontarpeet					
Käytännölliset ja konkreetit lapsen hoitoon liittyvät tiedontarpeet	Lapsen kehitysvaiheet ja kehityksen tukeminen	Vauvan terveys, sairauksien hoito ja lääkitys	Kasvatuksen, vanhemmuuden ja ympäristön vaikutukset lapsiin	Turvallisen ja hyvän lapsuuden turvaaminen	
3. Yhteiskuntaan ja perhepalveluihin kohdistuvat tiedon- ja tuentarpeet					
Neuvola ja julkiset perhepalvelut		Työkulttuuri ja kulttuurinen ilmapiiri		Perhepolitiikka ja lainsäädäntö	
Tarve tavoittaa ja tulla ymmärretyksi, tarve sosiaaliselle vertaistuelle		Tarve joustavalle ja perhekeskeiselle organisaatiokulttuurille		Tarve taloudelliselle tuella ja joustavalle lapsen hoidolle	

7.2.1 Isien psyykkiseen hyvinvointiin liittyvät tarpeet

Vanhemman psyykinen hyvinvointi on tärkeää, jotta pystyy vastaamaan lapsen ja perheen tarpeisiin ja sopeutumaan vanhemmuuden muutoksiin. Tämä kuvauskategoria sisältää tutkimusaineistosta nousseita vauvaperheen isien tarpeita, joihin vastaamalla voidaan edistää isien psyykkistä hyvinvointia.

Isien psyykkiseen hyvinvointiin liittyvät tarpeet korostuivat isien aineistoista etenkin silloin, kun lapsen syntymästä oli aikaa enemmän kuin puoli vuotta. Psyykkiset tarpeet koostuivat muun muassa *tarpeesta olla hyvä, riittävä tai onnistunut isä*. Isät pohtivat omaa rooliaan ja osallistumistaan isänä omien kykyjen, vahvuuksien ja onnistumisten kautta. Eroja löytyi isien ilmaisuissa etenkin siitä, kuinka he itse luottavat omiin kykyihinsä isänä. Oma pystyvyyden tunne vastata lapsen tarpeisiin näytti vaikuttavan kokemuksiin siitä, kokeeko olevansa riittävän hyvä omalle lapselle.

...millainen hyvä vanhempi voisin olla omalle lapselle... miten mä vastaan lapsen tarpeisiin parhaalla mahdollisella tavalla ja mitä voisin kenties itsessäni muuttaa, jotta olisin parempi vanhempi. H2

Oli se aika hakemista alussa silloin, että oppi tekee kaikkee oikein tai ei oikein mut siis sille et onnistuu. Olihan siinä sekaisin pari ensimmäistä kuukautta ja leiju tuolla jossain pilvissä. H3

...riittämätön ilman varsinaista syytä, oon kokenut et oonko mä riittävä tässä isän roolissa. H9
 oon hyvin luottavainen ja näkemys niin vahva. Kyl se on niinku perustuki siinä kokonaisuudessa. H4

Tarve parisuhteen hoitamiselle korostui etenkin kahden lapsen isillä. Ensimmäisen lapsen kohdalla ajatukset keskittyivät paljolti lapseen ja arjen pyörittämiseen töiden lisäksi. Kun lapsen hoitoon liittyvät asiat eivät enää askarruta, nousevat parisuhteen hoitamisen kysymykset yhdeksi tärkeäksi alueeksi lapsiperheiden elämässä.

...sitten ehkä mitä varmaan pitäis miettiä paljon enemmän ja mikä varmasti tulee kun vauva-arki vähän häipyä taka-alalle niin vois sitä parisuhdettakin hoitaa, sitä helpommin keskittää kaiken lapsiin kun tulee töistä kotiin, et se on varmasti se missä ois kehittämisen varaa. H7

Parisuhde on siinä vaiheessa pinnalla kun lapsen hoitoon liittyvät ei ole mikään asia vaan kaikki ne vaikutukset mitkä sieltä kahden vuoden aikana tuleekaan. Sosiaaliset suhteet han kutistuu koko ajan. Tällä hetkellä mietin, mutta en ensimmäisen lapsen kohdalla, en mä silloin miettinyt mitään parisuhde ja sosiaaliset verkostot ja arkihommaa olleskaan, silloin mietti vaan kun se tulee niin onko se terve ja miten ne ekat ajat menee ja miten ite lapsen kanssa siitä nyt selviää ja muuta mut siit se on kääntynyt. H10

Tarve tavata kavereita ja ystäviä ja tarve omalle ajalle ja harrastuksille korostuivat isien haastatteluissa. Monissa isien vastauksissa tuotiin esille oman ajan merkittävä väheneminen vanhemmaksi tulon myötä ja vanhemmuuden tuomien vaatimusten ja muutosten vaikutukset isien sosiaaliin suhteisiin sekä harrastusten määrään. Harrastusten, oman ajan ja kavereiden tapaamisen väheneminen aiheutti huolta ja murhetta, mikä voi isien mukaan näkyä turhana kiukutteluna. Isät kokivat, että liikunta ja ystävät antoivat heille voimavaroja vanhemmuuteen ja auttoivat jaksamaan paremmin perhearkea. Isät ajattelivat tämän vaiheen, jossa on vähemmän aikaa itselle ja kavereille, kestävän kuitenkin lähinnä pikkulapsivaiheen ajan.

Ja sitten pienemmässä mittakaavassa, mutta kuitenkin raskas huoli on itellä se, että kuinka vähän sitä omaa aikaa on, esim. mä sairastelin paljon viime talvena ja ei päässy liikkumaan mikä on mulle semmoinen henkireikä, niin kyllä se rupes näkyä sellaisena turhana kiukutteluna ja kun kaverit on tärkeitä, niin ei sitä kauheen paljon tuu nähtyä. H6

Harrastukset on kyllä vähän vähentynyt ja tosiaan muitten ihmisten tapaaminen on vähentynyt kanssa. On me sovittu et silloin tällöin voi käydä aina. Melkein joka päivä on omaakin aikaa. Kyllä mulla olis semmosia menoja, mut välillä tuntuu, että oon sillee kyllä aatellu et varmaan kauheen kauaa välttämättä kestä se et tarvii olla siinä ihan kiinni lapsessa, että ihan ok. Vois olla enemmän mut ei nyt mitenkään liikaa häiritse. H7

Mä nään tän pikkuvauva-ajan rajottavimapanana aikana, mut sit myöhemmin se voi muuttua. Katsoo kuitenkin positiivisesti sinne tulevaisuuteen ja helpottuu koko aika, tai tietysti uudet haasteethan siellä tulee vastaan mut tietyt asiat helpottuu. H9

Tarve käsitellä tunteita nousi esiin aineistosta useaan kertaan. Uusi laajempi tunnemaailma ja tunteiden käsitteleminen koettiin vanhemmuuden vaatimusten ja muutosten edessä tarpeelta, jota täytyy opetella työstää. Kielteiset tunteet liittyivät usein muihin toteutumattomiin hyvinvoinnin tarpeisiin. Lapsen syntymä vaikutti myös isien herkistymiseen ja tuota ajanjaksoa kuvattiin myös erityisen tunteellisena. Isät olivat kokeneet myös yksinäisyyttä ja masentuneisuutta omien tärkeiksi koettujen asioiden jäädessä vähemmälle. Tunteellisuutta ei kuitenkaan haluttu näyttää muille (*tunteellinen sisälle päin H10*).

Vaikka ois kuinka niinku näistä asioista ollut perillä ja kokemusta lasten kanssa olemisesta mut siinä joutuu niin paljon sitä ja oma tunne-elämä on niin paljon laajempi kirjo kuin on ollut aikaisemmin. Jos sen kanssa haluaa pystyä elää niin se on pakko opetella. H6

Tunteellinen ainakin olin, selvästi ns. hormonit hyrräs mullakin siinä synnytyksen jälkeen ja sillei huomasi herkistyvänsä asioista, vaikka mä en yleensä sellainen herkkä, mut silloin olin aika herkkä syntymän jälkeen. H9

Toi yksinäinen oli semmonen mitä mä mietin että sanonko mä sen vaiko en. Se on ehkä semmonen, et sitä ehkä ei niinku halua sanoa, että on kokenut semmosta tunnetta. H1

Myös tarve asioiden pohtimiselle ja käsittelylle tuotiin esille kahden lapsen isän ilmaisuuksissa. Tilaisuuksia, joissa voi miettiä ja puhua kasvatustarpeista, ei koettu löytyvän helposti kiireisen perhearjen keskeltä. Tutkimushaastattelun kokeminen voimaannuttavaksi, vastasi tarpeisiin pohtia ja käsitellä vanhemmuutta omasta isyyden näkökulmasta.

Kyl mä huomaan että vähän tulee just tällaisia tilaisuuksia missä joutuu miettimään ja puhumaan niistä omista kasvatustarpeista et kuitenkin se perusarki on semmosta, et sitä aikaa on vähän ja sit ei kotonakaan parisuhteessa jaksa sit käyttää aikaa mihinkään kasvatustarpeiden pohtimiseen että ehkä sellaista et joutus itse kattoo vähän peiliin ja miettiin näitä asioita niin se on varmaan semmonen mitä oon miettinyt jonkun verran. Tää haastattelu on itellekin tämmönen voimaannuttava. H6

7.2.2 Kasvatukseen ja lapsen liittyvät tiedontarpeet

Isyyteen ja vanhemmuuteen tarvitaan tietoa, jotta pystyy vastaamaan lapsen ja perheen tarpeisiin. Tutkimusaineistosta nousivat esiin kasvatukseen ja lapsen liittyvät tiedontarpeet, jotka sisältyvät aiemmin taulukossa 3 jaoteltuihin sisältöihin.

Vauvaperheen isien tiedontarpeet varsinkin vauvan ensimmäisinä kuukausina liittyivät käytännöllisiin ja konkreetteihin lapsenhoidon ohjeisiin ja käytäntöihin. Alkuvaiheessa kiinnostivat erityisesti lapsen kehitysvaiheet ja miten lapsi kehittyy. Isät kuvasivat asioita niin sanottuina perusjuttuina, joihin he etsivät tietoa erityisesti verkosta ja kyselevät tarvittaessa lähipiiriltään.

On yritetty kaivaa esim. paljonko vastasyntynyt syö, koska siihen ei kukaan anna sulle vastausta, kun kysyt sitä sairaalasta, sanoo et niin paljon kun kelpaa niin, niin paljon saa antaa. Minä haluaisin tietää täsmälleen, et paljon vauvan pitäisi syödä. Esimerkiksi viimeksi selvitettiin mistä saa rintapumpun varaventiilejä. Eli tämmöisiä mitä nyt vastaan tulee käytännön asioita. H5

Semmosista perusjutuista, että miten se lapsi kehittyy ja mikä vaihe tulee milloinkin, no ihan perusasiat oli tiedossa just näitten sukulaislasten kautta. H7

Ne isät, joilla oli kokemusta lapsista työn tai sukulaislasten kautta, eivät kokeneet tarvetta saada samalla tavalla tietoa vauvan hoitoon liittyvistä asioista. Asiat sujuivat tällöin enemmän luonnostaan. ”Niitä oppii kyllä tekemään itekin sitten, kun on kokemusta kertynyt”. Tiedontarve väheni myös silloin, kun perheessä ei koettu ongelmia. Erityisesti vauvan terveys ja sairauksien hoito lisäsivät vanhempien tiedon- ja tuentarvetta.

Itellä on kuitenkin jo sitä kokemusta vaikka oonkin uusi isi, mut kun oon sitä lasten arkea ja lapsiperheiden arkea nähnyt niin paljon. H4

Vaimolla on monta nuorempaa sisarusta niin tavallaan vauvat ei oo mikään vierasasia ja aika paljon käytännön asiat tuli luonnostaan tavallaan. En tiedä tuliko sitä kautta kauheesti mitään niin uutta neuvoa, kun oli kuitenkin tietoa ja kokemusta etukäteen. H9

Siihen terveyteen ja niihin vatsaongelmiin ja muihin niin me haettiin kaiken maailman vyöhyketerapiajuttuja ja vauvahierontaa harjoiteltiin. H6

Vauvaperheen isät pohtivat myös kasvatuksen, vanhemmuuden ja ympäristön vaikutuksia lapsiin. Oman itsensä esimerkillisyys ja vastuullisuus ja omat toimintamallit vanhempana nähtiin vaikuttavan lapseen. Tietoa toivottiin siihen, miten vanhempi voi kannustaa ja tukea esimerkiksi lapsen motorista kehitystä ja voiko lapsen kasvua omalla toiminnalla edistää. Isä mietitytti myös se, voiko omaa lastansa varjella liikaa ja millainen lapsesta lopulta kasvaa. Askarruttaviin asioihin ei kuitenkaan koettu välttämättä löytyvän suoraan vastausta.

Varmaan tietysti se, että minkälainen siitä lapsesta sitten tulee. Että pitää varmaan jotenkin olla semmoinen esimerkillinen ja vastuullinen vanhempi, että ei siinä mielessä kasvais kiero. Ei nyt sillei, että sitä välttämättä epäilisin, mutta kyllähän se nyt mietityttää, että minkälainen siitä lapsesta sitten loppupeleissä kasvaa. H7

Mä oon miettinyt ja tietysti vois tutkia itekin noita niinku motorisia kehityksiä eli tää kierähtäminen ja konttaaminen tai mikä tahansa, että voiko niitä jotenkin vähän edistää tai pitäiskö jotenkin enemmänkin kannustaa sitä lasta näihin hommiin, muuta kun sanoo et kierähdä kierähdä tai lelua helisyttämällä. H7

Kaikki on vähän sellaisia, ettei niihin varmaan löydy mitään vastausta suoraan. Lähinnä miten kaikki tekeminen voi vaikuttaa niihin lapsiin tai muuta, ne asiat liittyy kaikkiin mikä liittyy lapsiin ja varsinkin vanhempaan lapseen kun se on herkempi reagoimaan kaikkeen niin sitten varjeleeko sitä liikaa. H10

Tulevaisuuteen liittyvät tiedontarpeet liittyivät vanhempien mahdollisuuksiin turvata lapselleen hyvä ja turvallinen lapsuus oman taloudellisen tilanteen ja emotionaalisen tunneilmapiirin puitteissa. Tulevaisuuden kasvatuslinjaukset mietityttivät ja ne koettiin tulevaisuuteen liittyvinä suurempina kysymyksinä, joihin omilla valinnoilla nähtiin kuitenkin voivan vaikuttaa.

Se, että saa turvattua omalle lapselle hyvän ja turvallisen lapsuuden sekä emotionaalisesti että myöskin taloudellisesti. Oon tullut ite siihen tulokseen, että lapsi kaipaa sitä et sen kanssa on, ei se välitä siitä rahallisista asioista vielä, kunhan perustarpeet täyttyy. H9

Tulevaisuutta ajatellen tai ehkä niitä tulee niitä isompia kysymyksiä sit kun lapset kasvaa et miten niinku tai minkälaisia linjauksia tehdään kotona ja mikä on sopiva suhde vaatia ja antaa vapautta, niitä saa kyllä varmasti miettiä ja mitkä on ne arvot että saa tehtyä sel-lasta arvokasvatusta, ettei kuitenkaan tuputa niitä arvoja. H6

Eroja ensimmäisen ja toisen lapsen saaneiden isien kohdalla löytyi tiedontarpeisiin liittyen. Toisen lapsen isillä tulevaisuuteen suuntautuminen oli mielessä enemmän kuin ensimmäisen lapsen saaneiden isillä. Ensimmäisen lapsensa saaneet isät keskittyivät enemmän käytännön asioihin. Lapsen hoitoon meno kodin ulkopuolelle ja puolison töihin palaaminen mietityttivät myös ensimmäisen puolen vuoden jälkeen.

7.2.3 Yhteiskuntaan ja perhepalveluihin kohdistuvat tiedon- ja tuentarpeet

Perheitä kohtaan osoitettua yhteiskunnallista tukea voidaan tarjota lapsiperheille taloudellisen tuen muodossa, julkisten palvelujen muodossa ja lainsäädännöllisin menetelmin. Isät toivat esille kolmen tyyppisiä yhteiskuntaan ja perhepalveluihin kohdistuvia toiveita ja tarpeita. Nämä jaettiin tutkimusaineiston perusteella julkisiin palveluihin kuten neuvolaan ja paikallisiin perhepalveluihin kohdistuviin tiedon- ja tuentarpeisiin, työkulttuuriin- ja kulttuuriseen ilmapiiriin kohdistuviin tuentarpeisiin sekä perhepolitiikkaan kohdistuviin lainsäädännöllisiin tuentarpeisiin, jotka esitettiin aiemmin taulukossa 3. Ilmaisuisissa korostuivat etenkin neuvolaan kohdistuvat kokemukset ja käsitykset.

Neuvola ja paikalliset perhepalvelut: Tarve tavoittaa ja tulla kuulluksi ja ymmärretyksi, tarve sosiaaliselle vertaistuelle

Neuvola on ollut suomalaisessa yhteiskunnassa merkittävä tuki vanhemmuuteen siirtymässä. Vauvaperheiden isien neuvolaan kohdistuvat tiedon- ja tuentarpeet voitiin jakaa aineiston perusteella hyödyllisyyteen, tavoitettavuuteen, tiedon jakamiseen, isän roolin huomioimiseen ja koettuihin tarpeisiin vastaamiseen.

Vauvaperheen isät kaipasivat neuvolasta konkreettisia neuvoja ja käytännön vinkkejä lasten hoitoon. Tietoa kaivattiin enemmän lapsen kehityksestä, kehitysvaiheiden etenemisestä ja rokotuksista sivuvaikutuksineen. Eroja neuvolan hyödyllisyydestä ilmeni muun muassa siksi, että aiempi kokemus pienten lasten kanssa olemisesta katsottiin eduksi, jolloin neuvolan tarpeellisuudesta tiedonjakajana oltiin hieman eri mieltä. Tiiviit faktapohjaiset tietopaketit ja yksilöllisiin tarpeisiin vastaaminen katsottiin tärkeäksi, koska kaikki eivät hyödy perustiedoista. Keskusteluapu ja tilannekohtainen tieto lapsen terveydestä koettiin tärkeäksi.

Kaikki tutkimukseen osallistuneet isät olivat osallistuneet neuvolassa käyntiin vauvan ja puolisonsa kanssa, osa isistä oli käynyt neuvolassa myös vauvan kanssa kahdestaan. Isät olivat kokeneet jäävänsä usein hieman ulkopuoliseksi

osapuoleksi silloin, kun vauvan äiti on paikalla. Toisaalta osa isistä olivat hieman yllättyneitä, jos heitä oli huomioitu, koska he olettivat neuvolatoiminnan keskittyvän vauvaan ja äitiin. Yksi isä kuvasi oman roolin neuvolassa enemmänkin tukena vaimolle. Eroja isien roolin huomioimisessa löytyi neuvolakokemuksista.

Tuntuu, että kaikki mitkä tuli niinku julkiselta taholta tämmöset niinku ohjeistukset ja muut, tuli niinku puolisolle päin. Se on vähän vielä se neuvolasysteemi semmonen, et jos siinä ei pidä itteä pinnalla niin sit siinä tipahtaa kelkasta. Asiantuntijat ja muut helposti juttelee vaan sille äidille. Sitä mä oon aina miettinyt, et on ihan hyvän tuntunen systeemi tuo neuvola muuten mut sitten sieltä niinku saa tosi kattavasti kaiken, mut isän pitää osata vaatia ja ottaa itelleen sitä roolia sieltä. H1

Mä oon saanut semmoisen kuvan, että se neuvolasta saatu tuki on hyödyllisempää äidille, onhan siinä äidille kuitenkin ainakin ennen sitä synnytystä keskitytty, nyt se on lapsi johon keskitytään. Kyllä molemmilta kysytään, mutta tavallaan olen ulkopuolinen siinä siellä, vaikka oikeasti en olekaan. En kuitenkaan koe sitä pahana. H5

Sen sijaan perhevalmennuksiin osallistuminen odotusaikana ei ole ollut suositua tutkimukseen osallistuneiden isien keskuudessa. Perhevalmennuksiin ei osallistuttu silloin, jos vanhemmat kokivat olevansa tietoisia omasta pystyvyydestään toimia vanhempana. Kokemukset perhevalmennuksesta vaihtelivat kiinnostavuuden ja toteutustapojen suhteen. Päähteistä ja seksuaalielämästä puhuminen ventovieraiden kanssa ei ollut tuntunut hyvältä, mutta vertaistuki omissa isäryhmissä sai myönteistä palautetta.

Me ei käytetty mitään valmennuksia eikä kunnan julkisia palveluita, me koettiin että oltiin jos niin paljon itse tietoisia siitä, mitä kaikkea tulee. H6

Mun mielestä neuvolan perhevalmennukset oli toteutukseltaan könkeitä esimerkkinä se, että jos pannaan itselleen hyvin ventovieraat ihmiset keskustelemaan ryhmässä päähteiden käytöstä niin se ei välttämättä niinkun ole kaikkein luonnollisin ja helppo asia, eihän se ole semmoinen asia mitä tehdään edes kovin mielellään. Sitten seksuaalielämästä puhuminen, ne on aika intiimejä asioita, joita ei välttämättä halua jakaa tyyppin kanssa, jonka oot nähnyt 15 minuuttia sitten. H2

Ensimmäinen syntyä niin käytiin näissä valmennuksissa, niin siellä oli kyllä tosi hyvä tämän ryhmätoiminta missä jaettiin se vielä tuleviin isiin ja tuleviin äiteihin niin me oltiin siellä poikaporukalla jossain omassa huoneessa juttelemassa, se oli kyllä tosi hyvä, se on jäänyt mieleen. H8

Odotukset perhevalmennuksen hyödyistä, varsinkin jos tietoa aiheista jo omattiin, vaihtelivat ja vaikuttivat osallistumiseen. Neuvolaan kohdistuva tuentarve liittyi myös sen tavoitettavuuteen. Neuvolakäyntejä voisi yhden isän mielestä olla enemmän. Tavoitettavuus vaikutti isien käsitysten mukaan myös neuvolan

hyödyllisyyteen perheille. Isät kokivatkin, että neuvolasta saatu apu ja tuki voisi olla helpommin tavoitettavaa ja vastata etenkin lapsen hoitoon ja kasvatukseen liittyviin tiedontarpeisiin.

Sitä tulee aika aika monelta suunnalta sitä tietoa. En mä tiedä, onko ne niinkään ristiriidassa mutta osa on enemmän hyödyllistä ja osa vähemmän hyödyllistä esim. käynti perhevalmennuksessa siitä ei ollut mitään hyötyä minulle, koin sen ainakin jälkeenpäin niin... mitä pidemmälle on menty, sitä vähemmän näen sen hyödylliseksi. Kaikki asiat on nimitäin tapauskohtaisia. Pitää vaan soveltaa sitä tietoo. H5

Kyllä mä oon nyt aika tyytyväinen, aika hyvin saa puhelimella yhteyttä jos on jotakin kysyttävää lapsen terveyteen nähden. Se siinä varmasti onkin se tärkein asia, se voisi kyllä olla helpommin tavoitettavaa kun se on vaan maanantaista-torstaihin tunnin soittoaika. Nämä on enemmän semmosia resurssointikysymyksiä, eikä liity sinänsä siihen laatuun. Aina sellainen odottelu- ja ihmettely, että saanko mä kiinni ja monet asiat saattaa tulla illalla ja varsinkin perjantai-iltana ja sit pitäs oottaa maanantaihin asti. H2

Saahan sitä apua tuota neuvolasta, mut niihin on aina vähän turvauduttu tässä. Sinne on niin hankala saada yhteyttä kun on vaan ne soittoaikat. Yleensä kun sinne saa soitettua, niin se on kuulemma ihan nollatieto. Kestää 2 minuuttia kun googlaat ja saat saman vastauksen. Yleensä, kun tarvii jotain, se on just viikonloppu. H5

Neuvolatoiminta onkin saanut kilpailijakseen verkosta löytyvän tiedon, joka koettiin helppona tiedonlähteenä, kunhan ”osaa vain suodattaa mistä kattoo ja suhteellisen lähdekriittisesti kattoo, että mikä kuulostaa järkevältä”. Verkosta löytyvää tietoa käytettiin etenkin silloin, kun neuvolaan ei saatu yhteyttä tai puhelin-aika ei ollut saatavilla. Verkkoa ei tarvittu silloin, jos sosiaalinen tuki koettiin riittäväksi. Verkon haitoistakin oltiin tietoisia. ”Jos on hyvä tuki, ei tarvii käyttää sitä verkkoo ja jos istuu liikaa siellä verkossa voi tulla huonoja kokemuksiaakin. H3.

Ammattilaisilta saatu tuki koettiin tärkeäksi esimerkiksi siitä syystä, että vanhemmat saavat kokemuksen kuulluksi tulemisesta. Kahden lapsen isän mielestä neuvola voisi toimia enemmän kuitenkin myös vanhempien kasvatusnäkemysten haastajana. Uutena ideana esitettiin arvoista keskusteleminen neuvolatoiminnan yhteydessä.

Kuuntelu, kuulluks tuleminen ja se varsinkin vaimolle varmaankin vielä enemmän, se asioiden suhteuttaminen on antanut perspektiiviä, kyllä se on niinku semmoinen kaikista voimaannuttavin ja siitä saanut. Mut se ei oo tosissaan niinku liittynyt lääkäreihin. Se on tullut nimenomaan meidän neuvolasta. H6

Sitä oon miettinyt et meidän neuvolatyöntekijä ei oo ehkä haastanut kauheesti arvoihin, et miten sä haluat sun lapset kasvattaa, et joutuis vastaamaan tällaisiinkin kysymyksiin mitä nyt tässäkin on, et kun on niin hieno järjestelmä, niin ois saumaa haastaakin vanhempia. Kyl mä niinku ajattelisin et jos ei niinkun keltään kysellä niin menetetään ehkä todella hyvä ammattilaisten antama tuki vanhemmille. H6

Tunteiden käsittelyn tarve nousi esille myös neuvolaan liittyvien tuentarpeiden muodossa. ”Kyllähän niitä tunteita vois käsitellä esim. neuvolassa. Jos menee ekana neuvolaan, niin kyllähän ne silloin sitä kysyy, mut sit se jää H3”. Vanhemmuuteen liittyviä tunteita käsitellään isien kokemusten mukaan pintapuolisesti neuvolassa.

Neuvolan tuki parisuhteeseen liittyvien haasteisiin sai aineistoissa joitakin ilmaisia. Vauvan tulon myötä vanhemmuuden vaatimuksiin sopeutuminen kuvattiin vaativan paljon huomiota molemmilta vanhemmilta, jolloin parisuhde jäi vähemmälle huomiolle. Parisuhdeasioiden esille tuominen neuvolassa jo aikaisemmassa vaiheessa tuotiin esille isien ilmaisuissa. Tietoinen halu hoitaa parisuhdetta katsottiin auttavan vähentämään vanhempien välisiä ristiriitatilanteita.

Vauvan myötä oma parisuhde jäi vähemmälle siinä. Nyt ollaan alettu keskittymään siihen, että korjaa sitä tilannetta sen suhteen. Olis hyvä et se tuotais enemmän esille aikaisemmassa vaiheessa ettei tuu yllätyksiä, voi tulla sellaisia ristiriitatilanteita. H9

Neuvola voisi tarjota myös toiminnallista isä- lapsi ohjelmaa. Isäryhmät tai isäilalat olisivat nuorimpien vauvaperheen isien mielestä hyviä vertaistuen antajia. Neuvolatoiminnan lisäksi muut julkiset palvelut eivät nousseet yhtä vahvasti esille isien ilmaisuissa. Paikallisiin palveluihin kohdistui joitakin toiveita. Paikallisiin linja-autoihin toivottiin rajoittamatonta ilmaista liikennöintiä rattaiden kanssa. Autottomille perheille tästä palvelusta olisi runsaasti taloudellista hyötyä. Myös perheille varattuja tiloja ja käyttöaika toivottiin lisää.

Isät pohtivat jo vauvaperheessä tulevaisuuden tuen tarvetta. Yhteiskunnan tuki osallistaviin toimintoihin koettiin tärkeäksi, jotta esimerkiksi harrastusmahdollisuudet olisivat kaikille mahdollisia. Myös yhteiskunnallinen suhtautuminen lapsiin ja kasvatukseen aiheutti pohdintaa.

Sitten kun lapsi kasvaa niin että olis hyvä olla osallistavia toimintoja mihin osallistua. Yhteiskunta vois ehdottomasti tukea enemmän näitä toimintoja. Itse koen paljon isompana ongelmana sen, kun lapsi tulee päiväkotitai alakouluikänsä, että mitä kaikkia hyviä harrastusmahdollisuuksia löytyy, että ne kaikille mahdollisia, ettei oo liian kalliita. H4

Koulu- ja päiväkotipuolella et siellä on oikeesti ammattitaitoinen henkilöstö. Tai ammattitaito on varmaankin hyvä, mutta oon enemmänkin huolissaan siitä yksilöllisestä suhtautumisesta yhteiskuntaan, että ollaanko enää, vaikka lasten eteen toimitaankin, niin ollaanko riittävän motivoituneita tekemään lasten ja kasvatuksen eteen riittävästi työtä H4

Työkulttuuri ja kulttuurinen ilmapiiri: Tarve joustavalle ja perhekeskeiselle organisaatiokulttuurille

Kun vanhemmuutta ajateltiin laajemmin yhteiskunnallisena ilmiönä, löytyi käsityksiä työkulttuurista ja kulttuurissamme vallitsevasta ilmapiiristä perheitä kohtaan. Työelämässä ja yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset ajan saatossa ovat vaikuttaneet myös perheiden kokemuksiin vanhemmuudesta sekä työn ja perheen yhteensovittamisesta. Työelämän ja perhe-elämän vaatimukset toivat esiin nyky-yhteiskunnan arvojen moninaisuuden ja tiedon runsaan määrän, josta vanhempana koettiin olevan vaikeaa saada selkeätä kuvaa. Tämän johdosta vanhemmuus käsitettiin myös vaativampana aiempaan nähden.

Tuntuu, että vanhemmilla en tiedä, en osaa nyt verrata aikaisempaan, mut tuntuu että vanhemmuus on vaikeempaa kuin aikaisemmin, et jos 30-vuotta sitten on ollut semmoinen yhteiskuntakulttuuri et tavallaan samat arvot on vallinnut isossa osassa ja tulevaisuus on ollut aika selkeätä ja muuta niin se on aika paljon muuttunut ja tietoa tulee ihan huuhaa tietoa ja täysin päinvastaisii tietoja joka paikasta. Kun on tietoinen siitä, miten tulevaisuus ja yhteiskunta tulee muuttumaan niin miten pystyis turvaamaan sellaisen tietynlaisen tulevaisuuden lapsille. H6

Työelämässä työnantajalta saatu joustavuus ja ymmärrys koettiin tärkeäksi perheitä tukevaksi keinoksi. Tarve saada tukea ja ymmärrystä sekä yhteiskunnalta että työkulttuurilta nousi esiin isien ilmaisuissa.

Toivoisin että yleisemmällä tasolla ja yhteiskunnassa laajemminkin työnantajilla olis ymmärrystä vanhemmuutta kohtaan, että vanhemmuus on semmoinen, joka voi näkyä työntekijän toiminnassa työpaikalla aika helpostikin, että jos lapsi ei nuku hyvin, eipä vanhemmatkaan nuku hyvin. Vois joustavasti järjestellä asioita ja hoitaa lastenhoitoon liittyviä tilanteita. H2

Perhepolitiikka ja lainsäädäntö: Tarve saada yhteiskunnalta taloudellista tukea ja tarve joustavaan lastenhoitoon

Käsitykset ja kokemukset yhteiskunnalta saadusta taloudellisesta tuesta vaihtelivat tutkimukseen osallistuneiden kesken. Aineiston erot johtuivat pitkälti ammatillisesta tilanteesta. Opiskelijan mielestä perhettä oli rahallisesti tuettu erittäin hyvin. Toisaalta koettiin, että kun perheessä isä oli töissä, äidin saama tuki jäi hyvin vähäiseksi. Yhteiskunnan politiikan leikkaukset ovat kohdistuneet lapsiperheisiin ja se herätti vauvaperheiden isissäkin huolta. Isät kokivat, että yhteiskunnan kuuluisi kehittää ja tukea perheitä eteenpäin. Toisaalta laajemmassa

mittakaavassa ajateltuna, suomalainen yhteiskunta nähtiin laadukkaana perhepalvelujen järjestäjänä erityisesti neuvolajärjestelmän ansiosta, joka herätti myös isien ajatuksia siitä, onko edes oikeutta toivoa siihen mitään lisää.

En ainakaan tue sitä, että ne vie rahat kaikki pois lapsiperheiltä. Kyllä niiden pitäis kehittää kuitenkin jotenkin ja viedä eteenpäin. H3

Mä oon kyllä ehtomasti sitä mieltä, että täällä on asiat niin hyvin, kun mietitään neuvolajärjestelmää. Kokonaan siitä asti kun on alettu odottaa ekaa lasta, niin on kyllä kaikki toiminut viimeisen päälle. Että en mä tiedä, onko mulla ees oikeutta vaatii siihen mitään lisää, et kyl mä oon niinku tosi tyytyväinen ollu. H6

Lapsen hoidon jakaminen vanhempien kesken aiheuttaa pohdintaa myös vauvaperheen vanhemmille. Tarve hoidon jakamiseen ja perheiden omien mahdollisuuksien valintaan nousi esille aineistoista. Isien hoitovapaan osuuteen toivottiin parempaa huomioimista. Nykyistä mallia kuvattiin vanhanaikaiseksi, jossa lapsen äiti nähdään edelleen ensisijaisena hoivan antajana. Suomen tilannetta verrattiin Ruotsin malliin, jossa isät voivat halutessaan pitää enemmän isyysvapaata ja ajanjakso isyysvapaan pitämiseksi on pidempi.

Jos ajatellaan tätä vanhemmuutta, vois ehkä ajatella lapsen hoitoa kotona ja paremmin jakaa sitä, äiti voi olla kotona yhden vuoden ja isälle jää nyt on muutama viikko jällelle. Tämä on sellainen vanhanmallinen jako siitä, että äiti osaa hoitaa lapsia ja thats it. H2

Se sais olla huomattavasti parempi systeemi se isyysvapaa. Pystyis jotenkin paremmin huomioimaan isienkin osuutta, että jos tällä hetkellä se on 9 viikkoo maksimissaan ja äitin kanssa yhtä aikaa ei voi pitää kun 3 viikko. Miten se Ruotsin malli menee, mut siellähän sitä pystyy pitämään paljon enemmän ja se aika mihin mennessä se pidetään on paljon pitempi. Tai sitten edes jotenkin sillee, että sitä vois jakaa ja isäkin vois olla esim. muutama kuukauden. H7

Tässä tutkimusaineistossa korostui malli, jossa isä oli työssä ja äiti hoiti lasta tai lapsia kotona. Isien ilmauksista löytyi kuitenkin tahtoa ja toiveita omien lastien hoitamiseen kotona. Joidenkin perheiden kohdalla se kuitenkin koettiin taloudelliseksi mahdottomuudeksi johtuen puolisoitten välisistä palkkaeroista. Opiskelevilla vanhemmilla lapsen hoitaminen jakaantui arkipäivisin tasaisemmin. Joustavuus opiskeluissa koettiin helpottavaksi tekijäksi.

Ei mulla ole mahdollisuutta olla lapseni kanssa vuotta kotona ja haluaisin olla, ihan kokeilla mitä se vois tarjota. H2

Oisinhan minä mielelläni lasten kanssa kotona, mutta meilläkään se ei ole taloudellisesti mahdollista. H10

Meidän tapauksessa ollut helppoa, kun on ollut niin joustavat opiskelut molemmilla. Tuntee et se on ollu niin helppoo ja kaikki on vaan järjestyny niin helposti. H1

Subjekttiivinen päivähoito-oikeus sisältyi myös kahden lapsen isien ilmauksiin. Päivähoito-oikeuden rajoittaminen koettiin tuovan lisähaasteita silloin, kun mahdollisuuksia muuhun tukeen ei ole riittävästi. Tarve lastenhoitoavulle yllättävissä sairastumisissa tai kohdatessa vaikeuksia, oli yksi isää huolettava asia.

7.3 Isien käsitykset yhdessä kasvattamisesta ja jaetusta vanhemmuudesta

Tutkimuksessa selvitettiin myös vauvaperheen isien kokemuksia ja käsityksiä yhdessä kasvattamisesta ja jaetusta vanhemmuudesta. Coparenting eli yhdessä kasvattaminen ja jaettu vanhemmuus jakaantui tutkimusaineiston perusteella kolmeen tasoon, jotka on esitetty taulukossa 4. Yhdessä kasvattaminen ajateltiin pääasiassa puolisoitten väliseksi vanhemmuudeksi, mutta myös laajemmin sukupolvien väliseksi tai yhteisölliseksi kasvatuksen jakamiseksi, jossa ”vedetään yhteen suuntaan yhtä köyttä” ja toimitaan kaikkien lasten hyväksi.

TAULUKKO 3. Yhdessä kasvattamisen tasot vauvaperheen isien käsitysten pohjalta

Taso 1. Puolisoiden välinen vanhemmuus	Puolisoiden välinen yhteinen vanhemmuus
Taso 2. Sukupolvien tai ystävien välinen vanhemmuus	Vanhemmuuden jakaminen omien ja/ tai puolison vanhempien kanssa tai ystävien kanssa
Taso 3. Koko kylä kasvattaa vanhemmuus	Vanhemmuuden jakaminen yhteisöllisesti laajemmassa mittakaavassa

Taso 1. Puolisoiden välinen yhdessä kasvattaminen

Yhdessä kasvattaminen nähtiin isien ilmauksissa pääasiassa puolisoitten välisenä yhteisenä vanhemmuutena, jossa korostuivat yhteinen vastuu lapsesta, van-

hempien välinen yhteistyö, tasa-arvoisuus ja joustavuus. Nämä neljä kuvauskategoriaa ovat toisiinsa yhteydessä ja vaikuttavat toinen toisiinsa kuten kuvio 3 osoittaa.

KUVIO 3. Isien käsitykset yhdessä kasvattamisesta puolisoitten välisenä yhteisenä vanhemmuutena

Yhteinen vastuu ja tasa-arvoisuus nousivat esille isien ilmaisuissa ja ne voidaan nähdä läheisesti toisiinsa vaikuttavina tekijöinä. Yhteinen vastuu piti sisällään vanhemmuuden vastuiden ja velvollisuuksien jakamisen yhdessä, lapsen hoidon ja käytännön kotitöiden jakamisen yhdessä ja molempien vanhempien osallistumisen lasten kasvatukseen. ”Se on pähkinänkuoressa, että molemmat osallistuu tasapuolisesti siihen kasvattamiseen. H9”.

Isien käsitykset tasapuolisuudesta erosivat kuitenkin hieman toisistaan. Tasapuolisuus vanhemmuuden vastuiden, oikeuksien ja velvollisuuksien jakamisessa nähtiin sovittuna puolisoitten välisenä asiana, josta puolisoitten kesken on syytä keskustella. Tasapuolisuudella ei tarkoitettu lapsen hoidon puolittamista, vaan yhdessä sovittua jakamista, jolloin vanhemmuus organisoituu arjessa ja on molempia vanhempia tyydyttävää ja palkitsevaa. Tasa-arvoisuus ei siis välttämättä näyttäytyä tasapuolisesti vaan perheelle sopivalla tavalla, jossa molemmat vanhemmat ovat tyytyväisiä. Toinen vanhemmista ottaa aina enemmän vastuuta ja täydelliseen tasa-arvoon ei yhden ilmaisun perusteella voi vanhemmuudessa koskaan päästäkään.

Jakaa sen vanhemmuuden vastuut ja velvollisuudet ja oikeudet yhdessä, että se on tasapuolista ja niinku molempia tyydyttävää ja palkitsevaa, mä en tarkota sitä, että lapsen hoito pitäis olla mietenkään fifty-fifty- määritelty, enemmänkin sen mukaan mitä molemmat kokee hyväksi ja saa sovittua, se on semmonen, jossa arki on yhdessä ja organisoituu niin että se on molempia tyydyttävää ja palkitsevaa H2

Tottakai toinen ottaa aina enemmän vastuuta se on ihan selkee, eikä sellaiseen tasa-arvoon siinä koskaan pääsekään. Ne on semmosia teemoja mitkä pitää olla selvillä ja niistä on hyvä keskustella eteenpäin. H4

Isien osallistuminen lapsen kasvatukseen nyky-yhteiskunnassa tuotiin esille isien ilmaisuissa ja erotettiin niin sanotuista menneistä ajoista, jolloin äiti nähtiin lapsen pääasiallisena huolehtijana. Molempien osallistuminen ja isän roolin näkyvämpi muutos ja lisääntynyt osallisuus lapsen hoivaan ja vanhemmuuden jakamiseen tuotiin esille oman kokemuksen ja lähipiirin kokemusten kautta.

Molemmat ottaa vastuuta siitä lapsesta, ei pelkästään menneitten aikojen mukaan, että äiti huolehtii tyyliin kouluikänsä asti. Ihan sitä, että molemmat osallistuu siihen lapsen kasvatamiseen yhdessä ja yhtä vastuullisesti. H7

Omassa lähipiirissäni isät on ollu vähintään yhtä paljon ellei enemmän kotona kuin äidit. Niin tää isien rooli ja vanhemmuuden jakaminen on ihan konkreettisestikin tullut näkyväksi ja semmonen jää omassa kaveripiirissä jos ei nyt normiks tai strandardiks, niin aika lähellä sitä. H2

Yhdessä kasvattaminen nähtiin isien ilmauksissa myös **yhteistyönä**. Yhteistyö sisältää yhdessä laaditut ja sovitut yhteiset kasvatuskäymykset eli pelisäännöt, kuten niitä aineistossa kuvattiin. Yhteistyössä ”mietitään yhdessä, et miksi se (vauva) nyt huutaa ja mitä tehään”. Isät puhuivat erityisesti yhteisestä linjasta kasvattamisessa ja toiminnassa sekä rajojen asettamisessa lapselle. Yhteisellä linjalla tarkoitettiin myös vanhempien ja lapsen välisen kommunikoinnin ja viestinnän samankaltaisuutta. Tavoitteena olisi, että lapselle ei anneta ristiriitaista viestiä. Myös arvoista keskusteleminen nostettiin esille. Yhteiset arvot nähtiin ohjaavan yhteistyötä ja vaikuttavan vanhempien väliseen luottamukseen. Molempien tehtävänä on viedä perheessä voimavaroja eteenpäin.

Se on niitten hoitoasioiden kanssa jakamista aika pitkälle. Ja sitten sitä, että vähän niinku samoilla linjoilla kasvattaa niitä lapsia, vaikkei nyt joka asiasta tarvii samaa mieltä ollaan, mutta kuitenkin jonkun näköinen yhteinen linja siinä hommassa. H8

Kasvattaminen on jokapäiväistä elämää, yhdessähän ne pitää ne pelisäännöt luoda et miten toimitaan. Mun mielestä molemmat vanhemmat vie niitä voimavaroja eteenpäin ja siinä mielessä yhteiskasvattaminen on tärkeä tiedostaa. Ei sitä kumpikaan yksin tee. H4

Se tulee ekana mieleen, että niinku molempien jutut on toisiinsa nähden linjassa. Semmoset lapseen ja kasvattamiseen liittyvät jutut. Ei meidän oo kyllä hirveesti vielä tarvinnut kasvattaa, mutta semmoset, että tietää sen jo etukäteen, että missä tilanteessa mitenkään toimitaan, mikä vaatii kasvattamista. Tavallaan, ettei antais lapsellekaan sellasta ristiriitaista viestiä, että vanhemmat sanois samasta asiasta eri lailla. H1

Molemmilla on suunnilleen samanlaiset näkemykset siitä, mitä lapsille sallitaan ja mitä ei ja miten kasvatetaan ja mitä arvoja nyt muutenkaan on. Ollaan niinku samaa mieltä, kun lapsi tulee kysymään kummalta tahansa, niin se on samansuuntainen vastaus siihen hommaan. H10

Joustavuus vanhempien välillä nousi yhdeksi keskeiseksi kuvauskategoriaksi yhdessä kasvattamisesta. Joustavuus edellyttää kuitenkin yhteistyötä, joten nämä kaksi kategoriata liittyivät läheisesti toisiinsa. Joustavuus tuotiin esille esimerkiksi vuorotteluna lapsen hoidossa ja oman ajan antamisessa toiselle: ”vuorotellen saa sitä omaa aikaa jos tarvii, saa käydä lenkillä jos haluaa. H5”. Vanhemmuuden jakaminen koettiin tärkeäksi jokaiselle vanhemmalle. Tukea voi antaa toiselle vanhemmalle esimerkiksi jakamalla vastuuvuoroja tarpeen vaatiessa. Kun toinen ei jaksa tai hermot ei pidä niin toisen joustava apu tilanteessa koetaan tärkeäksi. Tämä vanhempien välinen molemminpuolinen tuki nousikin yhdeksi tärkeäksi elementiksi tutkittaessa yhdessä kasvattamista. Siitä, millaisena molemminpuolinen tuki näyttäytyy vauvaperheen isien käsityksessä, kerron myöhemmin tuloksien omassa kappaleessa.

Jotenkin kun on kaks vanhempaa, niin välillä tulee kummallekin niitä hetkiä, kun ei hermot pidä tai väsyttää tai on kauheeta, niin sit toinen pystyy ottaa vähän enemmän vastuuta siinä hetkessä ja kuuntelemaan ja voisii aatella jos yksin kasvattaa lasta, niin siinä on kuitenkin osin isovanhempi tai uus puoliso tai muu, et kyl mä aattelin et jokaisella olis tosi tärkeä olla joku muu jonka kanssa jakaa sitä vanhemmuutta. H6

Jaettu vanhemmuus- käsite toi isille enemmän mielikuvia vanhemmuudesta roolijakona, jossa esimerkiksi äiti on vanhempi ja isä kasvattaja, sekä myös eroperheen yhteisvanhemmuudesta, jossa vanhemmuus jakautuu ajallisesti osiin. Tästä syystä päädyin tutkijana käyttämään käsitettä yhdessä kasvattaminen, joka kuvaa paremmin coparenting- käsitettä puolisoitten välisestä vanhemmuudesta.

Taso 2. Sukupolvien tai ystävien välinen vanhemmuuden jakaminen

Sukupolvien välinen vanhemmuuden jakaminen ja yhdessä kasvattaminen sisältää samoja elementtejä yhteistyöstä, vastavuoroisuudesta ja joustavuudesta kuin puolisoitten välisessä vanhemmuuden jakamisessa. Sukupolvien välisessä yhteistyössä tuotiin lisäksi esille kunnioittava suhtautuminen toinen toisiaan kohtaan, joka ilmenee muun muassa siten, että isovanhemmat kunnioittavat lapsen

vanhempien kasvatustapoja ja periaatteita. Kuitenkin myös vanhemmilta vaaditaan joustavuutta ja avoimuutta oppia myös erilaisia tapoja hoitaa lapsiaan.

Isovanhempien kanssa meillä on siitä kiitollinen tilanne, et on sellaiset isovanhemmat, jotka on tosi kiinnostuneita lapsista, mut ei yritä kävellä tavallaan vanhempien yli, mut sit toisaalta mekin ollaan aika joustavia, et ei meillä oo mitään ehdottomia periaatteita, et niitä pitää ehdottomasti noudattaa, et vanhemmat on valmiita joustamaan ja oppimaan erilaisia tapoja ettei oo liian tiukat normit. H6

Kaikilla ei kuitenkaan ole mahdollisuutta saada tukea ja apua isovanhemmilta, jolloin tärkeäksi tuenlähteeksi kuvattiin omia sisaruksia tai ystäviä. Toisten kokemusten kuuleminen ja kavereiden kannustaminen haasteellisten aikojen kohdalla auttoivat jaksamaan. Toiset isät eli vertaistuki koettiin virkistäväksi, ja heiltä voitiin saada uusia vinkkejä perhearkeen. Vanhemmuuden jakaminen muiden kuin puolison kanssa koettiin erilaiseksi, joka voi olla tärkeä tuki etenkin silloin, kun puoliso ei väsymyksensä takia pysty antamaan tukea.

Just kokemuksista, keskustelemalla kavereitten ja molempien vanhempien kanssa. Kaveritkin just kannustaa, ne tsemppaa just, jos on vaikeeta eteenpäin. H3

Yleensä jos jotain on tullut niin ensinnä ollaan kummankin vanhemmilta kysytty tai sitten kavereilta vertailtu, onko teillä ollut tällästä, vaikka jotain ihottumaa tai vastaavaa. Onhan se aina virkistävää saada vertaistukea ja keskusteluyhteyttä muihin isiin. H9

Vertaistukea saan työkavereilta tai kavereilta, joilla on samanikäisiä lapsia. Perheen ulkopuolelta joka tapauksessa. Kyllähän nyt vaimoltakin tulee, mut se on niin väsynyt muutenkin, ettei se oo ihan samanlaista, se menee vähän sumussa nää kaikki. H10

Taso 3. Koko kylä kasvattaa- vanhemmuus

Edellisessä tasossa vanhemmuus jaettiin isomman piirin kuin puolisoitten välisen tai oman perheen kesken. Aineistosta nousi esiin vielä yksi laajempi käsitys yhdessä kasvattamisesta, joka sai nimekseen ”koko kylä kasvattaa- vanhemmuus”. Tässä käsityksessä vanhemmuus jaetaan yhteisöllisesti ja kiinnostus kohdistuu omien lasten lisäksi muidenkin lapsiin ja muihin kasvattajiin.

Tulee mieleen koko kylä kasvattaa ajatus..., et varsinkin sitten kun lapset kasvaa vanhemmiksi ja tulee opettajat ja ehkä harrastusten vetäjät ja jos tulee joku pitkäkestoisempi harrastus niin mä aattelen, et se on sellaista jakamista siinä mittakaavassa, jos mennään niinku kodin ulkopuolelle. Sellaista jakamista ja vastavuoroisuutta et vedetään yhteen suuntaan yhtä köyhtä, eikä sillee että kaikki vanhemmat haluaa omille lapsille jotain eri juttuja ja sitten että valmentaja tai opettaja ei oo kiinnostunut siitä mitä vanhemmat aattelee. Jotenkin sellasta, et oltais tosi paljon kiinnostuneita toisista kasvattajista, et sitä kasvatustyötä varsinkin sitten kun mennään kouluun, niin tekee niin paljon muut ihmiset kun vanhemmat ite. H6

Tätä käsitystä voi kuvata yhteen hiileen puhaltamisena ja parhaimmillaan se myös sisältää kaikki neljä elementtiä, jotka löytyivät puolisoiden välisen yhdessä kasvattamisen käsityksistä: tasa-arvoisuus, yhteinen vastuu, yhteistyö ja joustavuus.

7.4 Isien kokemukset ja käsitykset puolisoiden välisestä tuesta

Tutkimuksessa selvitettiin myös vauvaperheen isien kokemuksia ja käsityksiä puolisoiden välisestä tuesta toisilleen. Isien vastauksissa käsiteltiin runsaasti puolisoiden välisen tuen erilaisia muotoja. Ilmaisujen perusteella isien kokemukset ja käsitykset puolisoiden välisestä tuesta koostuivat sekä tuesta isiltä puolisolle ja tuesta puolisolta isille. Puolisoiden välinen tuki voitiin aineiston perusteella jakaa neljään kuvauskategoriaan, jotka koostuivat taulukossa 5 esitetyn luokittelun mukaisesti keskinäisestä kunnioituksesta, työnjaollisesta jakamisesta, toisen huomioonottamisesta ja palautteen antamisesta.

TAULUKKO 4. Puolisoiden välisen tuen neljä kuvauskategoriaa

Keskinäinen kunnioitus	Työnjaollinen jakaminen	Toisen huomioonottaminen	Palautteen antaminen
Luottamus puolisoon	Osallistuminen lapsen hoitamiseen	Yhdessä sopiminen ja neuvottelu	Kannustaminen ja kehuminen
Toisen kuunteleminen ja läsnäolo	Avun ja tuen tarjoaminen	Keskustelu ja avoimuus	Vinkkien antaminen vauvan hoitoon
Sitoutuminen	Käytännön apu kohtiin	Tilan antaminen toiselle ja vuorottelu	Negatiivisen arvostelun välttäminen
Ymmärrys toista kohtaan		Molemminpuolinen mahdollisuus omaan aikaan	

Keskinäinen kunnioitus

Isien käsitykset tuesta sisälsivät puolisoiden välillä molemminpuolista luottamusta toista kohtaan, jolloin he voivat luottaa siihen, että saa tukea toiselta ja

molemmat ovat sitoutuneita vanhemmuuteen. Sitoutuminen korostui isien vastauksissa erityisesti sitoutumisena osallistumisessa lapsen hoitoon ja vastuun kantamiseen. Isien sitoutuminen ja puolison luottamus isän osallistumiseen nähtiin vapauttavan äitiä tekemään jotakin muutakin kuin hoitamaan lasta. Isien käsitelyssä toisen kunnioittaminen näkyi myös muun muassa molemminpuolisena ymmärryksenä toista kohtaan sekä läsnäolona ja toisen kuuntelemisena. Keskustelut koettiin tärkeiksi.

Molemmat ymmärtää hyvin ja molemmat tietää, että saa tosi paljon tukea toiselta ja pystyy luottaa niin silloin menee tosi hyvin. Osallistun tosi paljon, meillä on sillai varmaan ihan hyvä suhde siinä mielessä, että molemmat tiedostaa, että kantaa vastuuta siitä kokonaisuudesta. H4

Luottaa toiseen ja saa toiselta tukea aina kun tarvitsee. Mä oon myös ite halunnut olla koko ajan tosi paljon mukana ja tekemässä. Et tavallaan se aiheuttaa vastakumppanille sen, että hänkin pystyy tekemään omia asioita ja käydä harrastamassa ja muuta, koska tietää et pystyy luottaa siihen toiseen osapuoleen, eikä ole siinä mitään ongelmaa. H4

Työnjaollinen jakaminen

Puolisoiden välinen tuki korostui isien vastauksissa yleisenä työnjaollisena jakamisena ja yhteistyönä. Tässä kuvauskategoriassa työnjaolliseen jakamiseen sisältyivät osallistuminen lastenhoitoon ja kodinhoitoon, avun ja tuen tarjoaminen toiselle ja käytännön apu. Käytännön apu nähtiin parhaimmillaan vastavuoroisena. "Käytännön apuahan se on. En mä osaa toivoo enempää apua, saan ihan apua ja autan vastavuoroisesti. H5". "Sillä tavalla justiin et kaikki ei kaadu mun niskaan, eikä myöskään puolison niskaan ja jos tarvii tehdä jotain niin se onnistuu ja sillä tavalla tukea hoidossa. H9". "Annan sille apua jos se tarvii, etten kato sitä teeveetä koko ajan tai näprää puhelinta tai jotain. H3".

Lastenhoitoon ja kodinhoitoon osallistuminen koettiin erityisesti puolisoiden väliseksi tueksi toisilleen. Kaikki isät kokivat saavansa mahdollisuuksia olla runsaasti lapsensa tai lastensa kanssa. Isät kokivat, että osallistuivat lapsen hoitoon selvästi enemmän kuin kodinhoitoon. Kodinhoitoon osallistuminen nähtiin asiana, johon voisi kuitenkin enemmän panostaa. Työn nähtiin vaikuttavan kodinhoitoon osallistumiseen eniten ja raskas työpäivä koettiin vaikuttavan etenkin oma-aloitteisuuteen kotitöissä.

...ehkä enemmänkin voisin jos mä nyt 80 % teen ja voisin ehkä vielä vähän lisätä ehkä enemmänkin sillee et pitäs ottaa itteä niskasta kiinni kodinhoidon suhteen, mutta lastani hoidan sen minkä mä töiltäni ehdin. H2

Jos on raskas työviikko, niin sit mä huomaa, et sitä ei helposti oo niin oma-aloitteinen, mut kyllä mä pääsääntöisesti ja lastenhoitoon kyllä osallistun aika paljonkin. H6

Isien kuvauksissa työnjaollinen jakaminen näyttäytyi hieman eri tavoin. Moni isä koki, ettei heillä ollut vastuualueita tai työnjakoa ei ollut ainakaan yhdessä sovittu vaan se oli muotoutunut itsestään jonkinlaiseksi töiden jakamiseksi.

Ei me harrasteta vastuualueita, ei meistä kumpikaan varmaan usko siihen. Me tehään se kumpi ehtii ja muistaa. No okei mä vaihdan jotain auton renkaita, mut muuten meillä menee niinkun aika lailla tasaisesti kotityöt ruohonleikkauksesta, ruoanlaittoon ja siivoukseen ja pyykinpesuun ja näin päin pois. H2

Ei meillä mitään sovittua ole, mutta jotenkin niinku tottakai muodostuu semmosia asioita mitä kumpikin tekee, mutta ei meillä mitään listaa olla kirjoitettu että nämä on sinun ja nämä on minun. H8

Onkohan meillä ees mitään työnjakoa, varsinkin vapaapäivinä molemmat laittaa ruokaa ja molemmat käy kauppoissa ja leikkii ja käy ulkona... Ei meillä hirveesti oo ehkä työnjakoa, tai pitäis ehkä kysyä toiselta osapuolelta, se voi olla, että sitte on. H6

Isät kokivat lisäksi olevansa vastuusta perheen taloudesta. Työssäkäynti, kaupassa käynti ja lasten hoito iltaisin olivat selkeimmin aineistoissa mainitut isien osallistumisen alueet työnjaollisissa kysymyksissä. Muihin kodintöihin isät kokivat osallistuvansa hieman eri tavalla. Kuitenkin myös kodin siivous, ruoanlaitto ja pyykinpesu kuuluivat molempien vanhempien tehtäviin. Yksi selkeä työnjako isien kokemuksissa liittyi siihen, kumpi herää lapsen yöllisiin heräilyihin. Isän ja äidin vuorottelu yöllisten heräilyjen ja aamuhäilyjen suhteen koettiin toimivaksi ratkaisuksi. Joustava työnjako koettiin helpottavaksi tekijäksi. Vuorottelu oli tyypillinen keino työnjaollisissa ratkaisuissa.

On meillä vaikka heräämisissä, mä oon sikeäunisempi, niin mä en välttämättä herää yöllä, niin me ollaan tehty oikeestaan läpi vauva-ajan sillee, et kun ja jos puoliso on herännyt yöllä niin mä oon sitten herännyt aamulla ja antanut toisen nukkua. Mä oon ollut sitten aamun vauvan kaa, se on ollut ihan toimiva ratkaisu. H9

Tehtiin ihan alusta asti sellainen diili, kun minä käyn työssä ja toinen on kotona niin jos yöllä tarvii syöttää niin se hoituu äitin toimesta. H5

Varsinkin silloin kun oli tosi rankkaa, vuorotellen toinen herää aamulla ja toinen saa nukkua. Et silloin kun tarvitaan niin silloin pystytään tekemään vähän niin kuin tiukkaa työnjakoa, mut sit aika usein se menee tosi jouhevasti ja kun toinen vähäks aikaa puhaltaa niin toinen hoitaa sen iltapalatoihin siinä ja sit ehkä toinen lähtee. Et sellasta helppoa ja joustavaa työnjakoa kun tehään sitä samalla tavalla ja samalta arvopohjalta. H6

Meillä on ollut esimerkiks tapana kun mä tuun töistä, niin sitten mä oon jonkun aikaa sen lapsen kanssa ja jos hän haluaa lähtee käymään vaikka kaupassa tai kun mä olin lomalla meillä oli tapana, et mä lähin aina aamupäivällä sitten kävelyllä lapsen kanssa, mikä oli ihan toimiva systeemi. H7

Osa isistä kertoi osallistuvansa omasta mielestään tarpeeksi kodintöihin, mutta he kuitenkin arvelivat, ettei puoliso ollut asiasta välttämättä samaa mieltä. Osallistuminen kotitöihin mainittiinkin eniten ristiriitoja aiheuttavaksi asiaksi. Puolisoiden välisten töiden jakautuminen erityisesti siivousasioiden osalta nähtiin vaikeana jakaa tasapuolisesti, silloin kun puolisoista toinen on töissä ja toinen kotona. Epätasapaino aiheutti ajoittain ristiriitoja puolisoiden välille.

Meidän riidat yleensä liittyy samoihin asioihin, näihin kodinhoidollisiin siivousasioihin. ...se on varmaan aika samoja teemoja missä äiti on kotona lasten kanssa ja isä töissä, niin se on varmaan epäreilua hänen mielestään semmonen, että saa vaikka syödä rauhassa ruokaa ja muuta, siellä ei välttämättä ymmärretä sitä näkökulmaa, ettei siinä ole muutakaan, en minä sitä tahallani tee tyyppisesti ja sit kaikki kotityöt mitkä tehään työpäivän aikana niin, ei mulla ole mahdollisuuttakaan osallistua päivän aikana tapahtuviin kotitöihin ja kuitenkin ne on sitten illalla semmonen, että minäpä taas imuroin, tai siis vaimo. ...se on semmosta ristiriitaista, kun aina kun mä oon kotona mä niitä teen. Mut hän kuitenkin tekee enemmän kun hän on paljon enemmän kotona. Hankala ehkä selittää, mutta se on ehkä meillä semmonen mikä on niinku... sitä mä oon miettinyt et sit kun jatkossa molemmat on töissä niin se on paljon selkeempää miettiä miten se nyt menee. H10

Kahden lapsen isä kuvasi perheessä riittävän kyllä töitä molemmille, jolloin työnjakoa tekemällä molemmat saivat tehtäväkseen jotakin. Joustavuutta tarvittiin kuitenkin tässäkin tapauksessa.

Usein jompikumpi joustaa tai sit jos siitä tulee pieni riita mä huomaa et mäkin otan vähän takaisin et sitten ite tekee ja sitten usein jos on kaks asiaa mitkä pitää hoitaa niin kumpi teke kumman niin mä voisin mennä sisälle ja laittaa ruoan ja kattoo jotain urheiluohjelmaa ja toinen jää ulos tai sitten toistepäin. Välillä nyt sitten kahden lapsen kanssa, se ei aina oo vaihtoehto et jompikumpi on tekemättä mitään. Yleensä siinä molemmille riittää jotain. H6

Toisen huomioonottaminen ja neuvottelu

Puolisoiden välinen tuki isien käsityksissä tuotiin esiin myös toisen huomioonottamisena ja mahdollisuutena neuvotella ja keskustella avoimesti. Tähän kuvauskategoriaan sisältyi yhdessä sopimisen ja neuvottelun lisäksi tilan antaminen toiselle ja molemminpuolinen mahdollisuus omaan aikaan sekä avoimuus. Toisen huomioonottaminen tuotiin esille yhdessä ilmaisussa samanlaisena kuin mitä se oli ollut jo ennen lapsen syntymää.

Kumpikin saa sitä omaa aikaa jos tarvii ja selvitetään yhdessä niitä asioita, mitkä on epäselviä ja mietitään yhdessä jos pitää lähtee esim. mummolaan niitä aikatauluja. Mulla tulee mieleen vaan et se on samaa mitä ennenkin, mut nyt meitä on kolme. H5

Tasapuolisuus oman ajan jakamisen suhteen oli huomioitu isien ilmaisuissa. Toisaalta siihen toivottiin yhden isän osalta enemmän ymmärrystä ja mahdollisuutta neuvotteluun ja sopimiseen. Neuvottelua ei kuitenkaan haluttu sellaiseksi tilanteeksi, että se aiheuttaisi negatiivisen ilmapiirin. Siksi tilan antamisen toiselle tulisi tapahtua keskustelun ja yhdessä sopimisen kautta toinen toisiaan kunnioittavassa ilmapiirissä. Ymmärrys omia tärkeiksi koettuja asioita kohtaan koettiin isien kohdalla tärkeäksi puolisolta saaduksi tueksi.

Sitten ehkä joskus voitais neuvotella niistä omista menoista, mitkä ei ehkä hirveesti oo rassannutkaan, mutta joskus vois etukäteen sopia, jos on joku meno niin voitais tehdä semmonen sopimus, että onnistuis joskus. H7

Ei mun tarvii käydä mitään neuvotteluja siitä, että saanko lähtee sinne reissuun, et nyt tulis tämmönen mahdollisuus et miltäs tää kuulostaa et oli tavallaan et ilman muuta, eikä mun tarvi kysyä hallitukselta asioita, et se on niinku itelle tärkeitä, et siihen tulis jo valmiiksi sellaisen negatiivinen fiilis jos lähtee johonkin. Se on tukea kyllä. H6

Toisen huomioonottaminen ja tuki vaimolle korostuivat etenkin lapsen hoitovuorojen jakamisena esimerkiksi isän työpäivän jälkeen niin, että lapsen äiti saa hengähtää isän ottaessa vastuuta lapsen hoidosta. Vuorottelu myös työn ja kodinhoidon välillä mainittiin isien ilmaisuissa.

...jaetaan niitä vuoroja, puolisollla on nyt paljon enemmän aikaa sen lapsen kanssa kun mä oon töissä, et sitten mä oon töitten jälkeen vähän enemmän osallisena siinä tai yritetään ainakin. H7

mulla oli kuitenkin se rooli et mä tuln töistä ja vein lapsen pihalle et, en mää sitä kokenut tai ajattelin niin, että ei mua väsytä niin paljon kuin tota toista ja turha tässä on ruveta kitiseen. H10

Tietysti tulee semmonen mieleen et mä voisn joskus jäädä kotia sitten ja hän vois mennä töihin. H7

Keskustelu koettiin tärkeäksi puolisoiden välillä. Yhdessä sopiminen ennalakoivasti työnjaollisista tehtävistä ja myös perheen talouteen liittyvissä asioista, nähtiin helpottavan ristiriitoja. Ristiriitoja ratkaistiin pääasiassa keskustelemalla.

Jos sanotaan, että minä huolehdin raha-asioista niin se tarkoittaa, että minä hoidan sitä maksuliikennettä, mutta kaikki raha-asiat on päätetty etukäteen. Ja noin niinkun siivoamisenkin se kanssa helpottaa kun minä pidän seuraa lapselle. Ne ratkaistaan ennen kuin niistä tulee ongelmia. Se helpottaa kovasti. H5

Palautteen antaminen

Palautteen antaminen nousi yhdeksi kuvauskategoriaksi puolisoiden välisestä tuesta. Isät saivat puolisolta kannustamista ja kehumista lapsen hoitoon liitty-

vänä positiivisena palautteena. Isät toivoivat puolisolta sellaista tukea, jossa päivittäinen isän toiminta tulee huomioiduksi, ja puolisolta saa myös kannustusta olemaan sellainen isä kuin on. Tärkeitä puolisolta saatuja tukielementtejä isien ilmaisuissa olivat myös kuunteleminen ja läsnäolo, keskusteluapu sekä avoimuus tunteiden ja ajatusten ilmaisuissa. Ääneen sanottu kannustava palaute koettiin hyvänä puolisoitten välisenä tukena.

Se huomaa mitä mä teen ja myöskin sanoo sen ja semmosta tukemista, niinku kehumista ja keskustelemista ja myös että puuttuu sitten jos tekee sen mielestä jossain asiassa niinku väärin että myöskin sanoo siitä, eikä jää itekseen miettimään sitä. H1

Hän niinkun kannustaa minua olemaan semmonen isä kun olen, on ilahtunut siitä, kun olen lapsemme kanssa ja touhuan... antaa ihan konkreettisia vinkkejä, on läsnä siinä arjessa ja kuuntelee mitä mä mietin. H2

Kyllä mä melkein päivittäin saan palautetta et ihanaa kun meet ulos niiden kanssa, et saan vähän omaa aikaa, vaikka tavallaan vois aatella et se ois ihan itsestäänselvää jos toinen on ollut 10 tuntia lasten kanssa et kyllä isäkin vois. Et kyl se tuntuu mukavalta, kun siit sanotaan ääneen. H6

Puolisoilta saatu vinkkien antaminen lapsen hoidon yhteydessä koettiin sekä positiivisena että negatiivisena tukena. Vinkkien saaminen koettiin myönteisenä silloin, kun siihen ei sisällynyt arvostelua tai se ei ollut jatkuvaa puuttumista isän toimintaan.

Mä saan vinkkejä silloin kun musta tuntuu et mä niitä tarviin, mut en semmosia että nyt sun pitää tehdä juuri näin et on myös semmonen vapaus tehdä, et ei oo vaimollakaan sellasii niin tiukkoja normeja miten just nää vaatteet pitää pukea ulos, et jos mää välillä hänen mielestään typerä tai liian vähän vaatteita tai muuta niin ei siit tuu sellasta, et et sä nyt noin voi tehdä, et arvostelua ei tuu ja se on tosi tärkeä ja mä luulen et se helposti menee. Kyl mä oon sitä mieltä et äidit usein tietää paremmin ja enemmän ja on niin paljon varsinkin vauva-aikana tekemisissä lapsen kanssa, että se on varmaan ihan luonnollistakin et sitä arvostelua varmaan ihan helposti tulee. H6

Joskus ehkä vähän liikaakin. Jos esimerkiksi mä oon vauvan pyllyä pesemässä niin se tulee neuvoo siihen välillä. Mut ei se enää sitä tee, enemmänkin alussa oli semmosta. H3

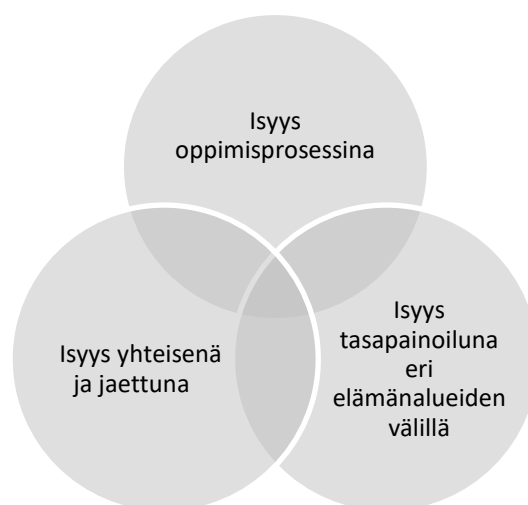
Vapaus hoitaa ja toimia lapsen kanssa omannäköisesti, koettiin myönteisenä tukena. Toisaalta isät ymmärsivät äidin roolin lapsesta huolehtivana varsinkin vauvavaiheen alussa.

Tulosten perusteella isyys voidaan jakaa kolmeen ulottuvuuteen, jotka selettävät isyyttä ja vanhemmuutta tutkimuskysymysten valossa: isyys oppimisprosessina, isyys yhteisenä ja jaettuna ja isyys tasapainoiluna eri elämäntilanteiden välillä.

7 POHDINTA

7.1 Isyys moniulotteisena kasvuprosessina

Tutkimuksen tarkoituksena oli saada tietoa isyydestä isien omasta näkökulmasta vanhemmuuden ensimmäisenä vuotena. Isien koettujen haasteiden ja tiedon- ja tuentarpeiden lisäksi tutkin isien käsityksiä yhdessä kasvattamisesta eli jaetusta vanhemmuudesta. Isyys näyttäytyi tutkimuksessa lapsen hoitoon ja kasvatukseen vahvasti osallistuvana. Yhdessä kasvattaminen nähtiin pääasiassa puolisoiden välisenä vanhemmuutena, mutta myös laajemmin sukupolvien ja ystävien välisenä tai yhteisöllisenä kasvatuksen jakamisena, jossa toimitaan kaikkien lasten hyväksi. Kun tarkastelen tuloksia ja kuvauskategorioita (taulukot 2 ja 4, kuvio 3) isien tiedon- ja tuentarpeista ja yhdessä kasvattamisesta kokonaisuutena, isyys näyttäytyy kolmenlaisena laajana prosessina. Kuvio 4 osoittaa kasvuprosessien välisen yhteyden toisiinsa. Jokainen prosessi käsitellään tämän jälkeen erikseen.

KUVIO 4. Isyyden kasvuprosessit tiedon- ja tuentarpeiden sekä yhdessä kasvattamisen valossa

Isyys oppimisprosessina

Isyys näyttäytyy tutkimustulosten perusteella oppimisprosessina, johon voidaan valmistautua, sopeutua ja kasvaa. Isänä ja vanhempana kehittyminen vaatii kuitenkin osallistumista ja halua olla mukana lapsen kasvattamisessa. Isät pohtivat

omaa rooliaan ja osallistumistaan isänä omien kykyjen ja onnistumisten kautta. Eroja löytyi isien ilmaisuissa etenkin siitä, kuinka he itse luottavat omaan kykyihinsä isänä. Oma pystyvyyden tunne vastata lapsen tarpeisiin näytti vaikuttavan kokemuksiin siitä, kokeeko olevansa riittävän hyvä omalle lapselle. Lapsen hoitoon liittyvät haasteet koettiin kuitenkin osittain luonnollisena vanhemmuuteen kuuluvana asiana. Kokemuksen ja oppimisen kautta oma luottamus lapsen hoitamiseen nähtiin kasvavan ja onnistuminen vauvan hoidossa koettiin tuottavan mielihyvää. Aiemmissa tutkimuksissa (Pinto ym. 2016, 351) on havaittu, että etenkin isien vanhemmuuteen siirtymässä on pystyvyyden tunteella tärkeä osa psykologisissa prosesseissa ja sopeutumisessa isänä olemiseen.

Tämä tutkimus vahvisti aiempia tutkimustuloksia isien tunnemaailman laajenemisesta ja emotionaalisen tuen tarpeesta sekä vanhempien välisestä tuen merkityksestä. Emotionaalinen tuki voi vaikuttaa itsestä koettuihin merkityksellisyyden tunteisiin ja kokemuksiin hoivasta (Lähteenmäki & Neitola 2014, 73). Tässä tutkimuksessa isät toivat esille isyyteen liittyvät moninaiset tunteet, joista kulttuurissamme ei juurikaan puhuta. Uusi laajempi tunnemaailma ja tunteiden käsitteleminen vanhemmuuden vaatimusten ja muutosten edessä vaatii opettelua työstää sekä hallita tunteitaan. Erityisesti lapsen syntymää kuvattiin tunteellisenä ajanjaksona. Mykkänen (2010) kuvasi lapsen syntymän laukaisemia ja odottamattoman vahvoja tunteita tunneyllätyksiksi ja Svensson ym. (2006) kuvasivat isien tunnemaailmaa tunteiden vuoristoratana.

Tässä tutkimuksessa kielteiset tunteet liittyivät usein toteutumattomiin hyvinvoinnin tarpeisiin kuten oman ajan vähenemiseen tai puuttumiseen. Erityisesti huoli lapsen terveydestä toi valtavan tunnekokemuksen molemmille vanhemmille. Isät olivat kokeneet myös yksinäisyyttä ja masentuneisuutta, mutta tällaista tunteellisuutta ei kuitenkaan haluttu näyttää muille. Mykkänen ja Hutunen (2008) kuvasivat tunteiden ambivalenssin eli ristiriitaisuuden, joka voi johtua sukupolvien välisistä eroista ja kulttuuriin liitetyistä miesten tunteista puhumattomuuden perinteestä. Tunteiden kokeminen ja niiden näyttäminen ovat 2010-luvulla kuitenkin osa isyyden kokemusta ja vaikuttaa siltä, että isät ovat hy-

vin tietoisia omasta roolistaan vanhempana ja oman käyttäytymisen sekä tunteidensa vaikutuksista lapseen ja puolisoon sekä työhön. Aiempien tutkimusten (Fox 2009) mukaan isien tunteet ovat yhteydessä perheen sisäisiin suhteisiin ja isien tunteet puolisoaan kohtaan ovat yhteydessä tunteisiin myös vauvaa kohtaan.

Myös isän rooli suhteessa äitiin nostettiin esille. Äidin tiivis suhde lapseen voi jättää isän osittain ulkopuoliseksi, mikä voi tuntua isästä odottamattomalta kuten Mykkänen ja Huttunen (2008) totesivat. Deave ja Johnson (2008) sekä Mykkänen ja Huttunen (2008) toivat esiin myös isien ulkopuolisuuden tunteet tai jännitteet isänä olemisen tavan ja käytännön vauvanhoitoa kohtaan. Isät olivat kokeneet ulkopuolisuutta myös neuvolassa. Osa isistä oli kokenut jäävänsä hieman ulkopuoliseksi osapuoleksi silloin, kun vauvan äiti oli paikalla. Oppimalla suhtautumaan neuvolan tapaan toimia tai ottamalla itse itselleen suurempi rooli neuvolakäynnillä, isät kokivat vähentävän ulkopuolisuuden tunnetta neuvolakäyntien yhteydessä.

Isien oppimisprosessiin sisältyy tarve saada tietoa ja tukea vanhemmuuteen. Isien omia kokemuksia tuen tarpeista ei ole huomioitu riittävästi (Eerola & Mykkänen 2014, 15.) Monipuolista tutkimustietoa saatiin tutkimuksen tavoitteiden mukaan myös isien tiedon- ja tuentarpeista ja niihin vastaamisesta tämän päivän isillä sekä isien itsensä että vanhemmuuden jakamisen kannalta. Tässä tutkimuksessa tulokset osoittivat vauvaperheen isien tiedon- ja tuentarpeita aiempia suomalaisia tutkimuksia laajemmin, kun tiedon- ja tuentarpeet jaettiin psyykkiseen hyvinvointiin, kasvatukseen ja lapseen sekä yhteiskuntaan ja palveluihin kohdistuviin tiedon- ja tuentarpeisiin. Psyykkiseen hyvinvointiin liittyvät tuentarpeet korostuivat tuloksissa. Psyykkiseen hyvinvointiin liittyviä tarpeita olivat tarve olla hyvä isä, tarve hoitaa parisuhdetta ja tarve omalle ajalle, harrastuksille ja kavereille sekä tarve käsitellä tunteita ja pohtia asioita. Isien psyykkiseen hyvinvointiin liittyvät tarpeet korostuivat isien aineistoista etenkin silloin, kun lapsen syntymästä oli aikaa enemmän kuin puoli vuotta.

Kasvatukseen ja lapseen liittyvät tiedontarpeet tukivat osittain aiempia tutkimuksia. Vauvaperheen isien tiedontarpeet varsinkin vauvan ensimmäisinä

kuukausina liittyivät käytännöllisiin ja konkreetteihin lapsenhoidon ohjeisiin ja käytäntöihin. Alkuvaiheessa kiinnostivat erityisesti lapsen kehitysvaiheet ja miten lapsi kehittyy. Svensson ym. (2006) toivat myös esiin isien tarpeen tietää yksityiskohtaisempaa tietoa käytännön tehtävistä ja siitä mikä lapsen kehityksessä on normaalia. Vauvaperheen isillä on tarve suoriutua hyvin, jolloin heidän täytyy tietää, miten asiat tehdään parhaalla mahdollisella tavalla. Tässä tutkimuksessa ne isät, joilla oli kokemusta lapsista työn tai sukulaislasten kautta, eivät kokeneet tarvetta saada samalla tavalla tietoa vauvan hoitoon liittyvistä asioista. Asiat sujuivat tällöin enemmän luonnostaan ja he luottivat omaan oppimiseensa lapsenhoitokokemusten kautta. Tiedontarve väheni myös silloin, kun perheessä ei koettu ongelmia. Erityisesti vauvan terveys ja sairauksien hoito lisäsivät vanhempien tiedon- ja tuentarvetta.

Svenssonin ym. (2006) tutkimustulosten mukaan ensimmäisen vauvavuoden aikana tiedontarve siirtyy yleisistä vanhemmuuden kysymyksistä enemmän yksityiskohtaisiin ja käytännön tehtäviin kuten vauvan kylvetykseen. Tässä tutkimuksessa koettiin toisinpäin. Ensimmäisten kuukausien aikana isät halusivat tietää aluksi enemmän yksityiskohtaisempaa ja relevanttia tietoa lapsen hoidosta ja sen jälkeen pohtia enemmän kasvatukseen ja vanhemmuuteen liittyviä asioita kuten omia arvoja, rooliaan vanhempänä ja tulevaisuuden kasvatuskysymyksiä. Vauvaperheen isät pohtivat myös vanhemmuuden, ympäristön ja kasvatuksen vaikutuksia lapsiin. Oman itsensä esimerkillisyys ja vastuullisuus sekä omat toimintamallit vanhempänä nähtiin vaikuttavan lapseen.

Isät etsivät tietoa erityisesti verkosta ja kyselevät tarvittaessa lähipiiriltään. Neuvola toimi osaltaan tärkeänä tukena vauvaperheen vanhemmille, jossa keskusteluapu ja tilannekohtainen tieto lapsen terveydestä koettiin tärkeäksi. Neuvolaan ja paikallisiin perhepalveluihin kohdistuviin tarpeisiin sisältyivät tavoitettavuus ja hyödyllisyys silloin, kun apua ja tukea tarvitaan sekä tarve tulla kuulluksi ja ymmärretyksi. Kuten Deave ja Johnson (2008) kuvasivat, on isien mielestä tärkeää, että heidän tiedon- ja tuentarpeisiin vastataan niille sopivana ja potentiaalisena aikana.

Tarve sosiaaliselle tuelle korostui myös isien ilmaisuissa. Sosiaalinen verkosto koettiin isien keskuudessa tärkeäksi voimavaraksi, erityisesti silloin, kun puoliso ei pysty väsymyksensä vuoksi tukemaan puolisoaan. Isät kokivat myös hyödyllisenä kuulla muilta vanhemmilta kokemuksista ja näkemyksistä selviytyä uuden vauvan kanssa. Virallisen tuen merkitys ensisijaisena tuenlähteenä onkin vähäisempi (Lähteenmäki & Neitola 2014).

Yhdessä kasvattaminen voidaan nähdä olevan yhteydessä myös aikuisen oppimiseen ja vanhempana kehittymiseen. McHale ym. (2004) ja Van Egeren (2004) selittävät tämän yhteisen vanhemmuuden kehittymisen yhtenä vanhemmuuden ulottuvuutena. Tämän tutkimuksen perusteella isyys nähdään yhteisenä kokemuksena ja käsityksenä, jossa molemmat vanhemmat osallistuvat aktiivisesti ja vastuullisesti lapsen hoitoon ja kasvatukseen.

Isyys yhteisenä ja jaettuna

Isien käsityksissä puolisoitten välisestä jaetusta vanhemmuudesta korostuivat yhteinen vastuu lapsesta, vanhempien välinen yhteistyö, tasa-arvoisuus ja joustavuus. Samankaltaisia tuloksia on saatu myös aiemmissa kansainvälisissä tutkimuksissa kuten Hockin & Mooradianin (2013) kokoavassa artikkelissa ilmenee. Tämä tutkimus toi kuitenkin uutta tietoa siitä, mitä isät ajattelevat esimerkiksi tasapuolisuudesta.

Yhteinen vastuu nähtiin vastuiden, velvollisuuksien, lapsen hoidon ja kotiöiden jakamisena. Molempien osallistuminen ja isän roolin näkyvämpi muutos ja lisääntynyt osallisuus lapsen hoivaan ja vanhemmuuden jakamiseen tuotiin esille omien ja lähipiirin kokemusten kautta. Tasapuolisuus vanhemmuuden vastuiden ja velvollisuuksien jakamisessa nähtiin sovittuna puolisoitten välisenä asiana, josta puolisoitten kesken on syytä keskustella. Tasapuolisuudella ei tarkoitettu lapsen hoidon puolittamista, vaan yhdessä sovittua jakamista, jolloin vanhemmuus organisoituu arjessa ja on molempia vanhempia tyydyttävää.

Yhdessä kasvattaminen nähtiin isien ilmaisuksissa myös yhteistyönä. Yhteistyö sisälsi yhdessä laaditut ja sovitut yhteiset kasvatuskäsitteet eli peli-

säännöt. Isät puhuivat erityisesti yhteisestä linjasta kasvattamisessa ja toiminnassa sekä rajojen asettamisessa lapselle. Yhteisellä linjalla tarkoitettiin myös vanhempien ja lapsen välisen kommunikoinnin ja viestinnän samankaltaisuutta, jolloin lapselle ei anneta ristiriitaista viestiä. Yhteiset arvot nähtiin ohjaavan yhteistyötä ja vaikuttavan vanhempien väliseen luottamukseen. Yhteinen linja lapsen hoidosta ja kasvatuksesta muistuttaa tutkijoiden Feinberg (2003, 5) ja Van Egeren (2004) yhtä jaetun vanhemmuuden osatekijää, lapsen kasvatuksen yksimielisyyttä, jossa ollaan samaa mieltä lapsen liittyvät arvoista ja rajoista. Hock ja Mooradian (2013) puhuvat vanhemmuuden harmoniasta, johon sisältyy yhteinen linja lapsen kasvatuksesta, toisen työpanoksen kunnioittaminen, vanhemmuuden ilmaiseminen ja emotionaalinen tuki.

Joustavuus vanhempien välillä nähtiin myös tärkeänä. Joustavuus tuotiin esille esimerkiksi vuorotteluna lapsen hoidossa ja oman ajan antamisessa toiselle. Tukea voi antaa toiselle vanhemmalle esimerkiksi jakamalla vastuuvuoroja tarpeen vaatiessa. Kun toinen ei jaksaa tai hermot ei pidä niin toisen joustava apu tilanteessa koettiin tärkeäksi. Tämä vanhempien välinen joustavuus nousikin yhdeksi tärkeäksi elementiksi tutkittaessa yhdessä kasvattamista.

Isien kokemukset ja käsitykset puolisoitten välisestä tuesta koostuivat sekä tuesta isiltä puolisolle ja tuesta puolisolta isille. Puolisoiden välinen tuki sisälsi keskinäisen kunnioituksen, työnjaollisen jakaminen, toisen huomioonottamisen ja palautteen antamisen. Isät käsittivät molemminpuolisen tuen keskinäisenä luottamuksena, jolloin he voivat luottaa siihen, että saavat tukea toiselta ja molemmat ovat sitoutuneita vanhemmuuteen. Isien käsityksissä toisen kunnioittaminen näkyi myös muun muassa molemminpuolisena ymmärryksenä toista kohtaan sekä läsnäolona ja toisen kuuntelemisena. Feinberg ja Kan (2008) kuvaivat puolisoitten välisen kunnioituksen liittyvän yhteenkuuluvuuden tunteeseen ja vanhempien väliseen läheisyyteen. McHale ym. (2004, 221) pitivät tällaista puolisoitten kokemusta ja huolehtimista toinen toisilleen antamasta tuesta ja solidaarisuudesta vanhemmuuden ponnisteluita kohtaan, yhdessä kasvattamisen vahvimpana siteenä.

Työnjaollinen jakaminen tarkoitti isien mukaan vastavuoroista osallistumista lastenhoitoon ja kodinhoitoon sekä avun ja tuen tarjoamiseen toiselle. Isät osallistuvat lapsen hoitoon selvästi enemmän kuin kodinhoitoon. Osallistuminen kotitöihin on eniten ristiriitoja aiheuttava asia. Puolisoiden välisten töiden jakautuminen erityisesti siivousasioiden osalta nähtiin vaikeana jakaa tasapuolisesti, silloin kun puolisoista toinen on töissä ja toinen kotona. Epätasapaino aiheutti ajoittain ristiriitoja puolisoitten välille. Yhdessä sopiminen ennakoivasti työnjaollisista tehtävistä ja myös perheen talouteen liittyvissä asioista, nähdään helpottavan ristiriitoja. Myös selkeä, molempia tyydyttävä työnjako nähtiin vähentävän konflikteja. Tässä tutkimuksessa isät eivät kokeneet kuitenkaan puolison kanssa vihamielisyyttä tai kilpailullisuutta, jotka Feinberg (2003) ja McHale ym. (2004) sisältävät yhdessä kasvattamisen osatekijöiksi. (ks. taulukko 1, sivu 16.)

Puolisoiden välinen tuki isien käsityksissä tuotiin esiin myös toisen huomioonottamisena ja mahdollisuutena neuvotella ja keskustella avoimesti sekä saada myönteistä palautetta. Tähän kuvauskategoriaan sisältyivät yhdessä sopimisen ja neuvottelun lisäksi tilan antaminen toiselle ja molemminpuolinen mahdollisuus omaan aikaan sekä avoimuus. Isät kaipaavat puolisolta ymmärrystä omia tärkeiksi koettuja asioita kohtaan ja mahdollisuutta neuvotteluun ja sopimiseen. Fox (2009) kuvasi neuvottelutarpeen vanhemmuuden keskinäisen riippuvuuden aiheuttamaksi tarpeeksi. Isät eivät kuitenkaan halua neuvottelua sellaiseksi tilanteeksi, että se aiheuttaisi negatiivisen ilmapiirin. Siksi tilan antamisen toiselle tulisi tapahtua keskustelun ja yhdessä sopimisen kautta toinen toisiaan kunnioittavassa ilmapiirissä. Keskustelu koettiin tärkeäksi tekijäksi puolisoitten välillä. Taito kommunikoida keskenään lasta koskevissa asioissa on yksi, tekijä, mikä vaikuttaa coparenting- suhteen kehittymiseen (McHale ym. 2004).

Isät kaipaavat myös puolisoltaan kannustamista ja kehumista lapsen hoidossa ja sellaista tukea, jossa päivittäinen isän toiminta tulee huomioiduksi. Puolisolta saatu tuki voi olla myös kannustusta olemaan sellainen isä kuin on. Lapsen äiti voi vahvistaa tai heikentää isyyteen sitoutumista. Toisen vanhemman antama tila ja mahdollisuus osallistumiseen vaikuttavat keskeisesti myös isyyteen sitoutumiseen (Mykkänen & Eerola 2014). Puolisoilta saatu vinkkien antaminen

lapsen hoidon yhteydessä koettiin sekä positiivisena että negatiivisena tukena. Vinkkien saaminen koettiin myönteisenä silloin, kun siihen ei sisältynyt arvostelua tai se ei ollut jatkuvaa puuttumista isän toimintaan. Isät toivoivat, että heillä olisi vapaus hoitaa ja toimia omannäköisesti lapsen kanssa.

Isyys tasapainoiluna eri elämänalueiden välillä

Vanhemmuuden koetaan rajoittavan muita elämänalueita, kuten parisuhdetta, harrastuksia, ystävien tapaamista ja työtä. Isien aktiivinen osallistuminen lapsen hoitoon ja kasvatukseen sekä kodintöihin vaatii tasapainottelua, jotta pystyy vastaamaan sekä perheen että työelämän haasteisiin. Isät kokivat olevansa vastuusta perheen taloudesta. Kuten Mykkänen ja Eerola (2014) totesivat, on isyyden ja ansiotyön yhdistäminen ja taloudellinen vastuu perheen hyvinvoinnista yksi isyyteen liitetty huolenaihe. Fox (2009) ja Malinen (2005) kuvasivat, kuinka puolisoiden välinen roolijako muuttuu usein perinteisempään suuntaan lasten syntymän myötä. Naiset jäävät usein kotiin hoitamaan lasta, ja miehet keskittyvät työelämään. Tässä tutkimusaineistossa korostui roolijako, jossa isä oli työssä ja äiti hoiti lasta tai lapsia kotona. Isiltä löytyi kuitenkin tahtoa ja toiveita omien lasten hoitamiseen kotona. Joidenkin perheiden kohdalla se kuitenkin koettiin taloudelliseksi mahdottomuudeksi johtuen puolisoiden välisistä palkkaeroista. Närvi (2013) kuvasikin lastenhoidon ja perhevapaiden epätasaista jakautumista vanhempien välillä kulttuuristen ihanteiden ja työmarkkina-aseman syillä.

Työelämässä ja yhteiskunnassa tapahtuvat muutokset ajan saatossa ovat vaikuttaneet myös perheiden kokemuksiin vanhemmuudesta sekä työn ja perheen yhteensovittamisesta. Työelämän ja perhe-elämän vaatimukset toivat esiin nyky-yhteiskunnan arvojen moninaisuuden ja tiedon runsaan määrän, josta vanhempana koettiin olevan vaikeaa saada selkeätä kuvaa. Tämän johdosta vanhemmuus käsitettiin myös vaativampana aiempaan nähden.

Tarve tavata ystäviä ja tarve omalle ajalle ja harrastuksille korostuivat isien haastatteluissa. Monissa isien vastauksissa tuotiin esille oman ajan merkittävä väheneminen vanhemmaksi tulon myötä ja vanhemmuuden tuomien vaatimus-

ten ja muutosten vaikutukset isien sosiaalisiin suhteisiin sekä harrastuksiin. Harrastusten, oman ajan ja kavereiden tapaamisen väheneminen aiheutti huolta ja murhetta, mikä saattoi näkyä kotona ärtyisyytenä. Fox (2009) kuvasi isien kokeimia rajoituksia, jotka vaikuttavat sosiaalisen elämän kaventumiseen ja kokemuksiin kodin stressaavasta ympäristöstä. Vaikeuksien kohdatessa oma vapaa-aika ja parisuhde ovat usein elämänalueista ensimmäisiä, joista joustetaan. Huomioitavaa on se, että isät kuitenkin kokevat, että liikunta ja ystävät antavat heille voimavaroja vanhemmuuteen ja auttavat jaksamaan paremmin perhearkea. Siksi puolisoiden välinen kyky neuvotteluun ja tilan antamiseen toiselle (Christopher 2015) kuin myös keskinäinen lämpö ja kunnioitus vanhempien välillä, voivat olla keskeisiä tekijöitä tilanteeseen, jossa kumpikaan vanhempi ei koe jäävänsä ulkopuolelle ja molemmat saavat myös mahdollisuuksia omaan aikaan.

Työelämässä työnantajalta saatu joustavuus ja ymmärrys koettiin tärkeäksi perheitä tukevaksi keinoksi. Isillä on tarve saada tukea ja ymmärrystä sekä yhteiskunnalta että työkuulttuurilta. Myös tarve hoidon jakamiseen, isien parempaan hoitovapaan osuuteen ja perheiden omien mahdollisuuksien valintaan nousivat esille aineistoista. Opiskelevilla vanhemmilla lapsen hoitaminen jakaantui arkipäivisin tasaisemmin opintojen joustavuuden vuoksi.

Parisuhteeseen liittyvät haasteet koettelevat vauvaperheitä, kun aikaa ei ole tarpeeksi ja vanhemmuuden vaatimuksiin sopeutuminen vaatii paljon huomiota molemmilta vanhemmilta. Omasta parisuhteesta huolehtiminen voi unohtua taka-alalle, silloin kun molemmat keskittyvät ja osallistuvat vauvan- ja kodinhoitoon sekä arjen pyörittämiseen. Parisuhteen hoitaminen nähtiin vauvaperheessä asiana, jonka eteen tulee tehdä työtä. Tarve parisuhteen hoitamiselle korostui etenkin kahden lapsen isillä. Ensimmäisen lapsen kohdalla ajatukset keskittyvät paljolti lapseen ja arjen pyörittämiseen töiden lisäksi. Kun lapsen hoitoon liittyvät asiat eivät enää askarruta, nousee parisuhteen hoitaminen yhdeksi tärkeäksi alueeksi lapsiperheiden elämässä. Deave ja Johnson (2008) kuvasivat isäksi tulleiden tarpeita saada erityisesti käytännön neuvoja vauvanhoitoon, mutta myös vauvan ja vanhemman suhteen muutoksiin. Toimiva parisuhde voi olla perhettä suojaava tekijä (Savio 2017) ja siksi siihen on syytä panostaa. Yksi

tekijä menestyneen yhdessä kasvattamisen takana voi olla se, että vanhemmat kokevat perheen hyvinvoinnin edistämisen tiimityönä tai projektina. (Fox 2009).

7.2 Käytännön johtopäätökset

Vanhemmuus nähtiin tässä tutkimuksessa molemmille vanhemmille yhteisenä, jossa yhdessä jaetaan kasvatusvastuuta ja lapsesta saatua iloa ja työtä. Vanhemmuuden vahvistamisen ja perheiden voimaannuttamisen näkökulmasta myös perheiden parissa työskentelevien tahojen olisi hyvä huomioida keinoja, jolla yhdessä kasvattamista ja puolisoitten välistä tukea ja yhteistyötä voitaisiin parantaa ja perheiden sisällä olevia vaikeuksia ja ongelmia voitaisiin helpottaa. Neuvolatoiminnassa ja perheiden hyvinvointia edistävässä interventioissa on erityisen tärkeää varmistaa jokaisen perheenjäsenen kuulluksi tuleminen. Perheiden tilanteet ovat erilaisia ja tiedon- ja tuentarpeisiin vastaaminen vaatii yksilöllistä huomiointia ja yksilöllisiä ratkaisuja. Toimimaton perhe-elämä ja vanhempien väliset konfliktit johtavat usein eroon ja vaarantavat turvallisen lapsuuden. Siksi onkin tärkeää, että parisuhteen laatuun panostetaan myös perhepalvelujen piirissä.

Neuvola toimii monille vauvaperheille keskeisenä toimintaympäristönä. Perhevalmennuksessa, neuvolatyössä ja perhetyössä voitaisiin huomioida enemmän parisuhteen laadun vaikutuksia koko perheen hyvinvointiin ja keksiä keinoja kunnioittavaan puolisoitten välisen yhdessä kasvattamisen kehittämiseen ja puolisoitten molemminpuoliseen tukeen. Molempien vanhempien huomioiminen ja kunnioittava suhtautuminen vanhemmuutta kohtaan on tärkeää. Yhdessä kasvattamisen ajatus yhteistyöstä, tasa-arvoisuudesta, ja toinen toisiaan tukevasta vanhemmuudesta vaatii kuitenkin lisää resursseja neuvolatoimintaan.

Kansainväliset coparenting- interventiot (Hock & Mooradian 2013) ovat osoittaneet, että yhdessä kasvattamisen laatua voidaan parantaa ja vaikuttaa vanhempien välisten konfliktien vähenemiseen, isien osallistumisen lisääntymiseen ja vanhempi-lapsisuhteen paranemiseen. Perheiden sosiaalityössä yhdessä kasvattamista edistämällä voidaan muun muassa vaikuttaa lastensuojeluun, perhetyöhön, perheterapiaan ja koulutukseen. (Hock & Mooradian 2013, 315–316.)

Isien vanhemmuuden taidot, tunteiden käsittely ja parisuhteen hoitaminen ovat alueita, jotka ovat saattaneet jäädä liian vähälle huomiolle suomalaisessa neuvolatoiminnassa. Isillä olisi hyvä olla mahdollisuus saada apua ja tukea tunteiden käsittelyyn myös neuvolatoiminnan yhteydessä. Lisäksi olisi tärkeää, että yhdessä kasvattamiseen ja tiedon- ja tuentarpeisiin vastattaisiin kaikessa perheiden kanssa tehtävässä työssä voimavaralähtöisesti ja vanhempien vahvuuksia hyödyntäen.

Tämän tutkimuksen perusteella vauvaperheen isät tiedostavat sen, että vauva-arki voi heikentää parisuhdetta ja tehdä lapsiperhearjen haasteiden keskellä vaikeaksi hoitaa. Isillä on tarve omalle ajalle ja sosiaaliselle tuelle. Jos vauvaperheaika on hyvin vaativa, eikä aikaa tai mahdollisuuksia ole työn ja perheen lisäksi lainkaan vapaa- ajalle, voi isien psyykinen hyvinvointi joutua kovallekin koetukselle ja vaarantaa myös parisuhteen. Koko perheen hyvinvoinnin kannalta onkin tärkeää, että vanhemmat jakavat vastuutaan ja tukevat toisiaan.

Tutkimustulosten perusteella nykyisät osallistuvat aiempia sukupolvia aktiivisemmin lasten hoitoon ja kasvatukseen. Isien osallistumista ja aktiivisuutta lapsen hoitoon ja yhdessä kasvattamiseen tulee tukea myös yhteiskunnallisessa päätöksenteossa kuin myös työkulttuurissa perheille sopivin ja yksilöllisiä tarpeita tukevin keinoin. Työelämän joustavuus mahdollistaa tuen antamisen kotona lasta hoitavalle vanhemmalle ja auttaa perhettä selviytymään vaativista vauvaperheen haasteista. Perhemyönteinen organisaatiokulttuuri voisi olla Suomen vientituote, jossa perheiden perustamista tuetaan ja molempien vanhempien kykyä osallistua sekä lasten kasvatukseen että työelämään helpotetaan joustavilla ratkaisuilla. Kunnioittava suhtautuminen perheen perustamista kohtaan myös työelämässä voisi nostaa syntyvyyden aiempien vuosien tasolle. Vastavuoroisuus myös työntekijän ja työelämän välillä voi olla molempien etu ja vaikuttaa myös vanhemman työtehoon ja työpaikassa pysymiseen. Yhteisöllisyyden ja yksilöllisyyden puntari voisi yhteiskunnassamme jakaantua tasaisemmin, jolloin jokainen sukupolvi nähtäisiin voimavarana koko yhteiskunnalle.

Tutkimus toteutettiin fenomenografisen lähestymistavan mukaisesti. Tutkimuskohteena fenomenografisessa tutkimusotteessa on kasvatustieteellisestä

näkökulmasta tietoisuus ja kokemus (Huusko & Paloniemi 2006, 163–165). Hirsjärvi ja Hurme (2000, 168–169) toteavat, että fenomenografiassa itse haastattelu eroaa tavanomaisesta haastattelusta siinä, että haastattelijä pyrkii herättämään haastateltavassa uudenlaista tietoisuutta ilmiöstä. Isyydestä keskusteleminen isien omasta näkökulmasta käsin voi lisätä tutkittavien tietoisuutta itsestään isänä ja vanhempana. Tutkimukseen osallistuvat isät kokivat haastattelut mielenkiintoisena, mukavana ja osaltaan myös voimaannuttavana keskusteluna, joka huomioi kaikki vauvaperheen vanhemmuuden alueet. Tutkimukseen osallistuminen saattoi herättää heissä uudenlaista tietoisuutta vanhemmuudesta ja puolisoiden välisestä vanhemmuuden jakamisesta.

Tutkittavien ikä tai koulutustaso eivät olleet yhteydessä tiedon- ja tuentarpeisiin tai yhdessä kasvattamisen käsityksiin. Enemmän vaikuttivat isien oma arvomaailma, lapsen tai lasten ikä, kokemus ja parisuhteen tila siihen, millaisia tiedon- ja tuentarpeita sekä kokemuksia ja käsityksiä vanhemmuudesta ja vanhemmuuden jakamisesta isillä oli.

7.3 Tutkimuksen luotettavuus ja jatkotutkimushaasteet

Fenomenografisen laadullisen aineiston luotettavuudessa on ennen kaikkea kysymys tulkintojen validiteetista eli siitä, onko aineisto aitoa eli koskeeko aineisto tutkijan ja tutkittavien kannalta samaa asiaa ja vastaavatko kategoriat tutkittavien tarkoittamia merkityksiä sekä sitä, onko aineisto relevanttia tutkimuksen teorian kannalta ja vastaavatko kategoriat tutkimuksen teoreettisiin lähtökohtiin. (Syrjälä, Ahonen, Syrjäläinen & Saari 1995, 129–130.) Tutkimuksen kulku tuotiin esille mahdollisimman tarkasti aina haastattelurungon laatimisesta aineistonkeruuseen ja analyysivaiheista tuloksiin. Kategoriat on muodostettu selkeästi kootuihin taulukoihin, jotta lukijan olisi helpompi seurata tutkijan tulkintoja ja analyysivaiheita sekä todeta niiden riittävyys luotuihin merkityskategorioihin. Kategoriajärjestelmää voidaan pitää riittävänä, jos jokainen yksittäinen haastattelu on sijoitettu sen sisälle (Huusko & Paloniemi 2006, 169). Näin toteutui tässä tut-

kimuksessa. Luotettavuuden kannalta on tärkeää sekä tutkijan tulkinnan uskollisuus aineiston käsitysten eroavaisuuksille että kategorioiden keskinäisille eroille (Huusko & Paloniemi 2006, 169). Tuloksissa tutkittavien suorat lainaukset tarkentavat tutkijan päättelyä ja tulkintoja. Luotettavuutta arvioitaessa olennaista onkin se, että tutkija kykenee löytämään aineistosta erilaiset ilmiötä kuvaavat käsitykset ja raportoimaan ne avoimesti (Koskinen 2011, 277).

Tutkimuksen vahvuutena oli isien laaja ikäjakauma, haastattelutilanteiden onnistuminen järjestettynä ja häiriöttömänä sekä tutkijan ja tutkittavien välisen vuorovaikutuksen luottamuksellisuus. Tutkijana pyrin toimimaan empaattisesti ja sulkeistamaan omat ennakkokäsitykset ja näkemään isyyden tutkittavien näkökulmasta. Niikko (2009, 39–41) korostaa kuitenkin, ettei fenomenografiassa tulosten luotettavuutta arvioitaessa pyritä absoluuttiseen totuuteen. Täydellistä oman näkemyksen sulkeistamista ja tutkittavien kokemusten ymmärtämistä ei voida saavuttaa, koska elämme subjektiivisessa maailmassa, jossa koetaan yhä uudelleen. Syrjälän ym. (1995, 130) mukaan laadullisen tutkimuksen luotettavuutta ei voida myöskään tarkistaa toistamalla, sillä tutkijan perehtyneisyys ja intersubjektiivinen luottamus ja vuorovaikutus hankaloittavat samanlaisen tutkimuksen toteutumisen.

Tutkimuksessa tutkimukseen osallistujia kerättiin kaupungeista ja maaseudulta. Osallistujien tavoittamiseen käytettiin erilaisia tutkijan sosiaalisia verkostoja, joiden kautta pyrittiin tavoittamaan mahdollisimman heterogeeninen isäryhmä, jotta voitiin saada monipuolista tutkimustietoa. Tulosten perusteella voidaan päätellä ydinperheiden isien osallisuutta ja vanhemmuuden siirtymään liittyviä tiedon- ja tuentarpeita. Tutkimuksen rajoituksena oli kuitenkin se, että tutkimus tuotti tietoa tietynlaisista isistä. Tutkimukseen osallistuminen saattoi valikoida jo isien tapaa olla kiinnostunut lapsen kasvatuksesta. Tutkimustuloksia ei voida yleistää koskemaan kaikkia suomalaisia vauvaperheen isiä. Tutkimukseen osallistuneilla isillä oli tarve ja halu olla aktiivisesti läsnä lapsilleen ja osallistua lasten hoitoon ja kasvattamiseen. Nämä tutkimustulokset kertovat vauvaperheen isistä, jotka olivat olleet parisuhteessa lapsen äidin kanssa vähintään kolmen vuoden ajan ennen lapsen syntymää.

Tutkimus tuotti uusia jatkotutkimushaasteita. Jokaisella perheellä on erilainen tukiverkosto ja erilainen kyky selviytyä vaativista tilanteista ja elämänjaksoista. Tämän tutkimuksen haastatteluissa isät pohtivat omia vahvuuksiaan myös isänä toimimiseen ja iloja arjessa jaksamiseen. Näitä asioita en voinut kuitenkaan hyödyntää vastaamaan tutkimuskysymyksiin. Jatkossa olisi kiinnostava tutkia, millaiset voimavarat tukevat yhdessä kasvattamista ja kuinka vanhemmat voivat oppia tukemaan toisiaan yhteisessä vanhemmuudessaan, jossa parisuhde on olennaisessa osassa. Mistä tekijöistä hyvä vanhemmuuden jakaminen oikein koostuu ja miten sen kehittyminen voidaan turvata vanhemmuuden siirtymässä ja myöhemmin pikkulapsiperheiden ja kouluikäisten lasten vanhemmilla. Yhdessä kasvattamisen tutkiminen voisi laajentaa myös koskemaan eroperheitä tai monimuotoisia perheitä ja saada näin moninäkökulmaisempaa tutkimustietoa vanhemmuuden jakamista kohtaan Suomessa.

LÄHTEET

- Christopher, C., Umemura, T., Mann, T., Jacobvitz, D. & Hazen, N. (2015). Marital quality over the transition to parenthood as a predictor of coparenting. *Journal of Child and Family Studies*, 24(12), 3636-3651.
- Curtis, W., Murphy, M. & Shields, S. (2014). *Research and education*. Abingdon: Routledge.
- Deave, T. & Johnson, D. 2008. The transition to parenthood: what does it mean for fathers? *Journal of Advanced Nursing* 63(6), 626-633.
- Eerola, P., & Mykkänen, J. 2014. *Isän kokemus*. Helsinki: Gaudeamus.
- Entsieh, A.A. & Hallström, I.K. 2016. First-time parents' prenatal needs for early parenthood preparation-A systematic review and meta-synthesis of qualitative literature. *Midwifery* 39, 1-11.
- Eskola, J. & Vastamäki, J. 2010. Teemahaastattelu: Opit ja opetukset. Teoksessa J. Aaltola, R. Valli, J. T. Hakala, E. Aarno, H. L. T. Heikkinen & T. Saloviita (toim.). *Ikkunoita tutkimusmetodeihin: 1, Metodien valinta ja aineiston keruu : virikkeitä aloittelevalle tutkijalle* (3. uud. ja täyd. p.). Jyväskylä: PS-kustannus, 26-45.
- Feinberg, M. E. 2003. The internal structure and ecological context of coparenting: A framework for research and intervention. *Parenting: Science & Practice*, 3(2), 95-131.
- Feinberg, M. E., & Kan, M. L. 2008. Establishing family foundations: Intervention effects on coparenting, parent/infant well-being, and parent-child relations. *Journal of Family Psychology*, 22(2), 253-263.
- Fox, B. 2009. *When couples become parents: The creation of gender in the transition to parenthood*. Toronto ; Buffalo, NY: University of Toronto Press.
- Gissler, M., Klemetti, R., Lammi-Taskula, J. & Miettinen, A. 2009. Teoksessa J. Lammi-Taskula, S. Karvonen & S. Ahlström (toim.). *Lapsiperheiden hyvinvointi. Terveysten ja hyvinvoinnin laitos*, Helsinki.
- Hirsjärvi, S. & Hurme, H. 2008. *Tutkimushaastattelu: Teemahaastattelun teoria ja käytäntö*. Helsinki: Gaudeamus Helsinki University Press.

- Hock, R. M. & Mooradian, J. K. 2013. Defining coparenting for social work practice: A critical interpretive synthesis. *Journal of Family Social Work*, 16(4), 314-331.
- Huusko, M. & Paloniemi, S. 2006. Fenomenografia laadullisena tutkimussuuntauksena kasvatustieteissä. *Kasvatus* 2/2006, 162-173.
- Koskinen, M. 2011. Fenomenografia tutkimuslähestymistapana. Teoksessa A. Puusa, P. Juuti, I. Aaltio, M. Siltaoja & M. Vehkaperä (toim.). *Menetelmäviidakon raivaajat: Perusteita laadullisen tutkimuslähestymistavan valintaan*. Helsinki: JTO, 267-280
- Kekäle, J. & Eerola, P. 2014. Isyyden tarinamarkkinoilla. Teoksessa Eerola, P., & Mykkänen, J. (toim.). *Isän kokemus*. Helsinki: Gaudeamus, 19-31.
- Lähteenmäki, M. & Neitola, M. 2014. Isien tukiverkostot vauvaperheissä. Teoksessa Eerola, P., & Mykkänen, J. (toim.). *Isän kokemus*. Helsinki: Gaudeamus, 65-74.
- Malinen, K. 2011. *Parisuhde pikkulapsiperheessä*. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto.
- Marton, F. 1988. Phenomenography. A research approach to investigating different understandings of reality. Teoksessa Robert R. Sherman & Rodman B. Webb (toim.) *Qualitative research in education. Focus and methods*. London: Falmer Press, 141 - 161.
- McDaniel, B.; Teti, D. & Feinberg, M. 2017. Assessing coparenting relationships in daily life: the daily coparenting scale (D-Cop). *Journal of Child and Family Studies*, 26(9), 2396-241.
- McHale, J. P. 1995. Coparenting and triadic interactions during infancy: The roles of marital distress and child gender. *Developmental Psychology*, 31(6), 985-996.
- McHale, J. P., Kuersten-Hogan, R. & Rao, N. 2004. Growing points for coparenting theory and research. *Journal of Adult Development*, 11(3), 221-234.
- Metsämuuronen, J. 2006. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä: Opiskelijalaitos (2. laitos, 3. uud. p.). Helsinki: International Methelp.
- Miettinen, A. 2015. Miksi syntyvyys laskee? Suomalaisten lastensaantiin liittyviä toiveita ja odotuksia. *Perhebarometri 2015*. Helsinki: Väestöliitto.
- Mykkänen, J & Huttunen, J. 2008. Isäksi tulon tunteet. Teoksessa Sevón, E., Notko, M. (toim.) *Perhesuhteet puntarissa*. Helsinki: Palmenia Helsinki University Press, 169-187

- Mykkänen, J. 2010. Isäksi tulon tarinat, tunteet ja toimijuus. Jyväskylä: Jyväskylän yliopisto
- Mykkänen, J. 2014. Isäksi tulon monet polut. Teoksessa P. Eerola & J. Mykkänen (toim.). Isän kokemus. Helsinki: Gaudeamus, 32–48
- Mykkänen, J. & Eerola, P. 2014. Sitoutuminen ja vastuu isyyden alussa. Teoksessa P. Eerola & J. Mykkänen (toim.). Isän kokemus. Helsinki: Gaudeamus, 49-64
- Niikko, A. 2003. Fenomenografia kasvatustieteellisessä tutkimuksessa. Joensuun yliopisto. Joensuun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia 85.
- Närvi, J. 2014. Määräaikainen työ, vakituinen vanhemmuus: Sukupuolistuneet työurat, perheellistyminen ja vanhempien hoivaratkaisut. Helsinki: Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitos.
- Pinto, T. M., Figueiredo, B., Pinheiro, L. & Canario, C. 2016. Fathers' parenting self-efficacy during the transition to parenthood. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 1-13
- Savio, M. 2017. Vauvaperheen perhedynamiikka: Monimenetelmäinen tapaus-tutkimus perhesuhteista ja vuorovaikutuksesta lapsen ensimmäisen elinvuoden aikana. Jyväskylä: University of Jyväskylä.
- Sevón, E., Notko, M. 2008. Perhesuhteet puntarissa. Helsinki: Palmenia Helsinki University Press
- Svensson, J., Barclay, L. & Cooke, M. 2006. The concerns and interests of expectant and new parents: Assessing learning needs. *The Journal of Perinatal Education*, 15(4), 18.
- Suomen virallinen tilasto (SVT): Lapsiperheet [verkkójulkaisu]. ISSN=1798-2391. Helsinki: Tilastokeskus. Viitattu: 4.4..2017.
http://www.stat.fi/tup/tilastokirjasto/isat_tilastoissa_2016.html
- Suomen virallinen tilasto (SVT): Syntyneet [verkkójulkaisu]. ISSN=1798-2391. 02 2016. Helsinki: Tilastokeskus [viitattu: 11.1.2018].
http://www.stat.fi/til/synt/2016/02/synt_2016_02_2017-12-04_tie_001_fi.html
- Syrjälä, L., Ahonen, S., Syrjäläinen, E. & Saari, S. (1995). Laadullisen tutkimuksen työtapoja. Helsinki: Kirjayhtymä.
- Van Egeren, L. A. (2004). The development of the coparenting relationship over the transition to parenthood. *Infant Mental Health Journal*, 25(5), 453–477.
www.babytrail.fi

LIITTEET

Liite 1. Tunne- ja tunnelmasanalista

alakuloinen	itkuinen	onnistunut	tasapainoinen
alistettu	itsenäinen	pelokas	tavallinen
avoin	kateellinen	pettynyt	tunteellinen
avuton	kiitollinen	rakastunut	tunteeton
epäluuloinen	kiusaantunut	rauhallinen	turhautunut
haluton	kyllästynyt	riittämätön	turta
harmistunut	laiska	seurallinen	tympääntynyt
hermostunut	lamaantunut	sinnikäs	tyytyväinen
huolellinen	luottavainen	sopeutunut	uhmakas
huoleton	luova	stressaantunut	utelias
hyväntuulinen	masentunut	sulkeutunut	vahva
hämmäntynyt	mukava	surullinen	vihainen
ihastunut	nujerrettu	syyllinen	voimakas
iloinen	onnellinen	takertuva	yksinäinen
innostunut	onneton	tarkkaavainen	ystävällinen

Liite 2. Haasteiden ja huolien jakautuminen isien vastauksissa

Sopeutu- minen	Lapsen hoito	Ajan- käyttö	Parisuhde	Jaksaminen	Tunteet
vanhem- muuden vaatimuk- set	vaippa- ralli, nuk- kuminen	elämän- rytmin muutokset	tasapaino puolisoi- den välillä	Väsymys, uni- velka	Tunteiden kirjo
uusi elä- mäntilanne	kasvatta- misen käy- tännöt	vapaa-ajan järjestämi- nen	yhteisen ajan viettä- minen	työn ja per- heen yhteen- sovittaminen	stressin ja kielteisten tunteiden kä- sittely
taloudelli- nen muutos	lapsen tar- peisiin vas- taaminen	yhteisen ajan viettä- minen puolison kanssa	parisuh- teen hoita- minen	vaikutukset työhön ja sosi- aalisiin suh- teisiin	huoli lapsen terveydestä
vanhasta irti päästä- minen	lapsen ter- veys	työn ja per- heen yh- teensovit- taminen		tunteiden hal- linta, kärsiväl- lisyys	huoli mitä lapsesta tu- lee
	vatsaon- gelmat	harrastus- ten valitse- minen		omien peri- aatteiden ta- kana pysymi- nen	oma lapsuus, suhteet omiin van- hempiin
	ammatti- laisten suhtautu- minen	oman ajan puute			epävarmuus- tekijät